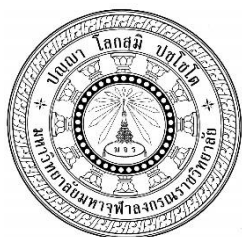

การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ
จังหวัดสระบุรี
SANGHA'S PUBLIC WELFARES MANAGEMENT AT BAN MOR
DISTRICT, SARABURI PROVINCE

พระอธิการชยุต เตชธมฺโม (สุขธรรมา)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๓

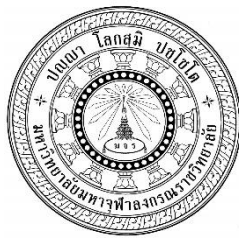
การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ
จังหวัดสระบุรี

พระอธิการชยุต เตชธมโม (สุขธรรมา)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๓

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Sangha's public welfares management at Ban Mor District,
Saraburi Province

Phra AdhikanChayut Tejadhammo (Sukkhjadhamma)

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2020

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

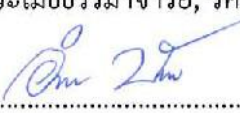
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์
เรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี”
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

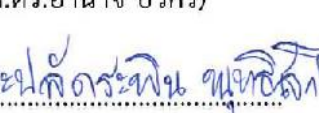

.....
(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

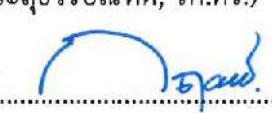
คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระเมธีธรรมอาจารย์, รศ.ดร.)

..... กรรมการ
(รศ.ดร.อำนาจ บัวศิริ)

..... กรรมการ
(พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร.)

..... กรรมการ
(พระสุธีวีรบัณฑิต, รศ.ดร.)

..... กรรมการ
(พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.)

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

พระสุธีวีรบัณฑิต, รศ.ดร. ประธานกรรมการ

พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร. กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

.....
(พระอธิการชยุต เตชธมโม)

- ชื่อสารนิพนธ์** : การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี
- ผู้วิจัย** : พระอธิการชยุต เตชธมโม (สุขธรรมา)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
- คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์**
- : พระสุธีวีรบัณฑิต, รศ. ดร., ป.ธ.๗, พธ.บ. (ศาสนา), ศศ.ม. (การบริหารองค์การ), DODT. (การพัฒนาและการปฏิรูปองค์กร), Ph.D. (ปรัชญา), DM. (การจัดการภาครัฐ)
 - : พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ. ดร., ป.ธ. ๖, พธ.บ. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๖๑ กับกลุ่มตัวอย่าง ๑๒๗ รูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๒ รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา เรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัยพบว่า

๑. พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๘$, S.D. = ๐.๘๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกด้าน

๒. พระสงฆ์ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาทางสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

๓. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี คือ ๑. ไม่มีการวางนโยบายและวิธีการที่รัดกุมเพื่อเข้าถึงประชาชนที่เดือดร้อน ขาดการประสานความร่วมมือกับส่วนราชการ ผู้นำหมู่บ้านอย่างมีระเบียบแบบแผน ข้อเสนอแนะ คือ ควรกำหนดเป้าหมายความต้องการของผู้รับการสงเคราะห์ที่มาของสิ่งที่จะนำมาสงเคราะห์ การกำหนดวันลงพื้นที่เป้าหมายอย่างรัดกุม

Research Paper Title : Sangha's public welfares management at Ban Mor District, Saraburi Province

Researcher : Phra Adhikan Chayut Tejadhammo (Sukkhjadhamma)

Degree : Master of Arts (Buddhist Management)

Research Paper Supervisory Committee

: Phrasutivirabandit, Assoc. Prof. Dr. Pali VII, B.A. (Religions), M.A. (Organization Administration), DODT. (Organization Development and Transformation), Ph.D. (Philosophy), DM. (Public Management)

: Phramaha Krisada Kittisobhano, Asst. Prof. Dr., Pali VI, B.A. (Buddhist Management), M.A. (Buddhist Management), Ph.D. (Buddhist Management)

Date of Graduation : December 23, 2020

Abstract

Objectives of this research were: 1. To study the Monk's level of opinions on Sangha's public welfares management at Ban Mor District, Saraburi Province, 2. To compare the Monk's opinions on Sangha's public welfares management at Ban Mor District, Saraburi Province classified by personal data and 3. To study the problems, obstacles and suggestions for the Sangha's public welfares management at Ban Mor District, Saraburi Province.

Methodology was the mixed methods: The quantitative research, data were collected by questionnaires with the confidence value at 0.961 from 127 samples and analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test, one way ANOVA and analyzed the differences between the means of the paired variables by the Least Significant Difference, LSD. The qualitative research, data were collected from 12 key informants by in-depth-interviewing and analyzed by systematic content descriptive interpretation

Findings were as follows:

1. The Monk's opinions on the Sangha's public welfares management at Ban Mor District, Saraburi Province, by overall, were at moderate level ($\bar{x}$ = 3.48 S.D. = 0.83) and each aspect was at the moderate levels.

2. The Monk with different personal factors; age, rain retreats, formal education, Dhamma and Pali education levels did not have different opinions on the

Sangha's public welfares management at Ban Mor District, Saraburi Province, rejecting the set hypothesis.

3. Problems and obstacles of the Sangha's public welfares management at Ban Mor District, Saraburi Province were that 1) there was not clear and precise policy to reach the people who were in troubles and lacked of systematic participations from the government agencies and community leaders.

Recommendations: there should be clear objectives of helping, the sources of materials to be distributed with and the dates set for target areas to help.

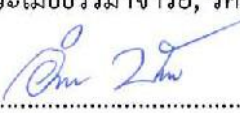
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์
เรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี”
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

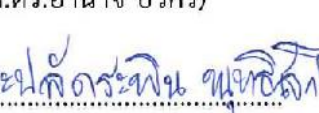

.....
(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

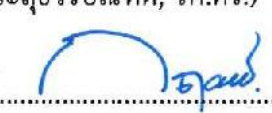
คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระเมธีธรรมอาจารย์, รศ.ดร.)

..... กรรมการ
(รศ.ดร.อำนาจ บัวศิริ)

..... กรรมการ
(พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร.)

..... กรรมการ
(พระสุธีวีรบัณฑิต, รศ.ดร.)

..... กรรมการ
(พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.)

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

พระสุธีวีรบัณฑิต, รศ.ดร. ประธานกรรมการ

พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร. กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

.....
(พระอธิการชยุต เตชธมโม)

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้เพราะได้รับความเมตตาจากคณะกรรมการควบคุม สารนิพนธ์ คือ พระสุธีวีรบัณฑิต, รศ.ดร. ศาสตราจารย์พิเศษ และพระมหากุญญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร. ที่ได้อนุเคราะห์ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์ จน สำเร็จด้วยดีตลอดมา ทั้งนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบ คือ พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร. พระมหากุญญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร. ที่ได้เมตตาแนะนำปรับปรุงสารนิพนธ์ฉบับนี้ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตร บัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระเดชพระคุณ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการ เชิงพุทธ และเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือผู้วิจัยคอยอำนวยความสะดวกและแนะนำผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา

กราบขอบพระคุณพระครูศุภธรรมคุณ คุณธมโม (สรานันท์) , พระครูวิสุทธิธรรม ประสาธน์ ธมมทินโน, พระสมุห์พงศกร กวีวิโส, พระครูสุนทร เจติยาภิวัฒน์, พระครูอุดมธรรมจารี, พระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน, นายณรงค์ เทพรัักษ์ , นายน้อย คำมี, นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ไร่ขวาง, นายกิตติพัทธ์ แสงชาลี , นายเฉลิม สิทธาจารย์ , นายชวน พุ่มพวง, นางเมตตา ศรีเพชร , ที่ให้ความเมตตาในการให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ขออนุโมทนาขอบคุณโยมแม่ประทุม สุขธรรมมา และนางศิริภรณ์ ชูช่วย โยม น้องสาวคุณสุมาลี สัยยะนิฐิ์ อาจารย์สมพงษ์ นิยมสรวนุญ ที่ได้สนับสนุนปัจจัยในเรื่องค่าทอมและให้ กำลังใจเรื่อยมา ตลอดทั้งเพื่อนนิสิตทุกรูป/คนที่มีส่วนช่วยเหลือในด้านการเรียนและให้กำลังใจในการทำสารนิพนธ์ คุณงามความดีที่เกิดจากการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ขอยกบูชาแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้า พร้อมทั้งขอน้อมถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา กตเวทิตาคุณแก่ครูอุปัชฌาย์ อาจารย์ บิดา มารดา ผู้ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนผู้ที่มีบุญคุณคอยช่วยเหลือส่งเสริม สนับสนุนเป็นกำลังใจเสมอมา จนทำให้การศึกษาครั้งนี้ประสบผลสำเร็จได้ตามความมุ่งหวังและตั้งใจ

พระอธิการชยุต เตชธมโม (สุขธรรมมา)

๑ ธันวาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ฅ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฐ
สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	ท
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๓
๑.๓ วัตถุประสงค์ในการวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้การวิจัย	๕
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๗
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวัดและพระสงฆ์	๒๐
๒.๓ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสาธารณสุขสงเคราะห์	๓๐
๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๔๗
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๙
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๒
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๖๓
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๖๓
๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ	๖๔
๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ	๖๘

สารบัญ (ต่อ)

	เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๑
	๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๒
	๔.๒ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี	๗๔
	๔.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัด สระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๘๕
	๔.๔ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี	๙๘
	๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวการ บริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี	๑๐๒
	๔.๖ สรุปองค์ความรู้	๑๒๐
บทที่ ๕	สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๑๒๔
	๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๒๔
	๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๓๐
	๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๓๖
บรรณานุกรม		๑๓๘
ภาคผนวก		๑๔๕
	ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	๑๔๖
	ข ผลการหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (IOC)	๑๕๒
	ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของ แบบสอบถาม (Try-out)	๑๕๗
	ง ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Alpha)	๑๕๙
	จ หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๖๔
	ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย (สัมภาษณ์)	๑๖๖
	ช แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๗๙
	ฌ รูปภาพการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก	๑๘๘
	ญ รูปภาพการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก	๑๙๒
ประวัติผู้วิจัย		๑๙๙

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑	แสดงสาระสำคัญของความหมายของการบริหาร ๑๐
๒.๒	แสดงสาระสำคัญของทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ๑๓
๒.๓	แสดงสาระสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการทางการบริหารจัดการ ๑๙
๒.๔	สาระสำคัญของแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวัดและพระสงฆ์ ๒๘
๒.๕	สาระสำคัญของความหมายเกี่ยวกับสาธารณสงเคราะห์ ๓๖
๒.๖	สาระสำคัญของความสำคัญของงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ๔๐
๒.๗	สาระสำคัญของความสำคัญของหลักธรรมที่สนับสนุนงานสาธารณ สงเคราะห์ ๔๖
๒.๘	ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวัด ๔๗
๒.๙	แสดงสาระสำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสงเคราะห์ ๕๔
๒.๑๐	สาระสำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ๖๑
๓.๑	แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ๖๕
๔.๑	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ๗๒
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มี ต่อปัจจัยด้าน ทฤษฎี POSDC โดยภาพรวม ๗๔
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มี ต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านการวางแผน ๗๕
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มี ต่อปัจจัยด้าน ทฤษฎี POSDC ด้านการจัดองค์กร ๗๖
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มี ต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านบุคคลากร ๗๗
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มี ต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านการอำนวยการ ๗๘
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่ มีต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านการกำกับดูแล ๗๙
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มี ต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ๘๐
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการ ดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๘๑

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๑๐	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการ ช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ๘๒
๔.๑๑	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการ ช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ๘๓
๔.๑๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านช่วยเหลือ เกื้อกูลประชาชนทั่วไป ๘๔
๔.๑๓	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ ๘๕
๔.๑๔	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านพรรษา ๘๗
๔.๑๕	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อย ที่สุดของด้านวุฒิการศึกษาทางธรรม ต่อการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามพรรษาด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ๘๘
๔.๑๖	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านวุฒิการศึกษาสามัญ ๘๙
๔.๑๗	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้าน วุฒิการศึกษาทางธรรม ๙๐
๔.๑๘	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อย ที่สุดของด้านวุฒิการศึกษาทางธรรมต่อการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามวุฒิทางธรรม ด้านภาพรวม ๙๑

สารบัญราราง (ต่อ)

ตราารางที่	หน้า
๔.๑๙ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของด้านวุฒิการศึกษาทางธรรม ต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามวุฒิทางธรรม ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์	๙๒
๔.๒๐ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของด้านวุฒิการศึกษาทางธรรม ต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามวุฒิทางธรรม ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ	๙๓
๔.๒๑ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของด้านวุฒิการศึกษาทางธรรม ต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามวุฒิทางธรรม ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	๙๔
๔.๒๒ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม	๙๕
๔.๒๓ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับ การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรีโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ ๑ – ๕ แสดงสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	๙๗
๔.๒๔ ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการวางแผน	๙๘
๔.๒๕ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการจัดองค์กร	๙๘
๔.๒๖ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านงานบุคลากร	๙๙

สารบัญราราง (ต่อ)

ตราสารที่	หน้า
๔.๒๗ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการ อำนวยการ	๙๙
๔.๒๘ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการกำกับ ดูแล	๑๐๐
๔.๒๙ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการ ดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	๑๐๐
๔.๓๐ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการ ช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์	๑๐๑
๔.๓๑ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการ ช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็น สาธารณสมบัติ	๑๐๑
๔.๓๒ ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูล ประชาชนทั่วไป	๑๐๒

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๒
๔.๑	องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๒๐
๔.๒	องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๒๒

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในสารนิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ ส่วนคัมภีร์ภาษาไทย ใช้ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การอ้างอิงพระไตรปิฎก จะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.สี. (บาลี) ๙/๒๗๖/๙๗, ที.สี. (ไทย) ๙/๒๗๖/๙๘. หมายถึง ทีฆนิกาย สीलขันธวรรคปาลิ ภาษาบาลี เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๗ ฉบับจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐, ทีฆนิกาย สीलขันธวรรค ภาษาไทย เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๘ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙

ส่วนคัมภีร์อรรถกถา จะระบุชื่อคัมภีร์ ลำดับเล่ม (ถ้ามี)/เช่น ที.สี.อ. (บาลี) ๑/๒๗๖/๒๔๐ หมายถึง ทีฆนิกาย สุมังคลวิสาลินี สीलขันธวรรคอรรถกถา ภาษาบาลี เล่ม ๑ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๒๔๐ ฉบับจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามลำดับดังนี้

๑. คำอธิบายคำย่อในภาษาไทย

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

		พระสุตตันตปิฎก		
คำย่อ		ชื่อคัมภีร์		ภาษา
ที.สี. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สीलขันธวรรค (ภาษาไทย)
ที.ปา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎิกวรรค (ภาษาไทย)
ขุ.ธ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท (ภาษาไทย)
ม.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปิณณาสก (ภาษาไทย)
อง.สตุตทก.(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	สัตตกนิบาต (ภาษาไทย)
อง.จตุกก.(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต (ภาษาไทย)
อง.ทสก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทสกนิบาต (ภาษาไทย)
อง.ปญจก.(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปญจกนิบาต (ภาษาไทย)
ขุ.วิ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	วิมานวัตถุ (ภาษาไทย)
ขุ.จู. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	จูฬนิตเทส (ภาษาไทย)
ขุ.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิตเทส (ภาษาไทย)
ส.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวารวรรค (ภาษาไทย)
ขุ.ชา.เอกก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เอกกนิบาตชาดก (ภาษาไทย)

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ทางสถิติในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- n หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{X}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean)
- S.D. หมายถึง ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- t หมายถึง ค่าสถิติวิเคราะห์ t-test
- F หมายถึง ค่าสถิติวิเคราะห์ F-test
- df หมายถึง ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
- SS หมายถึง ผลบวกของส่วนเบี่ยงเบนกำลังสอง (Sum of Squares)
- MS หมายถึง ค่าคะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of Square)
- * หมายถึง ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕
- ** หมายถึง ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้วิจัยตระหนักต่อปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่พระสงฆ์หรือวัดต่าง ๆ ที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบันนี้ ในส่วนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานสงเคราะห์ประชาชน และบางวัดอาจมีขนาดเล็ก ยังขาดความเข้าใจในเรื่องการสาธารณสงเคราะห์ และในปัจจุบันนี้จึงมีลักษณะที่ต่างคนก็ต่างทำหรือวัดใดมีกำลังมากและมีลักษณะที่จะมุ่งเน้นในเรื่องวัตถุสิ่งของเสียเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่อาจที่จะสามารถเชื่อมโยงระหว่างการสงเคราะห์ทางด้านวัตถุให้เข้ากับศาสนธรรมและส่วนมากก็จะเป็นในลักษณะที่เป็นการตอบสนองความต้องการทางสังคมเสียเป็นส่วนใหญ่ เช่น เป็นไปตามกระแสของสังคมมากกว่าที่จะเป็นไปเพื่อขึ้นนำสังคมเหมือนครั้งสมัยพุทธกาล ทำให้ขาดแนวคิดหรือแนวทางนำไปสู่กระบวนการพัฒนาชุมชนและความช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ และมวลปัญหาอื่น ๆ ที่กำลังแพร่ระบาดอยู่ในสังคมไทย โดยเฉพาะความอ่อนแอและไร้การบริหารจัดการในการพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ไทย ซึ่งถือว่าเป็นงานสำคัญอันเป็นหัวใจหลักที่มีต่อความมั่นคงของสถาบันพระศาสนา และมีความเห็นว่าสถาบันสงฆ์ไทยควรที่จะมีการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการด้านสาธารณสงเคราะห์ ให้เหมาะสมตึงงามและมีประสิทธิภาพสามารถปรากฏผลเป็นรูปธรรมแบบ เข้าถึง เข้าใจ และปฏิบัติได้ทั้งในสภาวะการณ์สังคมไทยทั้งในปัจจุบันและในอนาคต โดยเฉพาะการพัฒนาการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนการวัตรปฏิบัติใน ๔ ด้าน ^๑คือ

๑) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ดำเนินการเองซึ่งกิจอย่างใดอย่างหนึ่งมีวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรมประจำตำบล กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน การจัดสร้างห้องสมุดของวัดเพื่อบริการแก่พระสงฆ์และประชาชน การจัดตั้งสถานีวิจัยของวัดเพื่อให้ธรรมะและการประชาสัมพันธ์ สร้างห้องกรรมฐานสำหรับพระสงฆ์และประชาชนทั่วไป จัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

๒) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และกิจการนั้น ๆ เป็นไปเพื่อการสาธารณะประโยชน์ เช่น การสนับสนุนโครงการวัดปลอดสิ่งเสพติด เหล้า บุหรี่ การสนับสนุนช่วยเหลือให้วัดเป็นต้นแบบในโครงการกฐินปลอดเหล้า ของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ การเอื้อเพื่อสถานที่ของวัดสำหรับตั้งคลินิกสุขภาพเคลื่อนที่ การสนับสนุนช่วยเหลือให้วัดเป็นที่รองรับการบำเพ็ญประโยชน์ของศูนย์ประสานงานกรมควบคุมความประพฤติ เป็นต้น

^๑ พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณีโต), เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๕๗-๕๘.

๓) การก่อสร้างสถานที่ที่เป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การสร้างถนน ขุดลอกคูคลอง สร้างสะพานลอยข้ามถนน สร้างโรงพยาบาลและจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ การสร้างอาคารเรียนของโรงเรียน สงเคราะห์ และโรงเรียนการกุศลต่าง ๆ การสร้างอาคารรับรองอาคันตุกะ ในสถานที่ต่าง ๆ การสร้างศาลาพักผ่อน ของผู้โดยสารรถประจำทาง ตลอดจนเรื่องอื่น ๆ ซึ่งข้อนี้มุ่งเอาเฉพาะการช่วยเหลือก่อสร้างที่เป็นสาธารณประโยชน์

๔) การก่อสร้างประชาชนทั่วไป ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชนในการที่ควรช่วยเหลือ เช่น จัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม และไฟไหม้ เป็นต้น พร้อมมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบภัย การบริจาคยานพาหนะ ให้มหาวิทยาลัยสงฆ์เพื่อใช้ในการต่าง ๆ การช่วยเหลือสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ ด้านอาหารและเครื่องดื่ม ข้าวสารอาหารแห้ง เพื่อการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ สนับสนุนช่วยเหลือทุนการศึกษา และที่พักพิงแก่เด็กที่ยากจนแต่เรียนดี

ซึ่งจะเห็นได้ว่า การสาธารณสงเคราะห์เป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี เป็นกิจการอันหนึ่งของทางคณะสงฆ์ เช่นเดียวกับการสงเคราะห์ในด้านอื่น ๆ ซึ่งวิธีการดำเนินงานนั้น ๆ จะต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบมหาเถรสมาคม และในอำนาจหน้าที่ ในบทบาทของพระสงฆ์ ซึ่งจะกล่าวได้ว่าการสาธารณสงเคราะห์ เป็นกิจการของคณะสงฆ์โดยแท้จริง^๒ เพราะคฤหัสถ์และบรรพชิตต่างต้องพึ่งอาศัยกันและกันด้วยการให้วัตถุและให้ธรรมเป็นทาน ดังในคำสอนเรื่องทศ ๖ ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงกล่าวถึงหน้าที่ของพระสงฆ์ที่จะพึงมีต่อพุทธบริษัทไว้บทหนึ่ง ว่า ๑) ห้ามมิให้กระทำความชั่ว ๒) ให้ตั้งอยู่ในความดี ๓) อนุเคราะห์ด้วยน้ำใจอันงาม ๔) ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง ๕) ทำสิ่งที่ฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง และ ๖) บอกทางสวรรค์ให้^๓ ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับชาวบ้านหรือสังคม คือ ชาวบ้านมีหน้าที่อุปการะบำรุงพระสงฆ์ในด้านปัจจัยและวัตถุ ส่วนพระสงฆ์มีหน้าที่อุปการะชาวบ้านในด้านธรรมะ คือ คำแนะนำสั่งสอนในด้านศีลธรรมคุณธรรมอันจะเป็นหลักหรือแนวในการพัฒนาชีวิตให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น^๔ เมื่อกล่าวถึงความสำคัญของวัดแล้ว วัดควรมีคุณลักษณะตามพุทธประสงค์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ปรากฏในพระไตรปิฎก คือ ไม่ไกลชุมชน ไม่ใกล้ชุมชน สะดวกแก่การเดินทาง ในเวลากลางวันไม่มีความพลุกพล่าน ในเวลากลางคืนเงียบสงัด ไม่มีเสียงกึกก้อง เหมาะแก่การประกอบกิจของผู้ต้องการความสงบตามสมณวิสัย จากลักษณะต่าง ๆ ข้างต้น จะเห็นได้ว่าวัดเปรียบเสมือนเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนและเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมของชุมชน สังคม และการบริหารจัดการด้านสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ดังนั้น

^๒ สุทธิพงษ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ, พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม พร้อมด้วยระเบียบและคำสั่งมหาเถรสมาคมที่เกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๕๑), หน้า ๙.

^๓ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๗๒/๒๑๖.

^๔ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, พุทธธรรมกับการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : หจก. โรงพิมพ์อักษรไทย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๕๕.

ความผูกพันของวัดกับชุมชนจึงมีมาอย่างยาวนาน อันเป็นไปในรูปแบบพึ่งพาอาศัยเอื้ออำนวย ประโยชน์ซึ่งกันและกัน^๕

ปัจจุบันพระสงฆ์และวัดเป็นตัวแทนสถาบันพระพุทธศาสนา โดยมีมหาเถรสมาคมและพระสังฆาธิการเป็นผู้ปกครองบริหารงานคณะสงฆ์และการพระศาสนาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยตามพระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมือง และถูกต้องตามกฎหมายระเบียบของมหาเถรสมาคม พร้อมทั้งไม่ขัดต่อระเบียบประเพณีวัฒนธรรมของสังคมไทยในทุกส่วนทุกระดับ โดยคำว่า พระสังฆาธิการ หมายถึง พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์ เป็นผู้ขับเคลื่อนการบริหารกิจการคณะสงฆ์และการพระพุทธศาสนาให้ปฏิบัติถูกต้องด้วยพระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมือง และกฎหมายมหาเถรสมาคม^๖ ส่วนคำว่า การคณะสงฆ์ หรือการพระศาสนา^๗ หมายถึง ภารกิจ ๖ ประการ ประกอบด้วย การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ โดยวิธีดำเนินการทั้ง ๖ ประการดังกล่าว บางประการมีกำหนดไว้ในระเบียบกฎหมายมหาเถรสมาคม แต่บางประการคงเป็นไปตามจารีตที่ถือปฏิบัติตามจารีตที่มีอยู่^๘

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจต่องานสาธารณสงเคราะห์ เพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนที่เป็นสาธารณประโยชน์เป็นอย่างดีและอย่างกว้างขวางจึงได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาดำเนินการด้านสาธารณะสงเคราะห์ประชาชนของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี เพื่อนำแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ให้กับพระสงฆ์ในเขตการปกครองต่าง ๆ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

๑.๒.๓ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี มีอะไรบ้าง

^๕พระธรรมวรเมธี (สุชิน อคฺคชิโน), *การพัฒนาวัด*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ๖๗.

^๖สำนักงานเจ้าคณะภาค ๑๖, *คู่มือปฏิบัติงานคณะสงฆ์*, (สุราษฎร์ธานี : สำนักงานเจ้าคณะภาค ๑๖, ๒๕๔๗), หน้า ๔๖.

^๗กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, *คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบ และคำสั่งของคณะสงฆ์*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๗๑.

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของคณะสงฆ์ ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” ใน ๔ ด้าน คือ ๑. ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๒. ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ๓. ด้านการเกื้อกูลศาสนสมบัติ ๔. ด้านการเกื้อกูลประชาชน^๔

๑.๔.๒ ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์ ประกอบด้วย อายุ พรรษา วุฒิ การศึกษาสามัญ วุฒิกการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม

ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ใน ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๒) ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ๓) ด้านการเกื้อกูลศาสนสมบัติ ๔) ด้านการเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ก. **ประชากร** ได้แก่ พระสงฆ์สังกัดมหานิกายในอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำนวน ๑๘๖ รูป

ข. **กลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่พระสงฆ์ในอำเภอบ้านหมอ จำนวน ๑๘๖ ได้ทำการสุ่มมาจากประชากรจำนวน ๑๒๗ รูป โดยคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

- ๑ ตำบลโคกใหญ่
- ๒ ตำบลบ้านหมอ
- ๓ ตำบลตลาดน้อย
- ๔ ตำบลหนองบัว
- ๕ ตำบลบ้านคร้ว

^๔ พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณฺโณ), เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๕๗-๕๘.

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ เดือนมีนาคม ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ รวม ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๒ พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๓ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๔ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๕ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้การวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจของความหมายในการทำวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” ผู้วิจัยกำหนดความหมายต่าง ๆ ของการใช้คำวิจัยดังนี้

การบริหารจัดการ หมายถึง การสร้างกระบวนการในการบริหารจัดการของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ซึ่งรวบรวมสาระสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์การวางแผนในการบริหารคณะสงฆ์ การแจ้งพันธกิจหรือเป้าหมายของการคณะสงฆ์แก่บุคลากรทุกส่วนงาน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการ บริหารการคณะสงฆ์ การตรวจสอบติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน นำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงาน โดยเป็นสาระสำคัญที่สามารถบรรยายหรืออธิบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการสงเคราะห์ที่มีต่อประชาชนเป็นหลัก

งานสงเคราะห์ประชาชน หมายถึง การดำเนินงานสาธารณประโยชน์เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล แก่คนในชุมชนและสังคม โดยการจัดกิจกรรมอันเป็นสาธารณประโยชน์หรือสาธารณสงเคราะห์ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่คนในชุมชนและการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น อันเป็นหน้าที่สำคัญของคณะ สงฆ์ ๔ ประการ คือ

๑. **ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล** ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ดำเนินกิจการ เอง ซึ่งกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรม ประชาชนประจำตำบล กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน จัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

๒. ด้านการช่วยเหลือกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่ การช่วยเหลือ สนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนั้นเป็นไปเพื่อการ สาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล ชุดสระน้ำขนาดใหญ่ เพื่อเป็นแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การจัดหาทุน เพื่อการสงเคราะห์และอื่น ๆ

๓. ด้านการถือกุศลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การสร้างถนน การขุดลอกคูคลอง การสร้างโรงพยาบาลและจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ การสร้างประปาหมู่บ้าน การสร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้า การปลูกต้นไม้ และอื่น ๆ ขอนี้มุ่งเอาเฉพาะการช่วยเหลือถือกุศลสถานที่อันเป็นของสาธารณประโยชน์

๔. ด้านการถือกุศลประชาชนทั่วไป ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชนในการที่ควรช่วยเหลือ เช่น การจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือประชาชน ทั้งด้านไฟไหม้และน้ำท่วม พร้อมทั้งมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบภัย หรือในยามปกติ ก็ตั้งกองทุนทำอาหารเลี้ยงเด็กกำพร้าและเด็กด้อยโอกาส

คณะสงฆ์ หมายถึง พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งทางการปกครอง มีชั้นลำดับคือ (๑) เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด (๒) เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ (๓) เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล (๔) เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส ในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดเฉพาะพระสังฆาธิการวัดมะขามเรียง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

๑.๗.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี และคณะสงฆ์ในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาองค์กรของตนต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง“การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี”มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนภายใต้แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบริหารจัดการ
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวัดและพระสงฆ์
- ๒.๓ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสาธารณสงเคราะห์
- ๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการและแนวคิดการบริหารจัดการ ดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น

การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงาน โดยใช้ทรัพยากรทางการบริหารต่าง ๆ ซึ่งมีบุคลากรเป็นทรัพยากรหลักขององค์การ และบุคคลเหล่านี้จะใช้ทรัพยากรอื่น เช่น เงินทุนเครื่องมือเครื่องจักร และอุปกรณ์อื่น ข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้องค์การสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ^๑ “ในปัจจุบันมีคำศัพท์ที่ใช้อยู่สองคำ คือ การบริหาร (Administration) และ การจัดการ (Management) ทั้งสองคำมีความหมายใกล้เคียงกัน แต่นิยมใช้ต่างสถานการณ์กันกล่าวคือ “การบริหาร” มักใช้กับการบริหารกิจการสาธารณะ หรือการบริหารราชการ ส่วนคำว่า “การจัดการ” มักใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชน เนื่องจากการศึกษาเป็นกิจการที่มุ่งประโยชน์สาธารณะและจัดเป็นส่วนหนึ่งของราชการ เราจึงใช้คำว่าบริหารการศึกษา ซึ่งการบริหารหมายถึง บริการประเภทหนึ่งที่ช่วยให้กลุ่มบุคคลร่วมกันทำภารกิจได้บรรลุตามเป้าหมาย^๒

^๑ สุรพล สุขะพรหม และคณะ, **ทฤษฎีองค์การการจัดการเชิงพุทธ**, (พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๔๓.

^๒ กมล ภูประเสริฐ และคณะ, **การบริหารและการจัดการวัดผลและประเมินผลการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : สุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๕), หน้า ๕.

การบริหารไว้ ๒ นัย คือ ๑) คำว่า บริหาร มาจากภาษาบาลีว่า ปริหาร มาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า รอบ และ หร ธาตุในความนำไป ดังนั้น คำว่า บริหาร จึงแปลว่า นำไปโดยรอบ อีกสำนวนหนึ่ง คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี, หลีกหนี, หลบหนี ดังในประโยคภาษาบาลีว่า “ปณฺหิ ปริหริตฺ สมตฺถโ” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อการอ้อมหนี หลีกหนี หลบซึ่งปัญหา หรือแปลว่า ผู้สามารถบริหาร ปัญหา และนำปัญหาไปโดยรอบ หรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป ๒) คำว่า บริหาร แปลมาจากภาษาอังกฤษ ว่า Administer และ Administration แปลความหมายคือ การปกครอง ดำเนินการ อำนาจการ จัดการ ส่งเสริม และบำรุง^๓

การบริหาร เป็นเรื่องของการนำเอากฎหมายและนโยบายต่างๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผล ซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะทำงานด้วยความเต็มใจ ด้วยความเที่ยงธรรมและอย่างมีประสิทธิภาพ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้^๔

การบริหารจัดการไว้ดังนี้ การบริหารจัดการ หมายถึง ศักยภาพทางการบริหารจัดการซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ด้าน ได้แก่^๕

๑. ศักยภาพของระบบสนับสนุนการบริหารจัดการและศักยภาพในการบริหารจัดการของผู้บริหารโดยที่ศักยภาพของระบบสนับสนุนการบริหารจัดการประเมินได้จากความเข้มแข็งของ ๘ องค์ประกอบทางการบริหาร ซึ่งได้แก่ (๑) การวางแผน (๒) การฝึกอบรม (๓) การนิเทศงาน (๔) การบริหารงานบุคคล (๕) ความพร้อมของชุมชน (๖) การบริหารวัสดุครุภัณฑ์ (๗) การบริหารระบบสารสนเทศ และ (๘) การเตรียมความพร้อมของชุมชน

๒. ศักยภาพของผู้บริหาร ประเมินได้จากความสามารถของผู้บริหารใน ๖ ด้านซึ่งได้แก่ (๑) ความสามารถในการจัดหาและระดมทรัพยากรเข้าสู่การบริหารจัดการ (๒) ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกให้อยู่ในกรอบ (๓) ความสามารถในการจัดสรรและแบ่งปันทรัพยากร (๔) ความสามารถในการบริหารจัดการขวัญและกำลังใจ (๕) ความสามารถในการบริหารจัดการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และ (๖) ความสามารถในการบริหารจัดการพัฒนาที่เบ็ดเสร็จครบวงจร

การบริหาร (Administration) ว่า หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอำนาจการ การสนับสนุน และการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ^๖

การบริหารในความคิดเห็นของ George R.Terry ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานตามลำดับขั้นอันประกอบ ด้วยการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การอำนาจการ (Actuating) และการควบคุม (Controlling) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยอาศัยคนและทรัพยากรอื่น การบริหารจัดการไว้ดังนี้ การบริหารจัดการที่เป็นคู่มือในการบริหารจัดการภายใต้ความซับซ้อนของ

^๓ สิริภพ เหล่าลาภะ, พุทธศาสตร์การเมือง, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๐.

^๔ พิตยา บวรวัฒนา, การบริหารเชิงบูรณาการ, (นนทบุรี : สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๖), หน้า ๒.

^๕ พิรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวิสุ, การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, (ขอนแก่น : โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์, ๒๕๔๖), หน้า ๖๑.

^๖ มัลลิกา ต้นสอน, การจัดการยุคใหม่, (กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐.

ระบบข้อมูลข่าวสารได้ชี้ประเด็นสำคัญในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จไว้ ๗ ด้าน ได้แก่ (๑) การใช้เทคนิควิธีที่มีขอบเขตครอบคลุมวัตถุประสงค์ มีกลยุทธ์และมีคุณภาพ (๒) การบริหารจัดการในลักษณะเป็นกระบวนการแก้ปัญหา (๓) การมีคณะผู้บริหารที่มีศักยภาพในการตัดสินใจสูง (๔) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของผู้บริหารทุกคน (๕) การนำผลจากการตัดสินใจมาใช้ประโยชน์ได้^๗

การบริหารจัดการไว้ดังนี้ การบริหาร หมายถึงกระบวนการอย่างหนึ่งที่มีคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกระทำการกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด การบริหารเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในส่วนต่าง ๆ ของระบบสังคม เช่น มีการบริหารในกิจกรรมการเกษตร การสาธารณสุข การศึกษา การทหาร การพาณิชย์ การยุติภาพ การอุตสาหกรรม ฯลฯ นอกจากนี้การบริหารก็เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งด้วยซึ่งหมายความว่าขั้นตอนต่าง ๆ ในการบริหารเรียกว่า “กระบวนการการบริหาร” อันที่จริงกระบวนการบริหารเป็นแนวความคิดที่ได้มีการพัฒนาตั้งแต่อดีตซึ่งรู้จักกันในอักษรย่อว่า “POSDCORB” อักษรย่อดังกล่าวสามารถขยายความได้ ดังนี้ (๑) การวางแผน (Planning) (๒) การจัดการองค์การ (Organizing) (๓) การจัดการบุคคล (Staffing) (๔) การอำนวยการ (Directing) (๕) การประสานงาน (Coordinating) (๖) การรายงาน (Reporting) และ(๗) การงบประมาณ (Budgeting) ในปัจจุบันเนื่องจากการพัฒนาความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์กระบวนการบริหาร จึงได้เปลี่ยนจาก “POSDCORB” มาเป็น “POLE” ซึ่งก็คือ (๑) การวางแผน (Planning) (๒) การจัดการองค์การ (Organizing) (๓) การเป็นผู้นำ (Leading) และ(๔) การประเมินผล (Evaluating) ยังได้ให้ความหมายของการบริหารและกระบวนการของการบริหาร การบริหารเป็นคำกลางๆ ซึ่งอาจใช้กับการบริหารทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน การบริหารภาครัฐนิยมเรียกกันว่า “การบริหารรัฐกิจ” ส่วนการบริหารภาคเอกชนเรียกกันว่า “การบริหารธุรกิจ” ดังนั้นการบริหารรัฐกิจ ก็คือการบริหารภาครัฐ ซึ่งหมายถึงการบริหารซึ่งมีสาระ ดังนี้^๘

๑. ครอบคลุมถึงกิจกรรมของฝ่ายบริหารในภาครัฐ

๒. หมายรวมถึงการกำหนดนโยบายและการนำ นโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐ

๓. ครอบคลุมถึงปัญหาเกี่ยวกับการพฤติกรรมของคน และความร่วมมือของคนในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของภาครัฐ ซึ่งการบริหารรัฐกิจ หมายถึง กิจกรรม นอกจากนี้การบริหารรัฐกิจในทางศึกษายังมีอีกคำหนึ่งที่พบเห็นกันเสมอ คือ คำว่า “รัฐประศาสนศาสตร์” ซึ่งมีความหมายถึงวิชาที่เกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจ รัฐประศาสนศาสตร์จึงมีความหมายถึงลักษณะวิชา (Discipline) นิยมเขียนว่า “Public Administration”^๙

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงาน โดยใช้ทรัพยากรทางการบริหารต่าง ๆ ซึ่งมีบุคลากรเป็นทรัพยากรหลักขององค์การ และบุคคลเหล่านี้จะใช้ทรัพยากรอื่น เช่น เงินทุน เครื่องมือเครื่องจักร และอุปกรณ์อื่น ข้อมูลสารสนเทศ เป็นเรื่องของการนำเอากฎหมายและนโยบาย

^๗ ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ, *วิทยาการบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๒๔.

^๘ จุฑา เทียนไทย, *การจัดการมุมมองนักบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : แมคกรอฮิล, ๒๕๔๘), หน้า ๔.

^๙ Herbert A. Simon, *Administrative Behavior*, (New York : Macmillan Co., ๑๙๔๗).

ต่างๆ การกำหนดแนวทางหรือนโยบาย การดำเนินงานตามลำดับขั้นอันประกอบ ด้วยการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การอำนวยการ (Actuating) และการควบคุม (Controlling) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์กระบวนการอย่างหนึ่งที่มีคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกระทำ กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

ตารางที่ ๒.๑ แสดงสาระสำคัญของความหมายของการบริหาร

ชื่อนักวิชาการ	แนวคิดหลัก
สุรพล สุยะพรหม และคณะ, (๒๕๕๕, หน้า ๔๓).	การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงาน โดยใช้ทรัพยากร ทางการบริหารต่าง ๆ ซึ่งมีบุคลากรเป็นทรัพยากรหลักของ องค์การ
กมล ภูประเสริฐ และคณะ, (๒๕๓๕, หน้า ๕).	“การบริหาร” มักใช้กับการบริหารกิจการสาธารณะ หรือ การบริหารราชการ ส่วนคำว่า “การจัดการ” มักใช้กับการ บริหารธุรกิจเอกชน
สิริภพ เหล่าลาภะ (๒๕๕๕, หน้า ๑๔๐).	การบริหารไว้ ๒ นัย คือ ๑) คำว่า บริหาร มาจากภาษา บาลีว่า ปริหาร ดังนั้น คำว่า บริหาร จึงแปลว่า นำไป โดยรอบ คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี, หลีกหนี, หลบหนี การบริหาร เป็นเรื่องของการนำเอากฎหมายและนโยบาย ต่างๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผล
พิทยา บวรวัฒนา, (๒๕๔๖), หน้า ๒). พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ, (๒๕๔๖, หน้า ๖๑).	การบริหารจัดการไว้ดังนี้ การบริหารจัดการ หมายถึง ศักยภาพทางการบริหารจัดการ ๑. ศักยภาพของระบบ สนับสนุนการบริหารจัดการ ๒ ศักยภาพในการบริหาร จัดการของผู้บริหาร
มัลลิกา ต้นสอน, (๒๕๔๔, หน้า ๑๐).	การบริหาร (Administration) ว่า หมายถึง การกำหนด แนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยการ การ สนับสนุน
ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ, (๒๕๔๐, หน้า ๒๔).	การบริหารในความคิดเห็นของ George R.Terry ว่า การ บริหาร หมายถึง การดำเนินงานตามลำดับขั้นอันประกอบ POAC
จุฑา เทียนไทย, (๒๕๔๘, หน้า ๔).	การบริหาร หมายถึงกระบวนการอย่างหนึ่งที่มีคนตั้งแต่ สองคนขึ้นไปร่วมกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุ เป้าหมายที่กำหนด
Herbert A. Simon, (๑๙๔๗).	คำว่า รัฐประศาสนศาสตร์ จึงมีความหมายถึงลักษณะวิชา (Discipline) นิยมเขียนว่า “Public Administration”

๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การบริหารเป็นวิธีการทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จมี ๕ ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” ดังนี้ คือ

๑. P.คือ.Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

๒. O.คือ.Organizing หมายถึง การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิก และสายบังคับบัญชาภายในองค์กรมีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ

๓. S.คือ.Staffing หมายถึง งานบุคลากรเป็นการสรรหาบุคลากรใหม่การพัฒนาบุคลากร และการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

๔. D.คือ.Directing หมายถึง การอำนวยการเป็นการสื่อสาร เพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผนผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และต้องมีภาวะผู้นำ

๕. C คือ. Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร^{๑๐}

ทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ของ เอลตัน เมโย (Elton mayo)

Elton mayo เป็นชาวสหรัฐอเมริกา ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด พร้อมกับคณะ ได้ศึกษาวิจัยที่โรงงาน Hawthorne ผลการศึกษาทดลองครั้งนี้ก่อให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ในการทำงานขึ้นมาใหม่ กล่าวโดยสรุปคือ^{๑๑}

๑. คนเป็นสิ่งที่มีชีวิต เรื่องของจิตใจ ขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญ จะปฏิบัติต่อคนเหมือนเครื่องจักรมิได้

๒. รางวัลทางจิตใจ มีผลต่อการจูงใจในการทำงานไม่น้อยกว่าเงิน

๓. ความสามารถในการทำงานของคน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมด้วย

๔. อิทธิพลของกลุ่มมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน

แนวคิดนี้ได้ถูกนำมาใช้ในองค์กรต่าง ๆ ในปัจจุบัน ที่ได้ตระหนักถึงการทำงานของคนงาน ซึ่งสัมพันธ์กับปัจจัยทางจิตวิทยา ทางสังคมวิทยาและสภาพร่างกายมากยิ่งขึ้น

ทฤษฎีระบบสังคมในการจัดการของ chester I. Barnard ได้บริหารงานที่บริษัทมานาน และได้มีผลงานเป็นหนังสือชื่อ หน้าที่ของฝ่ายบริหาร (Function of Executive) โดยเขามองคนทั้งระบบ ในเบื้องต้น Barnard ศึกษาปัจเจกชนก่อน ถัดมาจึงมาสนใจระบบความร่วมมือร่วมใจ

^{๑๐} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีในการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓-๕.

^{๑๑} สมคิด บางโพ, **หลักการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : นานาอักษรการพิมพ์, ๒๕๓๘), หน้า ๓๗.

ของบุคลากรกับองค์กร และท้ายสุดระบบที่มีหน้าที่ในการดำเนินการจัดการ ซึ่งสามารถสรุปแนวคิดและทฤษฎีนี้ได้ดังนี้^{๑๒}

๑. มนุษย์แต่ละคนมีขีดจำกัดด้านกายภาพและชีวภาพ จึงทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันทำงานเป็นกลุ่ม

๒. การร่วมมือร่วมใจกันทำงาน ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในองค์กร

๓. องค์กรสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือองค์กรที่มีรูปแบบ (Formal Organization) และองค์กรที่ไร้รูปแบบ (Informal Organization) ต้องจัดองค์การให้เหมาะสมกับแต่ละแบบ

๔. หน้าที่ของฝ่ายบริหารจะดำเนินการภายในขอบข่ายการบริหารงานลพยายามจัดวางตำแหน่งของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กรให้มีความสมดุลแห่งอำนาจขึ้นในองค์กร

๕. การดำเนินการในการจัดการที่มีประสิทธิภาพต้องการผู้นำที่มีความรับผิดชอบสูง การร่วมมือร่วมใจเป็นกระบวนการสร้างสรรค์และภาวะผู้นำจำเป็นต้องใช้อำนาจในการดำเนินการ

ทฤษฎี PDCA ของ Edward Deming

Dr. William Edwards Deming ได้พัฒนางจร PDCA ขึ้นมาจากแนวคิดของ Dr. W.A. Shewhart ในระยะแรกรู้จักวงจร PDCA ในนาม Shewhart Cycle จากนั้น Dr. William Edwards Deming ได้นำพัฒนาปรับใช้ในการควบคุมคุณภาพในวงการอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นจึงมีชื่อเรียกว่า Deming Cycle (สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น, 2552)^{๑๓}

PDCA หรือ Deming Cycle คือ วงจรการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย

P (Plan) คือ ขั้นตอนการวางแผน เพื่อเลือกปัญหา ตั้งเป้าหมาย การแก้ปัญหา และวางแผนแก้ปัญหา

D (Do) คือ ขั้นตอนการดำเนินการแก้ไขปัญหาดำเนินการตามแนวทางที่วางไว้

C (Check) คือ ขั้นตอนการตรวจสอบ และเปรียบเทียบผล

A (Action) คือ การกำหนดเป็นมาตรฐานและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

ทฤษฎีของการบริหาร คือ ทฤษฎี Z โดยหลังจากการศึกษาการบริหารของธุรกิจญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา และได้ทำการประสมประสานกัน โดยมีแนวคิดด้านการบริหาร ดังนี้^{๑๔}

๑. การจ้างงานระยะยาว

๒. การตัดสินใจเป็นเอกฉันท์

๓. ความรับผิดชอบต่อเฉพาะบุคคล

๔. การประเมินผลและการเลื่อนตำแหน่งแบบค่อยเป็นค่อยไป

^{๑๒} พะยอม วงศ์สารศรี, องค์กรและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยครูสวนดุสิต, ๒๕๔๔), หน้า ๕๓-๕๔.

^{๑๓} ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, การจัดการและพฤติกรรมองค์กร, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทธีระพิมพ์และไซเท็กซ์ จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๕๔-๕๕.

^{๑๔} William Ouchi, Organization and Management, (Eaglewood Cliffs: Prentice Hill, 1971), p. 283.

๕. การควบคุมในตัวเองไม่เป็นทางการโดยมีการวัดผลอย่างชัดเจนและเป็นทางการ
๖. เส้นทางอาชีพแบบเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับปานกลาง
๗. มีความเกี่ยวข้องในลักษณะครอบครัว

สรุปได้ว่า การบริหารเป็นวิธีการทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จมี ๕ ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” และ Dr. William Edwards Deming ได้พัฒนาวงจร PDCA ขึ้นมาจากแนวคิดของ Dr. W.A. Shewhart ในระยะแรกรู้จักวงจร PDCA ในนาม Shewhart Cycle จากนั้น Dr. William Edwards Deming ได้นำพัฒนาปรับใช้ในการควบคุมคุณภาพในวงการอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น จึงมีความหลากหลายเพื่อนำไปพัฒนาในองค์กรนั้นๆ

ตารางที่ ๒.๒ แสดงสาระสำคัญทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ชื่อนักวิชาการ	แนวคิดหลัก
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), (๒๕๔๙, หน้า ๓-๕).	การบริหารเป็นวิธีการทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จมี ๕ ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC”
สมคิด บางโพ, (๒๕๓๘, หน้า ๓๗).	Elton mayo เป็นชาวสหรัฐอเมริกา ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด พร้อมกับคณะ ได้ศึกษาวิจัยที่โรงงาน Hawthorne ผลการศึกษาทดลองครั้งนี้ก่อให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ในการทำงานขึ้นมาใหม่
พะยอม วงศ์สารศรี, (๒๕๔๔, หน้า ๕๓-๕๔).	chester I. Barnard ได้บริหารงานที่บริษัท มานาน และได้มีผลงานเป็นหนังสือชื่อ หน้าที่ของฝ่ายบริหาร (Function of Executive) โดยเขามองคนทั้งระบบ ในเบื้องต้น Barnard ศึกษาปัจเจกชนก่อน ถัดมาจึงมาสนใจระบบความร่วมมือแรงร่วมใจของบุคลากรกับองค์กร และท้ายสุดระบบที่มีหน้าที่ในการดำเนินการจัดการ
ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, (๒๕๕๐, หน้า ๕๔-๕๕).	Dr. William Edwards Deming ได้พัฒนา PDCA ขึ้นมาจากแนวคิดของ Dr.W.A.Shewhart ในระยะแรกรู้จักวงจร PDCA ในนาม ShewhartCycle จากนั้น Dr.William Edwards Deming ได้นำพัฒนาปรับใช้ในการควบคุมคุณภาพในวงการอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น

๒.๑.๓ กระบวนการทางการบริหารจัดการ

กระบวนการทางการบริหารจัดการ หมายถึง วิธีการหรือขั้นตอนของการจัดการนับตั้งแต่ขั้นวางแผนกำหนดแผนไปปฏิบัติ ตลอดจนควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ เป็นศิลปะการใช้บุคคลอื่นทำงานให้แก่องค์กร โดยตอบสนองความต้องการ ความคาดหวัง และจัดโอกาสให้เขาเหล่านั้นมีความเจริญในการทำงาน^{๑๕}

กระบวนการบริหารว่า มีกิจการสำคัญอยู่ ๕ ประการ ได้แก่

๑. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดจุดประสงค์ว่าจะทำอะไร เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จนั้น ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์ และการวางแผนปฏิบัติการ

๒. การจัดองค์กร (Organizing) เป็นการออกแบบและพัฒนาองค์การขึ้นมา

๓. การอำนวยการ (Directing) เป็นการสื่อสาร จูงใจพนักงาน การตัดสินใจและแก้ไขปัญหาในหน่วยงาน เพื่องานสำเร็จตามเป้าหมาย

๔. การควบคุม (Controlling) เป็นการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การวัดผลการปฏิบัติงาน และการแก้ไขผลการปฏิบัติงาน

๕. การจัดบุคลากรลงสู่หน่วยงาน.(Staffing).เป็นการสรรหา บรรจุบุคคลที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานขององค์กร

บุคคลแรกที่วิเคราะห์ถึงองค์ประกอบมูลฐานของการจัดการ ปัจจุบัน เรียกว่า กระบวนการบริหารจัดการ ซึ่งกล่าวได้ว่า มี ๕ ประการสำคัญ (POCCC) ดังนี้^{๑๖}

๑) การวางแผน (Planning) คือ การศึกษาข้อมูลในปัจจุบันและคาดการณ์ในอนาคตแล้ววางเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติไว้

๒) การจัดองค์กร (Organizing) คือ การจัดโครงสร้างของหน่วยงานหรือองค์การออกเป็นหน่วยงานย่อย ๆ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน การจัดสรรคนเข้าทำงานในตำแหน่งงานต่าง ๆ

๓) การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) คือ การสั่งให้คนทำงานตามที่มอบหมายงานให้ทำ บังคับบัญชาให้พนักงานทำงานตามภารกิจของหน่วยงาน

๔) การประสานงาน (Coordination) คือ การดูแลควบคุมและอำนวยความสะดวกให้ผู้ทำงานสามารถได้โดยสะดวกเต็มความสามารถ

๕) การควบคุม (Controlling) คือ การควบคุมให้งานดำเนินไปตามแผนที่วางเอาไว้ ตรวจสอบให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

หลักการในการบริหารจัดการขึ้น ๑๔ ประการเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการ ดังนี้

^{๑๕} สุรพล สุยะพรหม และคณะ, **พื้นฐานทางการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๔๗.

^{๑๖} ปราชาญา กล้าผจญ, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๑๖-๒๓.

๑. การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) ฟาโย ได้เสนอว่า คนงานควรจะได้รับ การมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติมากขึ้น หรือได้รับการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบ ในผลลัพธ์ของงานมากขึ้น ซึ่งหลักการนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์การยุคปัจจุบันได้

๒. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ.(Authority and Responsibility). แวปเบอร์ และฟาโย ได้ให้ความสำคัญของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการของ แวปเบอร์จะได้มาจากตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารในสายงานของบุคคล (Expertise) ความรู้ทางด้าน เทคนิค(Technical.Knowledge). ความคุณค่าทางศีลธรรม.(Moral.Worth) และความสามารถในการ นำ (Leading) และสร้างความผูกพันกับผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดจนเห็นว่าอำนาจหน้าที่และความ รับผิดชอบควรอยู่คู่กัน

๓. การมีผู้บังคับบัญชาคนเดียว (Unity of Command) ฟาโย กล่าวว่า คำสั่งสองคำสั่ง. (Dual.Command).อาจก่อให้เกิดปัญหาในการทำงาน เช่น การรายงานจะมีความเกี่ยวข้องในเมื่อผู้ ควบคุมสองคนได้ให้คำสั่งกับผู้ใต้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ทำให้เกิดการสับสนในบางสถานการณ์ คำสั่งสองคำสั่งนี้ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้บังคับบัญชา และทำให้เกิดการสับสนในลำดับชั้นของ อำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการ (Formal.Hierarchy.of.Authority) การประเมินอำนาจหน้าที่และ ความรับผิดชอบของผู้บริหารในระบบผู้บังคับบัญชาสองคนจะเป็นการยากและผู้บริหารจะไม่สนใจใน ความรู้สึกของผู้ใต้บังคับบัญชา มักจะโกรธและอาจไม่ให้ความร่วมมือในอนาคตถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ เชื่อฟัง

๔. สายการบังคับบัญชาตามอำนาจหน้าที่ (Line of Authority) เป็นสายการบังคับบัญชา จากผู้บริหารในระดับบนสู่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การ ความสัมพันธ์ของการจำกัดความยาว ของสายการบังคับบัญชา โดยการควบคุมจำนวนของระดับชั้นของการบริหารจัดการ จำนวนที่ดีที่สุด ในลำดับชั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) คือความยาวของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารระดับสูง และพนักงานระดับล่าง รวมถึงความล่าช้าในการวางแผน (Planning) และการจัดการ (Organizing) ซึ่งการจำกัดจำนวนของระดับชั้น การบังคับบัญชาให้น้อยลงจะทำให้ปัญหาในการติดต่อสื่อสารลดลง และองค์การจะมีการปฏิบัติงานที่รวดเร็วและมีความยืดหยุ่นมากขึ้นภายในองค์การได้มีการแบ่งแยก แผนกต่าง ๆ ซึ่งแต่ละแผนกจะมีระดับชั้นการบังคับบัญชา โดยผู้บริหารในระดับกลางและระดับกลาง และระดับต้นของสายการบังคับบัญชาแต่ละแผนกต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้จัดการในแผนกอื่น ๆ ซึ่ง ปฏิสัมพันธ์นี้ช่วยในการตัดสินใจให้เร็วขึ้น เนื่องจากผู้บริหารจะรู้จักบุคคลอื่นและรู้วิธีการแก้ปัญหา เพิ่มมากขึ้น สำหรับการทำงานข้ามแผนกหรือการทำงานข้ามสายนั้นเป็นการสร้างทีมงานข้ามสาย ซึ่ง สามารถควบคุมโดยผู้นำของแต่ละทีม

๕. การรวมอำนาจ (Centralization) เป็นการรวมอำนาจของการบังคับบัญชาไว้ที่ ผู้บริหารระดับสูงขององค์การ ซึ่งอำนาจหน้าที่จะไม่ได้รวมไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงของสายการบังคับ บัญชา แต่เป็นการกำหนดว่า ควรมีการรวมอำนาจไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงเท่าไร อย่างไร และมีการ กระจายอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและคนงานในระดับล่างอย่างไร สิ่งนี้ถือว่ามีความสำคัญ เนื่องจากถ้าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของพนักงานในทุกระดับขององค์การ

๖. การมีเป้าหมายเดียวกัน (Unity of Direction) เป็นการออกแบบหรือกำหนดแผนใน การปฏิบัติงานของผู้บริหารและคนงานที่ใช้ทรัพยากรขององค์การ องค์การใดที่ไม่มีการวางแผนจะทำ

ให้ขาดประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผล ซึ่งจะไม่มีการมุ่งไปสู่กิจกรรมของกลุ่มหรือกิจกรรมของบุคคล แต่การวางแผนจะเริ่มที่ผู้บริหารระดับสูงทำงานเป็นทีมร่วมกับกลยุทธ์ขององค์การ ซึ่งจะต้องมีการติดต่อกับผู้บริหารในระดับกลางที่มีส่วนในการตัดสินใจว่าจะใช้ทรัพยากรขององค์การอย่างไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกลยุทธ์ หลักการในข้อนี้ยึดหลักว่า กิจกรรมของแต่ละกลุ่มต้องมีจุดหมายและแผนเดียวกัน

๗. หลักความเสมอภาค (Equity) ความเสมอภาค คือ ความเป็นธรรม (Justice) ความยุติธรรม (Impartiality) และความเหมาะสม (Fairness) สำหรับสมาชิกทุกคนภายในองค์การซึ่งในปัจจุบันพนักงานมีความต้องการความเสมอภาคมากขึ้นเป็นการจัดการที่ใช้หลักความเท่าเทียมกัน

๘. การออกคำสั่ง (Order) วิธีการจัดการซึ่งอยู่ในตำแหน่งนั้นในการจัดหาเพื่อให้องค์การได้รับประโยชน์สูงสุดและเป็นการจัดหางานให้แก่พนักงาน โดยใช้ผังองค์การ (Organization Chart) เพื่อแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งและหน้าที่ของพนักงานแต่ละคนและเป็นการชี้วัดว่าตำแหน่งของพนักงานแต่ละคนอาจจะมีการเลื่อนขึ้นได้ในอนาคต การวางแผนเกี่ยวกับอาชีพได้รับความสนใจมากขึ้นในองค์การยุคปัจจุบัน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ถือว่ามีความจำเป็นที่จะต้องให้การฝึกอบรม (Training) และการพัฒนากำลังแรงงาน (Developing) โดยองค์การจะกำหนดตำแหน่งหน้าที่สำหรับคนทุกคนและทุกคนจะเข้าใจตำแหน่งหน้าที่ของตน

๙. ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความสามารถของบุคคลในการกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารจะต้องกระตุ้นให้พนักงานมีความคิดริเริ่ม ซึ่งความคิดริเริ่มนี้นับถือว่าเป็นจุดแข็งขององค์การ เนื่องจากจะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ ผู้บริหารมีความต้องการทักษะ (Skill) และไหวพริบ (Tact) เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างองค์การและความต้องการของพนักงานและความสามารถ (Ability) จะทำให้เกิดความสมดุล ซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้วัดผู้บริหารระดับสูงในการพัฒนาและการบริหารงาน

๑๐. ความมีระเบียบวินัย (Discipline) เป็นการมุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการเชื่อฟัง (Obedience) อำนาจ (Energy) คาขอร้อง (Application) และลักษณะของการแสดงความนับถือออกมาสำหรับอำนาจของผู้บังคับบัญชา ความมีระเบียบวินัยเป็นบุคลิกลักษณะที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารหลาย ๆ คนที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปฏิบัติงานทั้งหมดและทำงานอย่างเข้มแข็งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ความมีระเบียบวินัยจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในองค์การกับคุณสมบัติของผู้นำภายในองค์การ และเป็นความสามารถของผู้บริหารในการการที่จะปฏิบัติตามอย่างยุติธรรมอีกด้วย

๑๑. ค่าตอบแทน (Remuneration of Personnel) การให้รางวัลประกอบด้วยโบนัสและแผนการแบ่งกำไร เป็นการช่วยกระตุ้นการทำงานของพนักงานได้ การให้หรือการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่พนักงานมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จขององค์การ ระบบรางวัลที่มี ประสิทธิภาพสามารถให้ความยุติธรรมทั้งพนักงานและองค์การ รวมทั้งสามารถกระตุ้นผลผลิตเพิ่มโดยการให้รางวัลเพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยยึดหลักว่าการจ่ายค่าตอบแทนควรยุติธรรมและตอบสนองความพึงพอใจสูงสุดทั้งนายจ้างและลูกจ้างเท่าที่จะทำได้

๑๒. ความมั่นคงในงาน (Stability of Tenure of Personnel) ความมั่นคงในงาน มีความสำคัญต่อการจ้างงานระยะยาว เมื่อพนักงานอยู่ในองค์การซึ่งมีแนวโน้มจะทำงานเป็นทีมเป็น

ระยะเวลานาน โดยพยายามพัฒนาทักษะและปรับปรุงความสามารถในการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรขององค์การ การจ้างงานระยะยาวเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้อธิบายการประสบความสำเร็จของ บริษัทขนาดใหญ่ในญี่ปุ่น

๑๓. ผลประโยชน์ส่วนตัวมีความสำคัญน้อยกว่าผลประโยชน์ขององค์การ (Subordination of individual interests to the common interest) ผลประโยชน์ขององค์การ ถือว่าเป็นประโยชน์ของทุก ๆ คน หรือของทุกกลุ่มในองค์การ ในขณะที่องค์การยังดำเนินกิจการอยู่ จะต้องมีการกำหนดผลประโยชน์ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมระหว่างองค์การและสมาชิกภายในองค์การ

๑๔. ความสามัคคี (Sprit.de.corps) เป็นความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกภายในองค์การที่ ช่วยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ในการออกแบบประยุกต์ของอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้น ภายในองค์การและสิทธิในการสั่งการหรือการบริโภค และความร่วมมือกันถือว่าเป็นส่วนประกอบ สำคัญในการทำให้องค์การบรรลุผลสำเร็จและมีการพัฒนาความสามัคคีจะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ หากมีการติดต่อกันระหว่างผู้บริหารและคนงานโดยการติดต่อ เพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่สำคัญ เพราะความสามัคคีคือพลัง เมื่อสมาชิกมีความสามัคคีกันสูงก็จะทำให้องค์การมีความแข็งแกร่ง^{๑๗}

กระบวนการการบริหารควรประกอบด้วย ๑๐ ประการ คือ

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการ ล่วงหน้า โดยเกี่ยวกับการคาดการณ์ (Forecasting) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Set Objective) การ พัฒนากลวิธี (Develop strategies) ในการวางแผน ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย(Policy) เพื่อให้แผนงาน ที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินงาน

๒. การจัดการ (Organizing) หมายถึง การพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งานต่าง ๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดี

๓. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานให้เหมาะสม ตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ

๔. การตัดสินใจ (Decision) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจ แยกแยะและวิเคราะห์ออกมาให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง

๕. การสั่งการ (Directing) หมายถึง การศึกษาวิธีการวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการควบคุม งานและนิเทศงาน ตลอดจนศิลปะในการบริหารงานที่จะทำให้การทำงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ทุก คนเป็นไปด้วยดี

๖. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การร่วมมือประสานงาน เพื่อการดำเนินการ เป็นไปด้วยดี และราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะทำการประสานงานดีขึ้น และดำเนินการ แก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

๗. การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานให้ผู้ปฏิบัติงานทุก ฝ่ายมีความเข้าใจในงาน เข้ามาร่วมทำงานกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ข้อตกลงที่สำคัญยิ่งของการ ประสานงาน คือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นเรื่องของ “จิตใจ”

^{๑๗} ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่น ๆ, ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๖๘-๖๙.

๘. การสื่อสาร (Communicating) หมายถึง การผ่านข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจ เพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

๙. การรายงานผล (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงาน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ (Public Relation) แจ้งให้ประชาชนทราบ ซึ่งโดยทั่วไปการรายงาน จะหมายถึง วิธีการของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถาม ผู้บังคับบัญชา/ผู้ร่วมงาน ความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง

๑๐. การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบ และกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณ และการเงินตลอดจนการใช้งบประมาณในการควบคุมงาน^{๑๘}

กระบวนการบริหาร ควรประกอบด้วย ๔ ประการ คือ

๑. การวางแผน หมายถึง หน้าที่ทางการบริหารในการกำหนดจุดหมายและการตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุจุดหมายนั้น

๒. การจัดองค์การ หมายถึง กำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน

๓. การนำ หมายถึง ความพยายามทำให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์การ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

๔. การควบคุม หมายถึง การมุ่งเน้นที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์การได้ประพฤติปฏิบัติในทิศทางที่จะทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานหรือจุดหมาย มุ่งเน้นให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง^{๑๙}

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ คือ กระบวนการทำงาน โดยใช้ทรัพยากรทางการบริหารต่าง ๆ ซึ่งมีบุคลากรเป็นทรัพยากรหลักขององค์การ และบุคคลเหล่านี้จะใช้ทรัพยากรอื่น เช่น เงินทุน เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์อื่น ข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้องค์การสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลการรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงาน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ (Public Relation) แจ้งให้ประชาชนทราบ ซึ่งโดยทั่วไปการรายงาน จะหมายถึง วิธีการของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถาม ผู้บังคับบัญชา/ผู้ร่วมงาน ความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง

^{๑๘} พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒), หน้า ๖๔-๗๒.

^{๑๙} วิโรจน์ สารรัตน์, การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิทยวิสุทธิ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑.

ตารางที่ ๒.๓ แสดงสาระสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการทางการบริหารจัดการ

ชื่อนักวิชาการ	แนวคิดหลัก
สุรพล สุยะพรหม และคณะ, (๒๕๕๕, หน้า ๔๗.)	กระบวนการทางการบริหารจัดการ หมายถึง วิธีการหรือขั้นตอนของการจัดการนับตั้งแต่ขึ้นวางแผนกำหนดไปปฏิบัติ ตลอดจนควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย มีกิจกรรมสำคัญอยู่ ๕ ประการ ๑. การวางแผน ๒. การจัดองค์กร ๓. การอำนวยการ ๔. การควบคุม ๕. การจัดบุคลากรลงสู่หน่วยงาน.
ปราชญา กล้าผจญ, (๒๕๔๒, หน้า ๑๖-๒๓).	บุคคลแรกที่วิเคราะห์ถึงองค์ประกอบมูลฐานของการจัดการปัจจุบัน เรียกว่า กระบวนการบริหารจัดการ ซึ่งกล่าวได้ว่า มี ๕ ประการสำคัญ (POCCC)
ศิริวรรณ เสรีรัตน์, (๒๕๔๕, หน้า ๖๘-๖๙).	ความสามัคคี (Sprit.de.corps) เป็นความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกภายในองค์การที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ในการออกแบบประยุกต์ของอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้นภายในองค์การและสิทธิในการสั่งการหรือการบริโศค
พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล, (๒๕๔๒, หน้า ๖๔-๗๒).	การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงินตลอดจนการใช้งบประมาณในการควบคุมงาน
วิโรจน์ สารัตนะ, (๒๕๔๒, หน้า ๑๑).	กระบวนการบริหาร ควรประกอบด้วย ๔ ประการ คือ ๑. การวางแผน ๒. การจัดองค์กร ๓. การนำ ๔. การควบคุม

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวัดและพระสงฆ์

บทบาทหลักของพระสงฆ์ คือ การให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยเฉพาะในด้านการดำรงชีวิตที่ดีงาม ชีวิตที่ประเสริฐ ตามหลักการทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า บทบาทของครู แม่ฮ่องสอน สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายกได้รับยกย่องจากบุคคลทั่วไปว่าเป็นพระบรมครูทำหน้าที่ฝึกเทศาและมนุษย์ได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า เพราะพระองค์ฝึกคนธรรมดาให้กลายเป็นคนดี (กัลยาณชน) และกลายเป็นคนประเสริฐในระดับสูงสุด ดังนั้น บทบาทของพระสงฆ์ในฐานะครู เป็นบทบาทถาวรตลอดมา ตั้งแต่สมัยพุทธกาลถึงปัจจุบัน อีกบทบาทหนึ่งคือ บทบาทในการให้คำปรึกษาเป็นเรื่องสำคัญของคนในสังคมโดยทั่ว ๆ ไปมักจะตัดสินใจทำการสิ่งใดได้ยาก ไม่กล้า เกิดความกลัว ฉะนั้นพระสงฆ์จึงต้องทำหน้าที่ช่วยในการตัดสินใจแก่ประชาชนอันแสดงถึง บทบาทความเป็นผู้นำด้านภูมิปัญญาในเรื่องเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเอาไว้ดังนี้ บทบาทหน้าที่การบริหาร กิจกรรมคณะสงฆ์มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ถือเป็นตัวแทนหรือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระบรมศาสดาของพุทธศาสนิกชนซึ่งทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถือเป็นภารกิจสำคัญที่คณะสงฆ์จะต้องปฏิบัติ นอกจากนั้นแล้วการปฏิบัติและการดำรงชีวิตของพระภิกษุสงฆ์ตามพระธรรมวินัย จะเป็นการสร้างศรัทธาความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชนและเป็นแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชนสามารถ อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข^{๒๐} กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๕ ข้อที่ ๕ ว่าด้วยเรื่อง บทบาท หน้าที่การบริหาร กิจกรรมคณะสงฆ์ ได้แก่ กิจกรรมที่คณะสงฆ์จะต้องถือเป็นภาระหน้าที่เพราะเป็นการคณะสงฆ์และการพระศาสนา หรือเพราะเกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการพระศาสนา มี ๖ ฝ่าย คือ ๑) การเพื่อความเรียบร้อยดีงาม ๒) การศาสนศึกษา ๓) การศึกษาสงเคราะห์ ๔) การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๕) การสาธารณูปการ ๖) การสาธารณสงเคราะห์

วิธีดำเนินงานการทั้ง ๖ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบมหาเถรสมาคมแต่บางการคงเป็นไปตามจารีต คือ ปฏิบัติตามจารีตที่มีอยู่^{๒๑} ได้รับถึงบทบาทหน้าที่และภารกิจที่สำคัญของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในแต่ละด้าน ดังนี้

๑) **ด้านศาสนศึกษา** หมายถึง การจัดการศึกษาปริยัติธรรมและการศึกษาอื่น ๆ อันควรแก่สมณะ ซึ่งได้แก่การศึกษาพระปริยัติธรรม หรือการศึกษาธรรมบาลี ซึ่งปัจจุบันได้จำแนกเป็นสองส่วน คือ การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี และการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ

๒) **ด้านศึกษาสงเคราะห์** เป็นการจัดการศึกษาสงเคราะห์แก่ประชาชนทั่วไป ปัจจุบันมีการดำเนินการดังนี้ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

๓) **ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม** เป็นการเผยแผ่ศาสนาธรรมดำเนินการใน ๒ ลักษณะ คือ เป็นโครงการปฏิบัติสืบเนื่องและเป็นโครงการเฉพาะกิจปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล

^{๒๐} กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติกฎ ระเบียบและคำสั่งของคณะสงฆ์**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๑.

^{๒๑} สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ , **กฎหมายมหาเถรสมาคม**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕.

๔) **ด้านสาธารณะสงเคราะห์** เป็นงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ชุมชนและสังคมโดยมี วัด และพระภิกษุเป็นแกนนำ ได้แก่ โครงการอุปสมบทและบรรพชาพระภิกษุ สามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรและวัดที่ประสบภัยและขาดแคลนวัดและเจ้าอาวาส พระภิกษุ เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้สถานที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและประชาชน ด้านอาชีพต่าง ๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้านการออมทรัพย์ ให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้านการ สนับสนุนทุนการศึกษาเด็กนักเรียน การช่วยเหลือผู้ป่วยผู้ยากไร้ เป็นต้น

๕) **ด้านสาธารณูปการ** เป็นงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาวัด ด้านอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้วัดเอื้อประโยชน์ตามภารกิจของวัดในด้านอื่น ๆ การพัฒนาเหล่านี้ ได้แก่ การดูแล บำรุงรักษาสาธารณสมบัติของวัด การดูแลรักษาและก่อสร้างอาคารสถานที่ เช่น พระอุโบสถ เมรุ อาคารเรียน หอธรรม กุฏิ ศาลาการเปรียญ เป็นต้น งานสาธารณูปการแต่ละวัดจะไม่เท่าเทียมกันมาก หรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาดเศรษฐกิจ ความต้องการของชุมชนและบารมีของเจ้าอาวาสหรือพระสงฆ์ใน วัดเป็นสำคัญ ทั้งนี้ทางวัดจะได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมการศาสนาเป็นบางส่วนเรียกว่า เงินอุดหนุนบูรณะวัด

๖) **ด้านการปกครอง** งานปกครองของสงฆ์ อาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยลำดับชั้นการปกครองคณะสงฆ์ ไว้ดังนี้ มาตรา ๒๐ คณะสงฆ์ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของมหาเถรสมาคม การจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคม และกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๕ พ.ศ. ๒๕๒๓ ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ หมวด ๒ ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลางและหมวด ๓ ระเบียบการปกครอง คณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค บทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มีดังนี้ คณะสงฆ์ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของมหาเถรสมาคม การจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎมหาเถรสมาคม

มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยดีงาม
- (๒) ปกครอง และกำหนดการบรรพชาสามเณร
- (๓) ควบคุม และส่งเสริมการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์
- (๔) รักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา
- (๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่น เพื่อการนี้ให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมาย ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง มีมติหรือออกประกาศโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัย

เจ้าอาวาสมีหน้าที่ ดังนี้

- (๑) บำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี
- (๒) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ที่มีอยู่พำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้น ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม
- (๓) เป็นธุระในการศึกษาอบรม และอบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและ คฤหัสถ์
- (๔) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลของประชาชนทั่วไป

เจ้าอาวาสมีอำนาจ ดังนี้

(๑) ห้ามบรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งมิได้รับอนุญาตของเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยภายในวัด
 (๒) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปจากวัด
 (๓) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่พำนักอาศัยในวัดทำงานภายในวัด หรือให้ทำทัณฑน์บนหรือให้ขอขมาโทษ ในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติผิดคำสั่งของเจ้าอาวาสซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม สำหรับพระภิกษุสงฆ์และสามเณรที่อาศัยอยู่ในวัด ก็ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของมหาเถรสมาคม ขณะเดียวกันก็ต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของเจ้าอาวาส ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่พระสงฆ์พึงกระทำ ให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั่วไป^{๒๒} บทบาทของพระสงฆ์นับแต่อดีตพระสงฆ์ซึ่งผูกพันกับชาวบ้าน ถือเป็นแบบอย่างของความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างพระพุทธศาสนากับสังคมมาโดยตลอด ว่าต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในเกือบทุกด้าน พอสรุปบทบาทของพระสงฆ์และวัด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นสถานศึกษาสำหรับชาวบ้านๆ ส่งบุตรหลานมาอยู่รับใช้พระสงฆ์เพื่อรับการฝึกอบรมทางศีลธรรมและเล่าเรียนวิชาการต่าง ๆ ตามที่สอนในสมัยนั้น รวมทั้งยังเป็น ศูนย์รวมของเยาวชนด้วย

(๒) เป็นสถานที่ส่งเคราะห์บุตรหลานชาวบ้านที่ยากจนได้มาอาศัยเล่าเรียน

(๓) เป็นสถานพยาบาลผู้เจ็บป่วยตามภูมิรู้ของคนในสังคมในสมัยนั้น

(๔) เป็นที่พักของคนเดินทาง

(๕) เป็นสโมสรที่ชาวบ้านมาพบปะสังสรรค์

(๖) เป็นสถานบันเทิงที่จัดงานเทศกาลต่าง ๆ

(๗) เป็นที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เป็นที่ปรึกษาแก้ปัญหาครอบครัว

(๘) เป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมที่รวบรวมศิลปกรรมต่าง ๆ

(๙) เป็นคลังเก็บวัสดุของใช้ต่าง ๆ ซึ่งชาวบ้านจะได้ใช้ร่วมกัน

(๑๐) เป็นศูนย์กลางบริหารหรือปกครอง

(๑๑) เป็นที่ประกอบพิธีกรรมหรือให้บริการด้านพิธีกรรม

บทบาทตามหน้าที่ของพระสงฆ์ คือ ธรรมทาน แปลว่า การให้ธรรมะ การให้ธรรมะนั้นมีความหมายกว้างมาก และ คำว่า ธรรมะในภาษาบาลีก็เป็นคำที่มีความหมายกว้างที่สุด แต่ถ้าแยกประเภทใหญ่ๆ มี ๒ อย่างคือ ความจริงกับความดีงาม เป็นเรื่องของปัญญาอย่างหนึ่ง คุณธรรมอย่างหนึ่ง การให้ธรรมะเป็นทาน หมายถึง การให้ความรู้ความเข้าใจ และหลักแห่งความดีหรือหลักที่จะให้เข้าถึงมนุษย์เข้าถึงสัจธรรม และได้ประสบกับสิ่งที่ดีงามคือทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ตั้งต้นแต่ความรู้สึกระดับสูงสุด เข้าไปในชีวิตว่าคืออะไร สภาวะที่แท้จริงของสิ่งทั้งหลายเป็นอย่างไรลงมาถึงความเข้าใจทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับจริยธรรมในการดำรงชีวิตเป็นแง่ของสัจธรรมอย่างหนึ่ง จริยธรรมอย่างหนึ่ง รวมความคือช่วยเหลือประชาชนในทางปัญญา และในทางคุณธรรมอัน

^{๒๒} สถาบันส่งเสริมและพัฒนาการพระศาสนา, **คู่มือพระสังฆาธิการ**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๗), หน้า ๗.

เป็น บทบาทหลัก^{๒๓} การบริหารกิจการคณะสงฆ์นั้น พระสังฆาธิการ เป็นบุคลากรอันสำคัญยิ่งของ พระพุทธศาสนาในฐานะที่ได้รับมอบหมายจากพุทธบริษัทให้เป็นผู้ นำ ในกิจการด้านต่าง ๆ ของ พระพุทธศาสนา ความเจริญหรือความเสื่อมของพระพุทธศาสนาจึงสัมพันธ์อย่างยิ่ง กับคุณภาพของ พระสังฆาธิการระดับต่าง ๆ การกิจของพระสังฆาธิการนั้น นอกจากหน้าที่ตามปกติของพระสงฆ์ คือ การ สอนธรรมเทศนาและแนวทางในการปฏิบัติแก่พุทธบริษัทแล้ว ยังมีภารกิจด้านการบริหารจัดการ กิจการ พระพุทธศาสนาอีก ๖ ด้าน กล่าวคือ งานการปกครอง งานการศึกษา งานการศึกษาศาสนา สงเคราะห์ งานการเผยแผ่ งานการสาธารณูปการ และงานสาธารณสงเคราะห์ เป็นการ บริหาร จัดการภาระงาน ด้านต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น ล้วนต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ในด้านนั้น ๆ อย่าง เพียงพอจึงจะสำเร็จลุล่วงดังหมายได้^{๒๔} หน้าที่การบริหารงานคณะสงฆ์ที่จะต้องทำ หรือที่จะต้องถือ เป็นภาระหน้าที่ และเป็นภารกิจ ของพระสังฆาธิการจะต้องปฏิบัติ อันเป็นภารกิจของคณะสงฆ์และการ ศาสนามี ๔ ประการตาม มาตรา ๓๗ แห่งกฎหมายเถรสมาคม ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ว่าด้วยเจ้าอาวาสมี หน้าที่ดังนี้

- (๑) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี
- (๒) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีอยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้น ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคมข้อบังคับระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม
- (๓) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอน พระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์
- (๔) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

วิธีการดำเนินการทั้ง ๔ ประการดังกล่าว มีกำหนดไว้ในระเบียบกฎหมายมหาเถรสมาคม ปี ๒๕๐๕^{๒๕} บทบาทพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสทุกรูปต้องพัฒนาตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยก่อน เป็นประการแรก ประการที่สองจะต้องมีรูปแบบการปกครองในวัดวาอารามให้เรียบร้อย และประการ สุดท้ายจะต้องจัดรูปแบบในการศึกษาเล่าเรียน แผนกพระปริยัติธรรมชั้น เช่น แผนกนักธรรม แผนกบาลีชั้นในวัดของตน นอกจากนี้จะต้องอบรมวิปัสสนากรรมฐานให้กับพระภิกษุสามเณร เรียกว่า จริยธรรมการให้การศึกษาด้านจริยธรรมก็คือ การเปิดโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้น การเปิด โรงเรียนเด็กเล็ก ที่เรียกว่าก่อนเข้าเกณฑ์ ซึ่งเป็นโครงการของมหาเถรสมาคม ก็เพื่อเป็นการชักจูงเด็ก เล็กให้เข้ามาฟังพระสงฆ์และพระสงฆ์มีบทบาทในการช่วยเหลือเด็กเล็กด้วยเมตตาธรรม เด็กเล็ก เหล่านี้ ก็คือ ลูกหลานชาวบ้านที่ต้องออกไปประกอบอาชีพ เมื่อวัดรับดูแลลูกหลานได้ดีความเลื่อมใส ศรัทธาต่อวัดต่อพระพุทธศาสนาก็บังเกิดขึ้นกับประชาชน^{๒๖} บทบาทของพระสงฆ์ที่เปลี่ยนไป เป็นการ ปรับไป ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยไว้ว่าพระสงฆ์จะต้องรู้เท่าทันสังคมที่เปลี่ยนไป

^{๒๓} พระราชวรมนู (ประยุทธ์ ปยุตโต), สถาบันและสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิ โกลด์คิมทอง, ๒๕๒๗), หน้า ๖๗.

^{๒๔} พระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม), พิธีมอบประกาศนียบัตรหลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหาร กิจการคณะสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑.

^{๒๕} พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ), เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการ ศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๘๗.

^{๒๖} พระครูมงคลคีลวงค์ (กุศล คนธโร) และคณะ, พระสงฆ์กับการพัฒนาชนบทการแสวงหา เส้นทางพัฒนาชนบทของพระสงฆ์ไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๗), หน้า ๕๓-๖๗.

เพราะพระสงฆ์ ไม่ใช่มีหน้าที่เฉพาะชี้ทางให้ประชาชนสงบจิตใจเท่านั้น แต่ต้องชี้แนวทางโลกให้แก่ประชาชนได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย นอกจากนี้วัดยังเป็นสถานที่ประกอบกิจการรวมทั้งความเชื่อที่โยงกับหลักธรรมอันมีพระสงฆ์เป็นผู้นำ^{๒๗} พระสงฆ์ผู้มีบทบาทต่อวัด มีความบริสุทธิ์มีความสันโดษ มีความเป็นผู้นำทางปัญญา มีจริยธรรมและวิถีชีวิตที่ประเสริฐกว่าย่อมให้คำแนะนำตักเตือนหรือต่อรองกับชาวบ้านเมืองได้ แต่ในปัจจุบันนี้ พระสงฆ์ระดับบริหารหาผู้มีความกล้าทางจริยธรรมได้ยาก ในเมื่อเห็นว่าบ้านเมืองกระทำ อะไรไม่ถูกต้อง เป็นการย่ำยื้อต่อพระพุทธศาสนา ก็หาว่ามีผู้ใดกล้าคัดค้านหรือคว่ำบาตรไม่ ส่วนหนึ่งเกิดจากพระสงฆ์ระดับผู้บริหารไม่สามารถจะเข้าใจปัญหาสังคมที่ซับซ้อน ซึ่งรวมทั้งปัญหาศีลธรรมที่ซับซ้อนด้วย และอาจเกิดจากการตกอยู่ในอคติเกรงจะกระทบฐานะตำแหน่งของตนมากกว่าจะเห็นแก่พระธรรมวินัย บทบาทของวัดในสังคมเมือง ยังคงทำหน้าที่ให้บริการบางอย่างเป็นตัวเคลื่อนย้ายสังคม จากคนที่มีฐานะต่ำสุดในทางเศรษฐกิจและการเมืองให้ขึ้นไปสู่ที่สูงได้ เพราะเหตุนี้พระสงฆ์รุ่นใหม่ จะต้องมองปัญหาของวัดและพระสงฆ์ในปัจจุบันว่ามีอะไรที่อยู่ในสภาพที่ไม่พึงปรารถนาและอะไรเป็นส่วนที่พึงปรารถนา จากนั้นก็ต้องพยายามศึกษาปัญหาต่าง ๆ พร้อมหาแนวทางแก้ไขโดยเริ่มจากตัวพระสงฆ์เอง เริ่มจากวัดก่อนแล้วค่อยๆ ขยายออกไปในเขตที่ตนรับผิดชอบอยู่^{๒๘} ขณะเดียวกันก็จำต้องเข้ามามีบทบาทต่อชุมชน สังคมด้วยเหตุ ๓ ประการ ดังนี้

๑. การดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ต้องพึงพาปัจจัย ๔ จากพุทธศาสนิกชน

๒. สภาพและเหตุการณ์ในสังคมน้อมมีผลเกี่ยวข้องกับการบำเพ็ญสมณธรรม

๓. โดยคุณธรรม คือ เมตตา กรุณา พระสงฆ์นั้น จะต้องช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์^{๒๙} บทบาทของวัดและพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบันว่าในปัจจุบันบทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ได้ลดน้อยลงไปมาก สังคมแบบเมือง วัฒนธรรมแบบคนในเมืองได้เข้ามาพร้อมกับการสลายความสัมพันธ์แบบดั้งเดิมให้หมดไป วัดในเมืองกลายเป็นวัดที่มีความโดดเด่น แม้จะอยู่ท่ามกลางตึกรามบ้านช่องที่หนาแน่นไปด้วยผู้คน ส่วนชาวบ้านก็ต่างคนต่างอยู่ในความรู้สึกของคนทั่วไป วัดเป็นเสมือนบ้านหลังใหญ่หลังหนึ่งเท่านั้น ไม่มีความยินดี ไม่มีความรู้สึกรับผิดชอบว่าวัดเป็นของชุมชน หรือเป็นของชาวบ้านแต่อย่างใด บทบาทของวัดที่เคยเป็นศูนย์กลางชุมชนก็เปลี่ยนไปเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน บางวัดได้แปรสภาพลานวัดที่เคยโล่งสะอาดตา มาเป็นที่จอดรถสำหรับโยมผู้มาทำงานในเมือง วัดเคยเป็นสถานที่ที่คนมาพึ่งเทศน์ฟังธรรมกัน ก็ลดปริมาณลง พระสงฆ์จึงต้องปรับบทบาทกันใหม่เพื่อสนองตอบต่อคนยุคใหม่ โดยการออกเทศน์บรรยายนอกสถานที่บรรยายทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ หรือการออกไปสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียนก็เป็นบทบาทใหม่ สิ่งที่พระสงฆ์เคย ทำในอดีต เช่น เป็นหมอยา เป็นครูเป็นที่พึ่งทางใจ เป็นศาลยุติธรรมกลับไม่จำเป็นที่ต้องทำ เพราะมี โรงพยาบาล มีโรงเรียน มีจิตแพทย์ มีศาลปกครอง ของบ้านเมืองอยู่ พระสงฆ์จึงต้องปรับตัวเพื่อเข้ากับวัฒนธรรม

^{๒๗} พระพยอม กลฺยาโณ, “บทบาทของพระสงฆ์ต่อสังคม”, **ข่าวสด**, (๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๐), หน้า ๓๒.

^{๒๘} พระมหาสมทรง สิรินธโร, **บทบาทของพระสงฆ์ไทยในอนาคต**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เคล็ดไทย จำกัด, ๒๕๒๕), หน้า ๓๒.

^{๒๙} วัฒนา พัฒนพงศ์, **พระสงฆ์กับบทบาททางการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๒๖), หน้า ๔๖.

แบบสังคมเมืองไม่ทันนัก และบทบาทหน้าที่ของฆราวาสก็เปลี่ยนไป ด้วยค่านิยมแนวความคิดแบบใหม่ ที่ต้องแข่งขันต่อสู้ในสังคมความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนแล้วยิ่งเห็นห่าง ด้วยไม่มีเวลาที่จะสนใจวัด อีกทั้งแนวความคิดทุนนิยม วัตถุนิยม มีผลทำให้มีความคิดว่า วัดเป็นสถานที่โบราณ ล้าสมัย กลับยังมีทัศนคติที่เป็นทางลบมากยิ่งขึ้น การเข้าวัดของคนในปัจจุบันก็เปลี่ยนไป นาน ๆ ถึงจะไปวัดครั้งหนึ่ง เช่น ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาหรือวันเกิด หรือไปเพื่อความผูกพันทางจิตใจที่มีต่อวัด ชุมชนที่อยู่ข้างวัดมีความเห็นห่างจากวัด ความรู้สึกที่วัดเป็นความรับผิดชอบของชุมชนไม่ได้เกิดขึ้นจากคนในเมืองเหมือนแต่ก่อน ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้

ส่วนพระสงฆ์ก็คงเหลือฐานะอยู่อย่างเดียว คือ ความเป็นเจ้าหน้าที่ประกอบพิธีกรรม ไม่มีอะไรดีกว่าศาสนาของมนุษย์โบราณยุคดั้งเดิม^{๓๐} ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงบทบาทของพระสงฆ์ไว้ว่า พระสงฆ์ถูกลดบทบาทลงจากการเป็นผู้นำในด้านต่าง ๆ มาเป็นผู้ประสานเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชน วัดและพระสงฆ์ถูกลดบทบาทที่มีต่อการดำรงชีวิตและการพัฒนาของชุมชนบทลง จนกระทั่งเหลือเพียงบทบาทที่สำคัญเพียงเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและเป็นคลังพัสดุเท่านั้น นอกจากนี้ยังปัจจัยภายนอกจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีเหตุจากปัจจัยภายใน สอง ประการคือ ประการแรกพระสงฆ์ไม่พยายามปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่พยายามประยุกต์ความเจริญต่าง ๆ เหล่านั้นมาสร้างเสริมบทบาทของตนเองขึ้นใหม่ และมีการสูญเสียภาวะผู้นำทางปัญญาของพระสงฆ์ เนื่องจากพระสงฆ์ไม่สามารถเข้าใจถึงสภาพปัญหาและโครงสร้างของ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้^{๓๑} วัดควรจะต้องมีการปรับปรุงบทบาทของวัดและพระสงฆ์เสียใหม่ มิฉะนั้นแล้วทั้งสังคมและศาสนาคงจะไปไม่รอด แนวทางในการดำเนินงาน คือ

๑. ปรับปรุงบทบาทของวัดเสียใหม่ โดยให้วัดมีส่วนในการพัฒนาสังคมมากขึ้น ควรให้พระสงฆ์ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยรวมกลุ่มชาวบ้าน และทำประโยชน์ในการแก้ปัญหาท้องถิ่น การพัฒนาสังคมที่สำคัญ คือ การพัฒนาทางด้านจิตใจ เพราะจิตใจเป็นที่ตั้งของสิ่งทั้งหลาย คนเราทุกข์สุขก็อยู่ที่ใจ ดีชั่วก็อยู่ที่ใจ ดังนั้นคนเราจะต้องทำใจให้สะอาดบริสุทธิ์ เมื่อพัฒนาจิตใจดีแล้ว การพัฒนาวัตถุภายนอกก็ย่อมดีตามไปด้วย

๒. การเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมทางศาสนาให้เหลือเท่าที่จำเป็น เพราะพิธีกรรมเหล่านี้ ไม่ใช่แก่นแท้ของคำสอนในพระพุทธศาสนา ต้องมุ่งขจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ที่อยู่นอกศาสนธรรม เช่น การ แก้วเคราะห์ การสะเดาะเคราะห์ ปลูกเสกเครื่องรางของขลัง หมอดู การเข้าพระ เป็นต้น วัดและ พระสงฆ์ จะต้องแสดงบทบาทอันแท้จริง คือ การเผยแผ่พุทธธรรมอันมีประโยชน์ของพระพุทธศาสนา

๓. การปฏิรูปบทบาทของวัด ในฐานะเป็นสถาบันทางศาสนา คือ การนำเอาศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองทั้งหมด แทนที่จะให้ศาสนาแยกออกจากสังคม โดยที่ประยุกต์ศาสนาให้เข้ากับการปฏิบัติจริงในสังคมมากที่สุด วัดและพระสงฆ์จะต้องปรับปรุงบทบาทของตนให้ก้าวหน้าและสามารถแสดงบทบาทในการเป็นผู้นำในการสอนพระพุทธศาสนาได้นอกจากนี้สถาบันทางศาสนาควรมีบทบาทเกี่ยวกับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมอีก

^{๓๐} เฉลิม จันปฐมพงศ์, ประวัติศาสตร์สังคมไทย, (นนทบุรี : เสถียรไทย, ๒๕๒๐), หน้า ๒๒๖.

^{๓๑} อภิชัย พันธเสน, ความหวังทางออกและทางเลือกใหม่, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๙), หน้า ๒๐๗

ด้วยไม่ควรแยกตัวออกจากสิ่งเหล่านี้ ส่วนหนึ่งที่เราควรได้รับการเอาใจใส่นั้นก็คือ ศาสนาควรมีบทบาทที่สำคัญคือในการสอนจริยธรรมในโรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง^{๓๒}

หน้าที่ของพระสงฆ์มีบทบาทหน้าที่ ๒ ประการคือ ผดุงไว้ซึ่งสังคมอันดีงามและต้องเป็นผู้นำในการเรียกร้องเพื่อแสวงหาสังคมที่ดีกว่า และพระสงฆ์ต้องเข้าไปรับรู้กับสภาพตามความเป็นจริงของสังคมเพื่อจะได้เข้าไปแก้ไขปัญหาและพัฒนา เพราะพระสงฆ์ไม่ให้ความสนใจหรือมุ่งโลกุตระธรรมแต่เพียงอย่างเดียว เพราะเท่ากับว่าพระสงฆ์ขาดความเมตตาธรรม กรุณาธรรม และไม่เอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมทุกข์ พระสงฆ์ละทิ้งปัญหาของสังคมออกไปเท่าใด สังคมก็จะมองไม่เห็นความสำคัญของศาสนาและพระสงฆ์มากเท่านั้น ประการสำคัญที่สุด ควรมีการอบรมพระสงฆ์ให้มีความรู้ความเข้าใจในสภาพของสังคมโดยเน้นหนักในทางด้านภาวะความเป็นผู้นำและมีความรู้ในการพัฒนาสังคม^{๓๓} ในปัจจุบันพระสงฆ์ไทยควรได้รับการพัฒนาระดับความคิดทางสังคมไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากอดีตอันไกล เมื่อพระสงฆ์ถูกข้าราชการแบ่งเบาภารกิจทางโลกไปจำนวนมาก เป็นต้น ว่างานด้านการศึกษา ด้านการพยาบาล ด้านการสุขอนามัย แต่พระสงฆ์ยังมีบทบาทในการสร้างและการอบรม พระธรรมวินัยเพื่อฝึกหัดวินัยของพลเมืองดีและด้านศาสนพิธี ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์อันยิ่งใหญ่ของสังคมเพราะจะขาดพระสงฆ์ในการประกอบศาสนพิธีต่างๆ ไม่ได้^{๓๔}

๑. สอนธรรม หมายถึง การเทศนาสั่งสอนทุกคนชั้นทุกเพศทุกวัย ให้เกิดศรัทธาและสัมมาทิฐิในพระพุทธศาสนา ในชีวิตและในหลักการดำเนินชีวิตอันถูกต้อง

๒. นำปฏิบัติ หมายถึง การรักษาพระธรรมวินัย คือ ศีลทั้ง ๒๒๗ ข้อ อย่างเคร่งครัด ปฏิบัติอิทธิสมาจาร สวรรวมอินทรี และสร้างคุณธรรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตน รวมทั้งการปฏิบัติสมาธิ วิปัสสนาด้วย

๓. การพัฒนา หมายถึง การพัฒนาวัดเป็นอันดับแรก และการช่วยพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนเป็นอันดับรอง

๓.๑ การพัฒนาวัด เป็นการพัฒนาพื้นฐานของวัดอาจทำได้โดย

๓.๑.๑ การควบคุมอาคารและสิ่งก่อสร้างให้เป็นระเบียบ

๓.๑.๒ ปลุกหญ้าตามลานวัด

๓.๑.๓ ปลุกต้นไม้มาก ๆ

๓.๑.๔ ตามต้นไม้ควรมีแผ่นกระดาดป้ายเขียนพุทธภาษิต

๓.๑.๕ สร้างอาคารที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน

๓.๒ การพัฒนาหมู่บ้านนั้น หมายถึง การที่พระสงฆ์นำชาวบ้านสร้างสรรค์สิ่งที่ดีจำเป็นสำหรับชาวบ้านเอง

^{๓๒} ประทีป สนามชัย, สารัตถทางสังคมวิทยาการศึกษา, ม.ป.ท., (ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๖), หน้า ๑๔๐-๑๔๕.

^{๓๓} สุลักษณ์ ศิวลักษณ์, ศาสนากับการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา, ๒๕๓๔), หน้า ๑๗.

^{๓๔} สมบูรณ์ สุขสำราญ, พุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙), หน้า ๑๒๐.

๔. ปรีक्षा หมายถึง การให้คำปรึกษาหารือแก่ชาวบ้าน พระสงฆ์ควรพยายามทำตน เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ และรับให้คำปรึกษาแนะนำแก่ชาวบ้าน เช่น ในด้านการเกษตร การสหกรณ์การค้าขาย การปฏิบัติหน้าที่ของพลเมือง การสุขภาพอนามัย การศึกษาหาความรู้ การปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นต้น^{๓๕} ก่อนนั้นวัดเคยเป็นศูนย์รวมของหมู่บ้าน เป็นแหล่งให้การศึกษาแก่ชุมชน ตลอดจนเป็นสถานที่จัดงานบันเทิงเริงรมย์ของชาวบ้าน แต่บัดนี้ทุกอย่างเปลี่ยนไปแล้ว การศึกษาถูกดึงออกจากวัด ศาลาที่เคยเป็นศูนย์กลางของการจัดงานชุมชนถูกแยกออกเป็นศาลาประชาคม เป็นต้น เรียกว่าประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมเหล่านี้ไม่เหลือให้เป็นบทบาทของพระสงฆ์อีกต่อไป เนื่องจากพระสงฆ์ได้สูญเสียฐานะแห่งความเป็นผู้นำทางความคิดไปแล้ว จึงต้องคล้อยตามชาวบ้าน เช่น ต้องเป็นพระนักก่อสร้างเก่ง เป็นพระหาเงินเข้าวัดเก่ง ฯลฯ บทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบันจึงเหลืออยู่ แต่การเฝ้าวัด เฝ้ากุฏิ ถ้าพัฒนาก็พัฒนาโบสถ์ กุฏิและวิหารกันเป็นพื้นที่อย่างที่เรียกว่า “พระนักพัฒนา” นั้นเอง พระสงฆ์ส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านตาตาๆ มาจากชนชั้นผู้ทุกข์ไม่มีโอกาสในสังคมเหมือนคนอื่นเขา บางทีการบวชเป็นพระสงฆ์คือทางเลือกเดียวที่มีอยู่ ถ้าไม่เลือกทางนี้ก็คงต้องเป็นโจรไป เพราะความคับแค้นแสนเข็ญ นับได้ว่าสถาบันสงฆ์ก็ยังได้ทำหน้าที่รับภาระที่สำคัญของสังคมส่วนหนึ่ง^{๓๖}

สรุปได้ว่า พระสงฆ์มีบทบาทที่สำคัญต่อสังคมไทย ตั้งแต่เกิดจนถึงเสียชีวิต เป็นต้นว่าตอนเกิดนิยมให้พระตั้งชื่อ เข้าสู่วัยเล่าเรียนมีพระคอยสั่งสอนศิลปะความรู้แขนงต่าง ๆ เข้าสู่วัยหนุ่มเข้ามาบวชได้พระคอยอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี วัยทำงานพระคอยแนะนำอาชีพ คอยตักเตือนในการงานที่ไม่สมควร แก่เฒ่าวัยชราเข้าวัดฟังธรรมฝึกปฏิบัติสมาธิมีพระคอยอบรมสั่งสอน ยามเสียชีวิตก็เข้าวัดเพื่อทำพิธีกรรมต่าง ๆ จากบทบาทนี้ทำให้พระสงฆ์ยังคงเป็นที่ยอมรับในสังคม แต่ก็ยังมีบางบทบาทที่เกือบสูญหายไปแล้ว ที่ยังเหลืออยู่ก็เป็นเพราะความสามารถส่วนตัวของเจ้าอาวาสบางรูปที่เป็นที่เคารพนับถือจริง ๆ

^{๓๕} แสง จันทร์งาม, “พระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน”, วารสารเสียงธรรม, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๒), หน้า ๑๒.

^{๓๖} เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, **ที่นี่ขัดข้องหนอ**, (กรุงเทพมหานคร : ประพันธ์สาส์น, ๒๕๒๐), หน้า ๑๘๑-๑๘๕.

ตารางที่ ๒.๔ สารสำคัญของแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวัดและพระสงฆ์

ชื่อนักวิชาการ	แนวคิดหลัก
กองแผนงานกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, (๒๕๔๐, หน้า ๑).	บทบาทหน้าที่การบริหารกิจการคณะสงฆ์มีความสำคัญ หน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอด การปฏิบัติและการดำรงชีวิตของพระภิกษุสงฆ์ตาม พระธรรมวินัย
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, (๒๕๔๕, หน้า ๑๕).	กิจการที่ คณะสงฆ์จะต้องถือเป็นธุระหน้าที่ วิธี ดำเนินงาน การทั้ง ๔ ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน ระเบียบมหาเถรสมาคม ปี พ.ศ. ๒๕๐๕
สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, (๒๕๔๙, หน้า ๑๖๘). (อัสสำเนา).	การจัดการศึกษาสงเคราะห์แก่ประชาชนทั่วไป การ เผยแผ่ศาสนาธรรม การสงเคราะห์ชุมชนและสังคมโดยมี วัด การพัฒนาวัด ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
สถาบันส่งเสริมและพัฒนาการ พระศาสนา, (๒๕๔๗, หน้า ๗).	สำหรับพระภิกษุสงฆ์และสามเณรที่อาศัยอยู่ในวัด ปฏิบัติตามคำสั่งของมหาเถรสมาคม เชื้อฟังคำสั่งสอน ของเจ้าอาวาสที่ไม่ขัดต่อ พระธรรมวินัย
พระครูมงคลคีลวงค์ (กุศล คนธโร) (๒๕๒๗, หน้า ๕๓-๖๗).	รูปแบบการปกครองในวัดวาอารามให้เรียบร้อย รูปแบบในการศึกษาเล่าเรียน แผนกพระปริยัติธรรมขึ้น อบรมวิปัสสนากรรมฐานให้กับพระภิกษุ
พระพยอม กลฺยาณ, (๒๕๔๐, หน้า ๓๒).	บทบาทของพระสงฆ์ที่เปลี่ยนไป การปรับไปตาม สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย พระสงฆ์จะต้อง รู้เท่าทันสังคมที่เปลี่ยนไป
พระมหาสมทรง สิรินธโร, (๒๕๒๕, หน้า ๓๒).	การบริหารการปกครองและการดูแลพระสงฆ์ พระสงฆ์ จะดีขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัยอย่างอื่นอีก ระบบการ บริหารและปกครองสงฆ์เป็นระบบกำกับดูแล
วัฒนา พัฒนพงศ์, (๒๕๒๖, หน้า ๔๖).	กำหนดบทบาทให้พระสงฆ์ต้องพัฒนาและปรับกลยุทธ์ ทันต่อเหตุการณ์ที่เคลื่อนไหวในสังคมเพื่อปรับท่าที พระสงฆ์จะต้องอาศัยคุณุหัตถ์เป็นอยู่ ขณะเดียวกันก็ จำต้องเข้ามามีบทบาทต่อชุมชน
จุฬารัตน์ บุญยากร, (๒๕๕๐, หน้า ๑๓๕-๑๔๒).	บทบาทของวัดที่เคยเป็นศูนย์กลางชุมชน วัดได้แปร สภาพลานวัดที่เคยโล่งสะอาดตา วัดเคยเป็นสถานที่ที่ คนมาพึ่งเทศน์
นิธิ เอียวศรีวงศ์, (๒๕๔๓, หน้า ๙๔).	พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการเข้ามาช่วยพัฒนาสังคม การพัฒนาส่งเสริมอาชีพและการสร้างสำนึกความ ร่วมมือ

ตารางที่ ๒.๔ สารสำคัญของแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวัดและพระสงฆ์ (ต่อ)

ชื่อนักวิชาการ	แนวคิดหลัก
สุรพล พยอมแย้ม, (๒๕๔๑, หน้า ๕๙).	บทบาทของผู้เผยแพร่ธรรมะและอบรมจิตใจประชาชนแล้ว
เฉลิม จันปฐมพงศ์, (๒๕๒๐, หน้า ๒๒๖).	บทบาทของพระสงฆ์ที่เคยอยู่ในกรอบ
อภิชัย พันธเสน, (๒๕๓๙, หน้า ๒๐๗).	วัดมิได้เป็นศูนย์กลางของชุมชนอีกต่อไป ฐานะนี้ก็คือการที่วัด
ประทีป สนามชัย, (๒๕๒๖, หน้า ๑๔๐-๑๔๕).	อารามเป็นศูนย์กลาง ความสำคัญของวัฒนธรรมของชาติ
สุลักษณ์ ศิวลักษณ์, (๒๕๓๔, หน้า ๑๗).	บทบาทที่สำคัญเพียงเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
สมบูรณ์ สุขसारัญ, (๒๕๒๙, หน้า ๑๒๐).	โครงสร้างของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้
แสง จันทรงาม, (๒๕๔๒, หน้า ๑๒).	ปรับปรุงบทบาทของวัดเสียใหม่ วัดมีส่วนในการพัฒนาสังคมมาก
เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, (๒๕๒๐, หน้า ๑๘๑-๑๘๕).	ขึ้น การเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมทางศาสนาให้เหลือเท่าที่จำเป็น
	ผดุงไว้ซึ่งสังคมอันดีงามและต้องเป็นผู้นำในการเรียกร้อง ควรมี
	การอบรมพระสงฆ์ให้มีความรู้ ความเข้าใจในสภาพ
	พระสงฆ์ไทยควรได้รับการพัฒนาระดับความคิดทางสังคม
	พระสงฆ์ถูกข้าราชการแบ่งเบาภารกิจทางโลก พระสงฆ์ยังมี
	บทบาทในการสร้างและการอบรม
	การเทศนาสั่งสอนทุกคนขึ้นทุกเพศทุกวัย ให้เกิดศรัทธา การ
	รักษาพระธรรมวินัย คือ ศีลทั้ง ๒๒๗ ข้อ
	วัดเคยเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน การศึกษาถูกดึงออกจากวัด
	ศาลาที่เคยเป็นศูนย์กลาง พระนักก่อสร้างเก่ง เป็นพระหาเงินเข้า
	วัดเก่ง

๒.๓ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสาธารณสุขสงเคราะห์

๒.๓.๑ ความหมายเกี่ยวกับสาธารณสุขสงเคราะห์

การสาธารณสุขสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบ ต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่ โครงการอุปสมบทและบรรพชาพระสงฆ์ สามเณรภาคฤดูร้อน โครงการ สงเคราะห์พระสงฆ์ สามเณรที่วัดประสบภัยขาดแคลน วัดและเจ้าอาวาส พระสงฆ์เป็นผู้นำ ในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้สถานที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพ ต่าง ๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การออมทรัพย์ ให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การช่วยเหลือผู้ ยากไร้ เป็นต้น^{๓๗} หลักการบริหารวัดด้านสาธารณสุขสงเคราะห์สมัยใหม่ ดังนี้

๑) การสร้างค่านิยม ได้แก่ การสร้างฉันทะให้เกิด ทั้งแก่ผู้บริหารเองด้วย และผู้ที่อยู่ใน โครงสร้างการบริหารนั้นด้วย เพื่อให้เกิดแนวคิดและการประพฤติปฏิบัติเป็นไปในแนวทางระบบ แบบแผนที่ได้วางไว้เพื่อการบริหารวัดจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

๒) จัดโครงสร้าง ได้แก่ การสร้างรูปแบบระบบการบริหารให้เหมาะสม เป็นไปตาม เป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่ได้วางไว้ โครงสร้างจึงถือว่าเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่ง ในการสร้าง ความสำเร็จให้แก่การบริหารวัดของท่าน

๓) จัดระบบงาน ได้แก่ การรักการบริหารต่าง ๆ ที่อยู่ภายในวัดให้เป็นไปอย่างมีระบบ และเป็นระเบียบเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการดำเนินงานและเป็นการง่ายแก่การตรวจสอบ

๔) จัดกิจกรรม ได้แก่ การสร้างรูปแบบในเชิงปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับการบริหารงาน เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ

๕) บุคลากร ได้แก่ บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือ ผู้อยู่อาศัยในวัดนั้น ๆ การเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ เป็นสิ่งที่ควรตระหนักอย่าง ยิ่ง เพราะการบริหารงานของท่านจะสำเร็จหรือไม่ ส่วนนี้นับว่าเป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นจึงควรเลือกใช้ บุคคลให้เหมาะสม

๖) เสริมทักษะ ได้แก่ การสร้างความรู้เพิ่มเติมแก่บุคลากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน

๗) กลยุทธ์ ได้แก่ วิธีการหรือกลวิธีที่ท่านเลือกใช้ในการบริหารนั้น ระบบ รูปแบบต้อง เหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว^{๓๘} ในการสงเคราะห์พระพุทธร่องค์ยังทรงให้หลักการ สงเคราะห์แก่ผู้อื่น ดังนี้

๑. พุทธศาสนามีหลักคติเตือนการสงเคราะห์ ชนิดที่ยิ่งทำไปผู้รับการสงเคราะห์ยิ่งจมดิ่ง ในทางจิตวิญญาณลงไป

^{๓๗} กรมการศาสนา, คู่มือการบริหารจัดการวัดฉบับย่อ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๗.

^{๓๘} สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ , วัดพัฒนา ๔๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงาน พระพุทธศาสนา, ๒๕๔๖), หน้า ๔๖-๔๘.

๒. ต้องระวังการสงเคราะห์ บางทีทำให้ผู้รับการสงเคราะห์อ่อนแอลงไปก็มีทำให้เขาเกิดนิสัยที่รอการช่วยเหลือจากผู้อื่น

๓. การสงเคราะห์ที่ดี ในที่สุดจะทำให้เกิดนิสัยอยากจะช่วยผู้อื่นขึ้นมา ไม่ทำให้เขาเกิดนิสัยที่รอการช่วยเหลือจากผู้อื่น^{๓๙} คำว่า “สังคมสงเคราะห์” หมายถึง “การยึดเหนี่ยวจิตใจประสานหมู่ชนให้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือการให้สังคมรวมกลุ่มกัน อยู่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่แตกกระจัดกระจาย” และท่านยังกล่าวต่อไปอีกว่า การสังคมสงเคราะห์ไม่ใช่เป็นเพียงการนำสิ่งของ ไปแจกหรือไปให้เท่านั้น เพราะการทำอย่างนั้นไม่สามารถทำให้เขาช่วยตัวเองได้ในขณะที่ปรัชญาของงานสังคมสงเคราะห์ที่เป็นงานในส่วนที่เกี่ยวกับ การให้ความช่วยเหลือทั้งผู้ที่เดือดร้อนและไม่เดือดร้อน ให้สามารถช่วยตนเองได้เข้ากับหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา คือหลักของสังคหธรรม ๔ ประการ ได้แก่

๑. ทาน การให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละแบ่งปันช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุนหรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจในศิลปวิทยาการต่าง ๆ

๒. ปิยวาจา การพูดจาไพเราะอ่อนหวาน พูดอย่างรักกันคือกล่าวคำสุภาพ ไพเราะน่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มีเหตุผลเป็นหลักฐานชักจูงในทางที่ดีงาม หรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจสมานสามัคคีเกิดไมตรีทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๓. อัตถจริยา การบำเพ็ญประโยชน์ทำประโยชน์แก่เขา คือช่วยเหลือด้วยแรงกายและชวนช่วยช่วยกิจกรรมต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์รวมทั้งช่วยแก้ปัญหา และช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม

๔. สมานัตตา การวางตนให้เข้ากับผู้ที่มารับการสงเคราะห์ได้ คือ ไม่ไว้ตัวจนเกินไป จนใครใครเข้าไม่ติด ทำตัวให้เข้ากับเขาได้วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลายไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ร่วมแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน^{๔๐} การสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานในส่วนไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างถนน ทำสะพาน ศาลาพักผ่อนงานนี้จะมี อบต. เข้ามาทำหน้าที่ ส่วนที่คณะสงฆ์จะช่วยสังคมได้ เช่น การช่วยเหลือผู้ยากไร้เพราะถูกไฟไหม้บ้าน การจัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัยหรือการจัดการให้ฟรีในพิธีงานศพ ไม่เก็บค่าน้ำค่าไฟ ไม่เก็บค่าเจ้าพนักงาน หากเขามีศรัทธาก็จะทำบุญ ส่วนนี้จะช่วยบรรเทาทุกข์ให้กับชาวบ้านที่เป็นพุทธศาสนิกชนได้ ตลอดทั้งให้การช่วยเหลือสังคมทั้งภายในวัดและนอกวัด ภายในวัด เช่น อำนวยความสะดวกแก่ผู้มาพึ่งมาทำบุญที่วัดให้เหมาะสมและวัดต้องสะอาด สะดวกสบาย ภายนอกวัด เช่น สงเคราะห์ช่วยเหลือชาวบ้านที่มีทุกข์เท่าที่จะทำได้ย៉ำนิงดูต้าย^{๔๑} การสาธารณสงเคราะห์ เป็น กิจกรรมที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินเพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ใน

^{๓๙} พุทธทาสภิกขุ, การสังคมสงเคราะห์ที่ยังขาดอยู่, (นนทบุรี : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๓๗), หน้า ๑๖-๑๗.

^{๔๐} พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการศึกษา , (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๒๑), หน้า ๒๖-๒๗.

^{๔๑} พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสฺสธมฺโม), สารภาค ๑๕, (กาญจนบุรี : สำนักพิมพ์ธรรมเมธี, ๒๕๔๘), หน้า ๒๕.

ด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งการสงเคราะห์บุคคลและสาธารณสงเคราะห์ แยกโดยลักษณะมี ๔ ประการ คือ

๑. การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ดำเนินกิจการเองซึ่งกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรมประชาชนตำบล กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน จัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

๒. การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนั้น เป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล ขุดสระน้ำขนาดใหญ่ เพื่อเป็นแหล่งน้ำอุปโภค บริโภคและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมการจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์และอื่น ๆ

๓. การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การสร้างถนน ขุดลอกคูคลอง การสร้างโรงพยาบาลและจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ การสร้างประปาหมู่บ้าน การสร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้า การปลูกต้นไม้ และอื่น ๆ ข้อนี้มุ่งเอาเฉพาะการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นของสาธารณประโยชน์

๔. การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชนในการที่ควรช่วยเหลือ เช่น การจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือประชาชน ทั้งด้านไฟไหม้และน้ำท่วม พร้อมทั้งมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบภัย หรือในยามปกติก็ตั้งกองทุนทำอาหารเลี้ยง เด็กกำพร้าและเด็กด้อยโอกาส^{๔๒} เป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและจิตใจในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่ โครงการบรรพชาและอุปสมบทพระภิกษุและสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์ภิกษุสงฆ์สามเณรและวัดที่ประสบภัยขาดแคลน การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การออมทรัพย์ ให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนการช่วยเหลือผู้ป่วยยากไร้^{๔๓} การดำเนินกิจการเพื่อให้เป็น สาธารณประโยชน์ของหน่วยงานบุคคลหรือคณะบุคคล เว้นแต่การนั้นอยู่ในขอบข่ายแห่งการสงเคราะห์หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลอุดหนุนจุนเจือกิจการของรัฐหรือของเอกชนที่ดำเนินการ เพื่อสาธารณประโยชน์หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่ซึ่งจะเป็นสาธารณสมบัติหรือประชาชนทั่วไป และการเกื้อกูลทำประโยชน์ร่วมกันทั้งให้คำแนะนำคำสอนความคิดและวัตถุสิ่งของตามแนวคิด ทางพระพุทธศาสนาถือว่าการให้ธรรมเป็นทาน ย่อมชนะการให้ทานทั้งปวง ฉะนั้นการสอนหนังสือก็ดีการ แนะนำที่เกี่ยวกับความรู้ก็ดีจัดเป็นสาธารณประโยชน์ทั้งนั้น การสาธารณสงเคราะห์ แยกโดยลักษณะคือ

๑) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล เช่น หน่วยอบรม อปต. ห้องสมุดเพื่อประชาชนมูลนิธิเพื่อคนยากจน

^{๔๒} พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ), เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๕๗-๕๘

^{๔๓} ไพบูลย์ เสี่ยงก้อง, “หลักการบริหารวัด” วัดพัฒนา ๔๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๔), หน้า ๒๖.

๒) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่น ซึ่งเป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาวัด เป็นต้น

๓) การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ เช่น การสร้างถนนหนทาง การขุดคลอง การพัฒนาก่อสร้างวัดพัฒนาโรงเรียน เป็นต้น

๔) การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป เช่น การช่วยเหลือผู้คนที่ตกทุกข์ได้ยาก เพราะภัยทางธรรมชาติ เช่น วาตภัย อุทกภัย อัคคีภัย เหล่านี้ถือว่าการสงเคราะห์ช่วยเหลือคนอื่นทั้งนั้นรวมไปถึงการสงเคราะห์คนวัยชรา สถานรับเลี้ยงเด็กกำพร้า เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ว่าวัดเป็นของประชาชนเป็นที่ทำบุญบำเพ็ญกุศลตามประเพณีของชาวบ้านของวัด ภิกษุสงฆ์สามเณรในวัดอันมีเจ้าอาวาสเป็นหัวหน้าปกครอง ดูแล รักษา วัดมีหน้าที่ให้ความสะดวกแก่ประชาชน ในการทำบุญบำเพ็ญกุศลทั้งที่บ้านและวัด หรือที่อื่นใดในหมู่บ้าน ตำบลที่ตั้งวัดนั้นและหน้าที่จัดการสาธารณสงเคราะห์อื่น ๆ แก่ประชาชน ในส่วนที่อยู่ในสมณวิสัยที่น่าจะจัดได้^{๔๔}

หลักการบริหารและการจัดการวัดด้านสาธารณสงเคราะห์ในยุคโลกาภิวัตน์ ไว้ดังนี้

๑) ควรมีการคิดสรร อบรมบุคคลผู้จะมาบวชในพระพุทธศาสนา ให้เป็นที่มั่นใจที่จะเข้ามาศึกษาธรรม

๒) ต้องมีการศึกษาอบรมธรรมแก่ผู้เข้ามาบวชทั้งก่อนระหว่างและหลังการบวชด้วย

๓) ต้องมีการปฏิบัติธรรมในระหว่างบวชเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริง เพื่อการเผยแผ่ต่อไปแก่ประชาชน

๔) แต่ละวัดจักต้องให้พระสงฆ์ที่ศึกษาธรรมดีแล้วให้ได้มีโอกาสเผยแผ่แก่ประชาชน เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน และความมั่นคงของพระพุทธศาสนา และต้องพยายามวิเคราะห์หาทางเผยแผ่ธรรมต่อประชาชนด้วยความเมตตาอย่างต่อเนื่องด้วย มิใช่รอให้ผู้มานิมนต์เท่านั้น

๕) กิจกรรมการศึกษาธรรมของประชาชน ควรมุ่งให้การศึกษาและปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่อง ให้พัฒนาขึ้นเป็นลำดับ ทั้งในการงานและการดำเนินชีวิตประจำวันด้วยหลักการแห่งความไม่ประมาทและหลักการแห่งการพึ่งตนเอง

๖) ศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจ ดังนั้นการปกครองสงฆ์ให้มีพฤติกรรม และการกระทำที่เหมาะสมนับเป็นเรื่องสำคัญเบื้องต้นที่พระทูลอุปถัมภ์ปฏิบัติ เจ้าอาวาสควรดำเนินการให้พระทูลอุปถัมภ์ในสังกัดมีภาพลักษณ์ที่ดี เมื่อประชาชนพบเห็นจักเกิดความศรัทธา ถือเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเบื้องต้นแล้ว

๗) พระควรยึดหลักการเผยแผ่ธรรมด้วยหลัก ๖ ประการ ดังนี้

(๑) ห้ามปรามการทำความชั่วทั้งมวล

(๒) ส่งเสริมให้กระทำความดีทั้งมวล

(๓) ให้ได้ฟังและได้รู้ธรรมที่ยังไม่เคยรู้ไม่เคยฟัง

^{๔๔} พระครูปลัดอาทิตย อดตเวที (ของดี), “การศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) : ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการในเขตปกครองภาค ๒”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖).

(๔) ช่วยเสริมในสิ่งที่ประชาชนได้เรียนรู้แต่ไม่เข้าใจให้เข้าใจ

(๕) ให้คิดอนุเคราะห์ผู้อื่นด้วยเมตตาปรารถนาดี

(๖) บอกทางสวรรค์ คือ ทางดำเนินชีวิตที่ดี ถูกต้องให้ประชาชน

(๗) การเผยแผ่ธรรมควรศึกษากลุ่มคน หรือบุคคลเป้าหมายวิเคราะห์การนำเสนอ ธรรมให้เหมาะสมต่อสภาพเหตุผลตน ประมาณกาลเวลา ชุมชน และบุคคล เป็นสำคัญ

๘) เจ้าอาวาสทุกแห่งควรปกครองดูแลพระสงฆ์ สามเณร ไวยาวัจกร ศิษย์วัด ผู้อาศัย ใน วัดหรือเกี่ยวข้องกับวัด ให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม เป็นการสร้างศรัทธาแก่ประชาชนผู้พบเห็น และมา ติดต่อกับวัด

๙) จักต้องพยายามบริหารวัดให้มีอาคารสถานที่อาณาบริเวณ เหมาะสมต่อ การศึกษา และปฏิบัติธรรมทั้งในส่วนของพระภิกษุ สามเณร และประชาชน ให้สอดคล้องกับหลักการ ของ พระพุทธศาสนา มีความสงบร่มเย็น ทำให้อยากเข้ามาหาความสงบและศึกษาธรรม รวมทั้งสรรพสิ่ง ต่าง ๆ ทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต จักต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญแก่ประชาชนที่มาวัดหรือที่ อยู่ใกล้วัดด้วย

๑๐) วัดกับประชาชนจักต้องเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน พระพุทธศาสนาจึงจะอยู่ได้อย่าง มั่นคง ดังนั้นนอกจากพระจะให้ธรรมแก่ประชาชนแล้ว ก็ควรจัดวัดและเครื่องใช้ของวัดอย่างมีระบบ ให้เหมาะต่อการให้บริการประชาชนเพื่อกิจการของพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นการดึงประชาชนเข้ามาใกล้ชิดกับวัด และพระก็ควรหาทางช่วยเหลือในด้านธรรมแก่ ประชาชนต่อไป ตามความเหมาะสมด้วย

๑๑) ประชาชนเป็นจำนวนมากที่ยังเชื่อโชคลาง ของขลัง วัตถุมงคล และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดย หวังว่าสิ่งเหล่านี้จะบันดาลความโชคดี ความร่ำรวย ความสำเร็จแก่เขาได้ ทำให้ประชาชนขาดการ พึ่งตนเอง ไม่พัฒนา พระพุทธศาสนาควรทำหน้าที่เป็นยารักษาโรคเหล่านี้ โดยการไม่ไปดูถูก ต่ำหนิ การกระทำเหล่านั้น แต่ควรใช้หลักธรรมในเรื่องเหตุและผล เรื่องการพึ่งตนเอง เรื่องการศึกษา ฝึกฝน พัฒนา และการครองชีวิตอย่างไม่ประมาทมาใช้ในการเผยแผ่ โดยให้เครื่องราง ของขลัง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ วัตถุมงคล เป็นเครื่องปิดช่องความประหวั่นใจ จักทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ผลดียิ่งขึ้น

๑๒) ศาสนาพุทธเป็นของคู่กับชุมชน วัดก็ครบทุกตำบลและจะเป็นศูนย์รวมของประชาชน ในแต่ละตำบล หากจะจัดการบริหารวัดให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาชุมชน ที่พัฒนาทั้งจิตใจ และ คุณภาพชีวิตในด้านอื่น ๆ จะทำให้ความสัมพันธ์ของประชาชนกับพระพุทธศาสนาเจริญอย่างยั่งยืน โดยที่พระสงฆ์จะให้ธรรมทานแก่ประชาชน ส่วนประชาชนจะให้อามิสทานแก่พระสงฆ์ นับเป็นการ เกื้อกูลกันอย่างถูกต้องเพื่อการมีพลังอยู่ในสังคมต่อไป

๑๓) การจัดบริหารวัดเพื่อเป็นศูนย์กลางการพัฒนาชุมชน จำเป็นต้องจัดให้ประชาชน ใน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมของวัด ร่วมบริหารวัดตามหลักการของพระพุทธศาสนา ด้วย จึงสมควรปรับปรุงการบริหารวัดให้เป็นองค์การบริหารวัดถึงแม้วัดแต่ละวัดจะเป็นนิติบุคคลอยู่ แล้วก็ตาม แต่การมีองค์กรร่วมบริหารวัด เสนอความคิดและให้เจ้าอาวาสตัดสินใจในดำเนินการ ประชาชน ก็จะร่วมดำเนินการอย่างเต็มที่ เต็มใจ พุทธศาสนาย่อมเจริญยิ่งขึ้น

๑๔) กรมการศาสนา และกระทรวงศึกษาธิการ ย่อมมีเจตนาที่ดีในการรักษาและ พัฒนา พระพุทธศาสนา ดังนั้น เจ้าอาวาสและพระภิกษุควรศึกษางานโครงการของทางราชการ เพื่อประสาน การดำเนินงาน ให้เกิดการพัฒนาพระพุทธศาสนายิ่งขึ้น

๑๕) วัดทุกวัดควรได้ดำเนินการรักษาและฟื้นฟูธรรมชาติ เช่น ร่วมจัดโครงการป่าชุมชน โครงการอุทยานการศึกษา เป็นต้น จะได้ทั้งการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ และการใช้ต้นไม้เป็นเครื่องมือ ในการเผยแผ่ธรรมต่อไปด้วย

๑๖) มหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุด ซึ่งเจ้าอาวาสและพระสงฆ์จะต้องศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานเพื่อการเผยแผ่ธรรม และพัฒนาพระพุทธศาสนาจะได้ตรงตามนโยบาย ถูก ทิศทาง แก่สถานการณ์และเหมาะสมกับโอกาส ย่อมเป็นพลังส่งเสริมการพัฒนายิ่งขึ้น

๑๗) หลักการบริการ การดำเนินงานต่าง ๆ ควรมีการวางแผนระยะสั้น ระยะยาว เพื่อการ ปฏิบัติพัฒนาวัด และควรให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ หลักการเหล่านี้พระสงฆ์ สามารถค้นคว้าให้เกิดความรู้ได้ซึ่งจักต้องยึดหลักการ การฝึกฝน การพัฒนา การไม่ประมาท และ หลักการพึ่งตัวเองเป็นสำคัญจึงจะบังเกิดผลดี

๑๘) สงฆ์ควรมีความสมณะ มีความเป็นอยู่อย่างง่ายไม่หวังลาภสักการะ มุ่งศึกษา ปฏิบัติธรรม และเผยแผ่ธรรมแก่ประชาชน ดังนั้นกิจกรรมที่วัดต่าง ๆ ดำเนินอยู่ขณะนี้จึงจำเป็นต้องมีการทบทวน สังคายนา เพื่อการพัฒนาที่มั่นคงยั่งยืนของพระพุทธศาสนาต่อไป

๑๙) ปัจจุบันจำนวนพระสงฆ์มีมากยิ่งในฤดูพรรษายิ่งมีจำนวนมากขึ้นกว่าปกติหลายเท่า ดังนั้นจำเป็นต้องมีการปกครองพระบวชใหม่โดยให้พระที่ประพฤติดีแล้วดูแลปกครองอบรม พระบวช ใหม่เป็นกลุ่มๆ จะช่วยส่งเสริมพระวินัย และการศึกษาของสงฆ์ได้ดีขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนาสงฆ์ พัฒนาวัด พัฒนabatบาทหน้าที่ของสงฆ์ จนเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติอย่าง แท้จริง^{๔๕} การสาธารณะสงเคราะห์ว่าเป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์ ซึ่งมหาเถรสมาคมได้กำหนดหน้าที่ ให้ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล มีหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการ รักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การ สาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ในเขตการปกครองของตน ให้ดำเนินไปด้วยดี^{๔๖}

สรุปได้ว่า งานสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานเกี่ยวกับการที่พระสงฆ์ให้ความสงเคราะห์ ประชาชนในชุมชนและสังคมโดยมีวัดและพระภิกษุสามเณรเป็นผู้นำที่สำคัญ และเป็นการดำเนินการ ช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจ ด้านการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น เพื่อมุ่งพัฒนาทั้งทางคุณภาพชีวิตของ ประชาชนทั้งทางวัตถุและจิตใจให้มีความสุขสมบูรณ์ทั้งกาย วาจา และใจอันจะนำความสุข ความเจริญมาสู่ วัดและชุมชนและสังคมประเทศชาติต่อไป ปัจจุบันจำนวนพระสงฆ์มีมากยิ่งในช่วงเข้าพรรษายิ่งมี จำนวนมากขึ้นกว่าปกติหลายเท่า

^{๔๕} คະນິงนิตย๋ จันทบุตร และสุบรรณ จันทบุตร, หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์ , (กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๔๕), หน้า ๒๒-๒๖

^{๔๖} ชำเลียง วุฒิจันทร์, การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ , (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๔๑), หน้า ๑๑๘.

ตารางที่ ๒.๕ สารสำคัญของความหมายเกี่ยวกับสาธารณสงเคราะห์

ชื่อนักวิชาการ	แนวคิดหลัก
กรมการศาสนา, (๒๕๔๐, หน้า ๗).	การดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่างๆ
พุทธทาสภิกขุ, (๒๕๓๗, หน้า ๑๖-๑๗).	พระสงฆ์เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม
สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, (๒๕๔๖, หน้า ๔๖-๔๘).	การสงเคราะห์อ่อนแอออกไปก็มีการสงเคราะห์ที่ดีในที่สุดจะทำให้เกิดนิสัย
พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต), (๒๕๒๑, หน้า ๒๖-๒๗).	วัดการสร้างรูปแบบในเชิงปฏิบัติให้สอดคล้องบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานการสร้างความรู้เพิ่มเติมแก่บุคลากรที่มีอยู่
พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสสธมโม), (๒๕๔๘, หน้า ๒๕).	การยึดเหนี่ยวจิตใจ ประสานหมู่ชนให้รวมเป็นอันหนึ่ง การให้สังคมรวมกลุ่มกัน อยู่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ), (๒๕๔๕, หน้า ๕๗-๕๘).	คณะสงฆ์จะช่วยสังคมได้ การจัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัย การจัดการบริหารให้ฟรีในพิธีงานศพ การช่วยเหลือสังคมทั้งภายในวัดและนอกวัด
พระมหาบัว ปิยวงโณ, (๒๕๔๙, หน้า ๒๓).	การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณ การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติ
ไพบูลย์ เสียงก้อง, (๒๕๔๔, หน้า ๒๖).	วัดและเจ้าอาวาสภิกษุสงฆ์ซึ่งเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน สถานที่ที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและประชาชนด้าน อาชีพต่างๆ
พระครูปลัดอาทิตย์ อตฺถเวที (ของดี), (๒๕๔๖).	การสงเคราะห์ชุมชนและสังคมโดยมีวัดและพระภิกษุสามเณรเป็นแกนนำ วัดที่ประสบภัยขาดแคลนวัดเจ้าอาวาส
คะนิงนิตย จันทบุตร และสุบรรณ จันท บุตร, (๒๕๔๕, หน้า ๒๒-๒๖).	การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่ซึ่งจะเป็นสาธารณสมบัติประชาชนทั่วไปและให้คำแนะนำ คำสอน ความคิดและวัตถุสิ่งของ
ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, (๒๕๔๑, หน้า ๑๑๘).	วัดจำเป็นต้องให้พระสงฆ์ที่ศึกษาธรรมดีแล้วให้ได้มีโอกาสกิจกรรมการศึกษาธรรมของประชาชน ศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจ
	การสาธารณะสงเคราะห์ว่าเป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์ มีหน้าที่ควบคุม ส่งเสริมการรักษาความสงบเรียบร้อย

๒.๓.๒ ความสำคัญของงานด้านสาธารณสงเคราะห์

จากการศึกษาค้นคว้าทบทวนวรรณกรรมเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวกับความสำคัญของงานด้านสาธารณสงเคราะห์พบว่า มีพระมหาเถระ และนักวิชาการ หลายคน ได้ให้หลักและอธิบายไว้ ดังนี้ ส่วนกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวโดยสรุปว่า การบริหารวัดด้านงานสาธารณสงเคราะห์ควรจัดวัดให้เป็น ๗ โรง คือ

๑) วัดเป็นโรงธรรม ได้แก่ ต้องพัฒนาวัดให้เป็นที่สอนธรรมะ ให้เป็นสถานที่เทศน์ วัดใดไม่มีการสอนธรรมะประชาชน ไม่มีการเทศน์ตลอดจนการไหว้พระสวดมนต์ร่วมกับประชาชน วัดนั้นจะค่อยๆเสื่อมไป

๒) วัดเป็นโรงทิม คือ เป็นที่สวดศพ เป็นที่เก็บศพ เป็นที่ฝังศพ นี่เป็นผลประโยชน์ที่วัดจะต้องมีอยู่และอย่าไปรังเกียจศพ เพราะคนบ้านไหนก็อยากตายอยู่บ้านนั้น อยากจะเผาศพอยู่วัดนั้น

๓) วัดเป็นโรงละคร คือ เป็นโรงหนังโรงละคร ต้องจัดที่ส่วนหนึ่งไว้ประจําอย่าไปรังเกียจโขนหนังละคร เพราะนั่นเป็นการแสดงพื้นบ้าน เท่ากับว่าเจ้าอาวาสวัดนั้น ๆ ได้ศิลปินไว้ใช้งานในงานต่างๆ

๔) วัดเป็นโรงพยาบาล วัดจะต้องให้การดูแลเอาใจใส่ประชาชนในเรื่องสุขภาพ พละนาถัย แต่ก่อนแต่ไรมาพระสงฆ์นอกจากมีความรู้ในทางธรรมะแล้ว ท่านมักจะเรียนเรื่องสมุนไพร ต่าง ๆ เพื่อให้การสงเคราะห์ประชาชนด้วยการบำบัดรักษา

๕) วัดเป็นโรงเรียน ปัจจุบันแม้ไม่ได้สอนในศาลาวัด แต่เจ้าอาวาสจะต้องมีบทบาทในโรงเรียนด้วยการให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นโรงเรียนวัด

๖) วัดเป็นโรงแรม หมายถึง การทำวัดให้เป็นที่พักผ่อนรับประชาชน เป็นที่ปฏิสนธิการเป็นที่พักพิงสำหรับพระอาคันตุกะ หรือเป็นที่พึ่งพิงอาศัยของประชาชนเมื่อเกิดภัยพิบัติ

๗) วัดเป็นโรงงาน คือ วัดต้องมีการก่อสร้างพระสังฆาธิการแห่งวัดนั้น ๆ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส หรือพระในวัดต้องมีฝีมือ และเนื่องจากวัดมีการก่อสร้างนั่นเอง

การพัฒนาฝีมือของพระเถรในการส่งไปคุมงาน ไปดูงาน ไปศึกษางานกับช่างหรือการผลิตช่างมีความสำคัญ^{๔๗} การบริหารวัดบรรณิเวศวิหารด้านงานสาธารณสงเคราะห์ที่สำคัญๆ ดังนี้

๑) ตั้งกรรมการสงฆ์ไว้เพื่อปรึกษาการวัด เลือกเอาพระผู้ใหญ่ในวัดโดยอนุมัติแห่งสงฆ์

๒) จัดให้พระผู้เป็นกรรมการสงฆ์เป็นเจ้าหน้าที่ ทำการจัดแยกเป็นแผนก ดังจัดไว้ แล้วครั้งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงครองวัด เติมเจ้าหน้าที่รักษาปูชนียวัตถุ เจ้าหน้าที่รักษาพระอาราม เจ้าหน้าที่ดูด้านพิธีกรรม เจ้าหน้าที่ดูการศึกษา

๓) จัดหน้าที่อุปัฏฐากวัด ให้ทำบัญชีคนเช่า และจำนวนคนเช่า ให้เป็นหลักฐาน ค่าเช่าที่เก็บได้ให้ลงในบัญชีรายได้ และให้เก็บรักษาไว้ที่วัด รายจ่ายก็ให้จดลงในบัญชีรายจ่ายการตามแผนก

๔) พระผู้ทำการสงฆ์ให้ได้รับบำรุงโดยชื่อว่า นิตยภัตต์ คฤหัสถ์ผู้ทำการวัดให้ได้รับเกื้อกูล

^{๔๗} กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, วัดพัฒนา ๔๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓๒-๑๓๘.

๕) ให้จดทะเบียนภิกษุสามเณร ได้กัฏฐูปัญญาภิกษุสามเณร ผู้อยู่ประจำและคนอาศัยชั่วคราว

๖) สำรวจบัญชีเลขวัดให้ได้จริง ไม่มีตัวโดยประการไร ให้จำหน่ายโดยจะแจ้ง

๗) มีการจัดทุกการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณรโดยการตั้งมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย ดังคำตรัสที่ว่า...ในสมัยที่ข้าพเจ้าครองวัด การบำรุงรักษาของกลางร่วงโรยลง พระภิกษุมีอติเรกลาภน้อยลง จะฟื้นฟูการถวายของกลางขึ้นไม่สะดวก เมื่อจัดตั้งมหามกุฏราชวิทยาลัยขึ้น คณะกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ได้บอกบุญชักชวนทายก และทายิกาบริจาคทรัพย์เพื่อบำรุงจัดรวบรวมนเป็นสมบัติของวิทยาลัยได้จัดเป็นทุนหมุนเวียน และจัดเป็นทุนนอนจำนวนหนึ่งด้วย สมบัติของวิทยาลัย ที่มีใช้ทุนนอนมีคดีย่างของกลางจ่ายเป็นสาธารณแก่วัดทั้งหลายได้ มีทุนมากขึ้นโดยลำดับ ในเวลาการที่วิทยาลัยร่วงโรยลง มีผู้บริจาคเกื้อกูลน้อยนัก นอกจากของหลวงบริจาคประจำปี แม้เช่นนี้ ยังบำรุงการเรียน พระศาสนาอยู่ได้ตลอดมาจนทุกวันนี้ ที่ได้ขยายกว้างขวางออกไปอีกเพราะเหตุแห่งทุนน้อย^{๔๘} การสาธารณสงเคราะห์ว่าเป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์ ซึ่งมหาเถรสมาคมได้กำหนดหน้าที่ให้ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล มีหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการรักษา ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสงเคราะห์ในเขตการปกครองของตน ให้ดำเนินไปด้วยดี^{๔๙} การสาธารณสงเคราะห์เป็นการแสดงบทบาทของพระสงฆ์ ในด้านสังคมสงเคราะห์ทั้งการสงเคราะห์บุคคลและสาธารณสงเคราะห์ โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในการบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ เพราะ พระสงฆ์เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมประสานระหว่างคนจนกับคนรวย ปัจจัยที่ได้รับบริจาคมาพระสงฆ์ก็ ใช้ท ำประโยชน์เป็นสาธารณกุศลและช่วยเหลือบุคคลผู้ขาดแคลนและด้อยโอกาส และลักษณะการสาธารณสงเคราะห์มี ๔ ลักษณะดังนี้

๑. การดำเนินกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การที่วัด หรือคณะสงฆ์ ดำเนินการเองซึ่งกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน จัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

๒. การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐ หรือของเอกชน หรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนั้นเป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล ขุดสระน้ำขนาดใหญ่ เพื่อเป็นแหล่งน้ำอุปโภค และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ อนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์ และอื่น ๆ

๓. การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติได้แก่ การสร้างถนน ขุดลอกคูคลอง สร้างโรงพยาบาล และจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ สร้างการประปา สร้างเครื่องมือกำเนิดไฟฟ้า ปลุกต้นไม้ และอื่นๆ ข้อนี้น มุ่งเอาเฉพาะการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นส่วนของสาธารณประโยชน์

^{๔๘} สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, ตำนานวัดบวรนิเวศวิหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๘๔.

^{๔๙} ขำเลียง วุฒิจันทร์, การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๔๑), หน้า ๑๑๘.

๔. การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชนในการที่ควรช่วยเหลือ เช่น จัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือประชาชนทั้งด้านไฟไหม้ และน้ำท่วม พร้อมมอบเครื่องอุปโภคแก่ผู้ประสบภัย หรือในยามปกติก็ตั้งกองทุนเลี้ยงเด็กกำพร้า และเด็กด้อยโอกาส^{๕๐} เป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์ เป็นกิจการอันหนึ่งของคณะสงฆ์ เช่นเดียวกับการสงเคราะห์ ด้านอื่น ๆ ซึ่งวิธีการดำเนินงานนั้น จะต้องเป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบมหาเถรสมาคม และในอำนาจหน้าที่ของบทบาทพระสงฆ์จึงกล่าวได้ว่าการสาธารณสงเคราะห์ เป็นกิจการของคณะสงฆ์โดยแท้^{๕๑}

สรุปได้ว่า การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐ หรือของเอกชน หรือผู้ใดผู้หนึ่ง ดำเนินการ และการนั้นเป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล ชุมชนขนาดใหญ่ เพื่อเป็นแหล่งน้ำอุปโภค และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ อนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์และอื่น มุ่งเอาเฉพาะการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นส่วนของสาธารณประโยชน์ วัดเป็นโรงงาน คือ วัดต้องมีการก่อสร้างพระสังฆาธิการแห่งวัดนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าอาวาส และผู้ช่วย เจ้าอาวาส หรือพระในวัดต้องมีฝีมือ และเนื่องจากวัดมีการก่อสร้างนั่นเอง การพัฒนาฝีมือของพระเถร ในการส่งไปคุมงาน ไปดูงาน ไปศึกษางานกับช่างหรือการผลิตช่างมีความสำคัญ การบริหารวัดบวรนิเวศวิหารด้านงานสาธารณสงเคราะห์ที่สำคัญๆ ตั้งกรรมการสงฆ์ไว้เพื่อปรึกษาการวัด เลือกเอาพระผู้ใหญ่ในวัดโดยอนุมัติแห่งสงฆ์ จัดให้พระผู้เป็นกรรมการสงฆ์เป็นเจ้าหน้าที่ทำการจัด แยกเป็นแผนกตั้งจัดไว้แล้ว ครั้งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงครองวัด เต็มเจ้าหน้าที่รักษาปูชนียวัตถุ เจ้าหน้าที่ รักษาพระอาม เจ้าหน้าที่ดูด้านพิธีกรรม เจ้าหน้าที่ดูการศึกษา

^{๕๐} บุญศรี พานะจิตต์, “ความสำเร็จในการปฏิบัติการกิจของวัด : ศึกษาเฉพาะกรณี วัดสวนแก้ว อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖).

^{๕๑} สุทธิพงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ, พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม พร้อมด้วยระเบียบและคำสั่งมหาเถรสมาคมเกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๑), หน้า ๘-๙.

ตารางที่ ๒.๖ สารสำคัญของความสำคัญของงานด้านสาธารณสงเคราะห์

ชื่อนักวิชาการ	แนวคิดหลัก
กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, (๒๕๔๓, หน้า ๑๓๒-๑๓๘).	พัฒนาวัดให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เป็นสถานที่เทศน์ วัดจะต้องให้การดูแลเอาใจใส่ประชาชนในเรื่องสุขภาพ
สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา วชิรญาณวโรรส, (๒๕๔๐, หน้า ๘๔).	ตั้งกรรมการสงฆ์ไว้เพื่อปรินิพพานวัด จัดให้พระผู้เป็นกรรมการสงฆ์เป็นเจ้าหน้าที่ทำการจัด จัดหน้าที่อุปฐากวัด
ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, (๒๕๔๑, หน้า ๑๑๘).	การสาธารณสงเคราะห์ว่าเป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์ มหาเถรสมาคมได้กำหนดหน้าที่ให้ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล มีหน้าที่ควบคุม ส่งเสริมการรักษาความสงบเรียบร้อย
บุญศรี พานะจิตต์, (๒๕๔๖).	คณะสงฆ์ดำเนินการเองซึ่งกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง จัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย ยามปกติก็ตั้งกองทุนเลี้ยงเด็กกำพร้า และเด็กด้อยโอกาส
สุทธิพงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ, (๒๕๔๑, หน้า ๘-๙)	งานสำคัญของคณะสงฆ์ เป็นกิจการอันหนึ่งของคณะสงฆ์ การสงเคราะห์ด้านอื่น ๆ ซึ่งวิธีการดำเนินงานนั้น ตามที่กำหนดในระเบียบมหาเถรสมาคม อำนาจหน้าที่ของบทบาทพระสงฆ์

๒.๓.๓ หลักธรรมที่สนับสนุนงานสาธารณสงเคราะห์

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม เอกสารเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่เป็นเครื่องช่วยสนับสนุนงานด้านสาธารณสงเคราะห์ พบว่าคำสอนในพระพุทธศาสนามีหลายข้อที่กล่าวถึงเรื่องนี้ การสาธารณสงเคราะห์อันเป็นคุณธรรมสำคัญของการให้บริการ เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมการช่วยเหลือผู้อื่น และหลักการอยู่ร่วมกันโดยทั่วไปต้องมีความเคารพ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งในเรื่องนี้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้หลักการและอธิบายไว้ ดังนี้ พรหมวิหาร ๔ ประการเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่จะต้องให้มีอยู่ประจำในจิตใจ และเป็นท่าทีของจิตใจที่จะทำให้แสดงออกหรือปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างถูกต้องโดยสอดคล้องกับสถานการณ์ทั้ง ๔ กล่าวคือ ^{๕๒}

๑. ในสถานการณ์ที่เขาอยู่เป็นปกติเราก็มียเมตตา คือ ความเป็นมิตรไมตรี ความมีน้ำใจปรารถนาดี ต้องการให้เขามีความสุข ซึ่งหมายถึงความปรารถนาดีต่อผู้อื่นรวมทั้งแต่ละคนๆ ที่เราเกี่ยวข้องขยายออกไปจนถึงความปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์หรือต่อสังคมทั้งหมดทั่วทั้งโลก เมตตานี้เป็นคุณธรรมพื้นฐานในประการแรกที่ต้องมี ซึ่งใช้ในยามปกติ คือ เมื่อคนอื่นเขาอยู่กันเป็นปกติ เราก็มียเมตตาปรารถนาดี คิดหาทางสร้างสรรค์ความสุขความเจริญให้เขาเรื่อยไป

^{๕๒} อ.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๙๒/๒๕๒.

๒. ในสถานการณ์ที่เขาตกต่ำเดือดร้อน เราก็มักมี กรุณา คือ ความพลอยรู้สึกไหวตาม ความทุกข์ ความเดือดร้อน หรือปัญหาของเขา และต้องการช่วยเหลือปลดปล่อยให้เขาพ้นจากความทุกข์ ความเดือดร้อนนั้น กรุณานี้ต่างไปจากเมตตา คือเมตตาใช้ในยามปกติ แต่เมื่อเขาตกต่ำ ลงไปกลายเป็นเดือดร้อนเป็นทุกข์ เราก็มักมีกรุณา ใฝ่ใจช่วยบำบัดทุกข์ให้

๓. ในสถานการณ์ที่เขาขยับสูงขึ้นไปในความดีงาม ความสุขความสำเร็จ เราก็มักมี มุทิตา หมายความว่า เมื่อเขาเปลี่ยนไปในทางขึ้นสูง ได้ดีมีสุขทำสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ประสบความสำเร็จ เราก็ย้ายไปเป็น มุทิตา คือพลอยยินดีด้วย ช่วยส่งเสริมสนับสนุนในวงการทำงานตลอดจนการเป็นผู้นำทั่วไป นั้น เรื่องที่สำคัญมากก็คือ เมื่อคนมีปัญหา มีทุกข์เดือดร้อน เช่น เจ็บไข้ได้ป่วย หรือยากไร้ขาดแคลน ก็ต้องมีกรุณาที่จะเอาใจใส่แก้ปัญหา เมื่อมีคนประสบผลสำเร็จในการทำสิ่งดีงาม ทำให้อะไรต่ออะไรพัฒนา ก้าวหน้าไป ก็ต้องมีมุทิตาช่วยส่งเสริมสนับสนุนแต่ในยามปกติก็ต้องไม่ปล่อยปละละเลย ต้องเอาใจใส่ต่อการที่จะทำให้เขาอยู่ดีมีสุข เช่น มีสุขภาพดี อยู่ในวิถีทางของความสุกความเจริญ และการพัฒนาสืบต่อไป คือ ต้องมีเมตตาปรารถนาดี ถ้าปฏิบัติได้อย่างนี้ก็จะทำให้กิจการงานและประโยชน์สุขที่มุ่งหมายพร้อมที่จะสำเร็จผล หนึ่งก็จะเกิดขึ้นในตัวผู้นำ คือ “ปิโย” แปลว่า “ผู้เป็นที่ รัก” กล่าวคือผู้ร่วมงานหรือผู้ร่วมไปด้วยกัน หรือจะเรียกผู้ตามก็แล้วแต่ ก็จะมีความรัก มีความรู้สึกสนิทสนม สบายใจต่อผู้นั้น เคารพความรู้สึกลอยใจอยากร่วมไปด้วยให้หนักแน่นมากขึ้น ทั้งร่วมใจและร่วมมืออย่างรักก็ตาม ปิโยเท่านั้นไม่พอ ปิโย นั้นได้มาจาก เมตตา กรุณา มุทิตา แต่ยังคงต้องมีอีกข้อหนึ่ง คือ อุเบกขา

๔. ในสถานการณ์ที่เขาทำผิดหลักหรือละเมิดธรรมเราก็มักมี อุเบกขา หมายความว่า เมื่อใดเขาทำอะไรไม่ถูกต้อง โดยละเมิดธรรม คือ ละเมิดต่อหลักการ หรือละเมิดต่อความถูกต้อง ทำให้เสียหาย เสียเกียรติยศ เสียความเป็นธรรม เสียความชอบธรรมทำลายกติกากฎ เป็นต้น ผู้นำจะต้องอยู่ในหลักที่เรียกว่า อุเบกขา อุเบกขาก็คือรักษาความเป็นกลาง ไม่ลำเอียง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หยุดการขวนขวาย ไม่ให้เกินขอบเขตไปจนกลายเป็นเสียธรรม คือการปฏิบัติต่อคน หรือช่วยเหลือคน จะต้องไม่ให้เสียความเป็นธรรม ไม่ให้เป็นการทำลายหลักการ ไม่ให้เป็นการละเมิดต่อกฎเกณฑ์กติกากฎ ที่ ชอบธรรม หลักพุทธธรรมของผู้นำด้านสาธารณสงเคราะห์อีกส่วน คือ สัปปริสธรรม ในสัปปริสสูตร อุปริปัญญาส มัชฌิมนิคาย ปรากุญพุทธโอวาทเรื่องธรรมของคนดี (สัตบุรุษ) คนที่สมบูรณ์แบบหรือมนุษย์โดยสมบูรณ์ ซึ่งถือว่าเป็นสมาชิกที่ดี มีคุณค่าที่แท้จริงของมนุษยชาติ มีธรรมะหรือคุณสมบัติที่เรียกว่า สัปปริสธรรม ๗ ประการ คือ^{๕๓}

๑). **ธัมมัญญตา** รู้หลักการ เมื่อดำรงตำแหน่ง มีฐานะ หรือจะทำอะไรก็ตาม ต้องรู้หลักการ รู้งาน รู้หน้าที่ รู้กฎเกณฑ์กติกาที่เกี่ยวข้อง เช่น อย่างผู้ปกครองประเทศชาติก็ต้องรู้หลัก รัฐศาสตร์ และรัฐกติกากฎของรัฐธรรมนูญมา แล้วก็นำมาใช้ในหลักการตั้งตนอยู่ในหลักการให้ได้ชุมชน สังคม องค์กร หรือกิจการอะไรก็ตาม ก็ต้องมีหลักการ มีกฎ มีกติกา ที่ผู้นำจะต้องรู้ชัด แล้วก็นำมาใช้ในการนั้น

^{๕๓} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๗, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๒๔.

๒). **อัตถัญญา** รู้จุดหมาย ผู้นำถ้าไม่รู้จุดหมายก็ไม่รู้ว่าจะนำคนและกิจการไปไหน นอกจากรู้จุดหมาย มีความชัดเจนในจุดหมายแล้ว จะต้องมีความแน่วแน่มุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงจุดหมายด้วย ข้อนี้เป็นคุณสมบัติที่สำคัญมาก เมื่อใจมุ่งจุดหมาย แม้มีอะไรมากระทบกระทั่ง ก็จะไม่หวั่นไหวอะไรไม่เกี่ยวข้อง ไม่เข้าเป้า ไม่เข้าแนวทางก็ไม่มัววุ่นวาย ใครจะพูดว่าด่าเหินบ่นแถม เมื่อไม่ตรงเรื่องก็ไม่มัวถือสา ไม่เก็บเป็นอารมณ์ ไม่ยุ่งกับเรื่องจุกจิกไม่เป็นเรื่อง เอาแต่เรื่องที่เข้าแนวทางสู่จุดหมาย ใจมุ่ง สู่เป้าหมาย อย่างชัดเจน และมุ่งมั่นแน่วแน่

๓). **อัตตัญญา** รู้ตน คือ ต้องรู้ว่าตนเองคือใครมีภาวะเป็นอะไร อยู่ในสถานะใดมีคุณสมบัติ มีความพร้อม มีความถนัด สติปัญญา ความสามารถอย่างไร มีกำลังแค่ไหน มีข้อยิ่งข้อหย่อน จุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร ซึ่งจะต้องสำรวจตนเอง และเตือนตนเองอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงตัวเอง ให้มีคุณสมบัติความสามารถยิ่งๆ ขึ้นไป ไม่ใช่ว่าเป็นผู้นำแล้วจะเป็นคนสมบูรณ์ไม่ ต้องพัฒนาตนเอง ยิ่งเป็นผู้นำก็ยิ่งต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลาให้วันได้ดียิ่งขึ้นไป

๔). **มัตถัญญา** รู้ประมาณ คือ รู้จักความพอดี หมายความว่าต้องรู้จักขอบเขต ชิดชั้น ความพอเหมาะที่จะจัดทำในเรื่องต่าง ๆ ท่านยกตัวอย่าง เช่น ผู้ปกครองบ้านเมืองรู้จักประมาณในการลงทัณฑ์อาญา และการเก็บภาษี เป็นต้น ไม่ใช่เอาแต่จะให้ได้อย่างใจ และต้องรู้จักว่าในการกระทำนั้น ๆ หรือในเรื่องรานั้น ๆ มีองค์ประกอบหรือมีปัจจัยอะไรเกี่ยวข้องบ้าง ทำแค่ไหน องค์ประกอบของมันจะพอดี ได้สัดส่วนพอเหมาะ การทำการต่าง ๆ ทุกอย่างต้องพอดี ถ้าไม่พอดีก็พลาดความดีจึงจะทำให้เกิดความสำเร็จที่แท้จริง ฉะนั้นจะต้องรู้จักประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดให้ลงตัวพอเหมาะ พอดี

๕). **กาลัญญา** รู้กาล คือ รู้จักเวลา เช่น รู้ลำดับ ระยะ จังหวะ ปริมาณ ความเหมาะสมของเวลาว่า เรื่องนี้จะลงมือตอนไหน เวลาไหนจะทำอะไร อย่างไร จึงจะเหมาะสม ดังจะเห็นว่า แม้แต่การพูดจาก็ต้องรู้จักกาลเวลา ตลอดจนรู้จักวางแผนงานในการใช้เวลา ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่ เช่น วางแผนว่าสังคมมีแนวโน้มจะเป็นอย่างไรในเวลาข้างหน้าเท่านั้น และเหตุการณ์ทำนองนี้จะเกิดขึ้น เราจะวางแผนรับมือกับสถานการณ์นั้นอย่างไร

๖). **ปริสัณญตา** รู้ชุมชน คือ รู้สังคมตั้งแต่ในขอบเขตที่กว้างขวาง คือ รู้สังคมโลก รู้สังคมของประเทศชาติว่าอยู่ในสถานการณ์อย่างไร มีปัญหาอะไร มีความต้องการอย่างไร โดยเฉพาะถ้าจะช่วยเหลือเขา ก็ต้องรู้ปัญหาความต้องการของเขา แม้แต่ชุมชนย่อย ๆ ถ้าเราจะช่วยเหลือเขา เราต้องรู้ความต้องการของเขาเพื่อสนองความต้องการได้ถูกต้อง หรือแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด

๗). **บุคคลัญญา** รู้บุคคล คือ รู้จักบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคนที่มาร่วมงานร่วมการร่วมไปด้วยกัน และคนที่เราไปให้บริการตามความแตกต่างเฉพาะตัว เพื่อปฏิบัติต่อเขาได้ถูกต้องเหมาะสม และได้ผล ตลอดจนสามารถให้บริการให้ความช่วยเหลือได้ตรงตามความต้องการ รู้ว่าจะใช้วิธีสัมพันธ์พูดจาแนะนำติชมหรือจะให้เขายอมรับได้อย่างไร โดยเฉพาะในการใช้คน ซึ่งต้องรู้ว่าคนไหนเป็นอย่างไร มีความถนัดอัธยาศัยความสามารถอย่างไรเพื่อใช้คนให้เหมาะกับงาน

นอกจากนั้นก็รู้ประโยชน์ที่เขาพึงได้ เพราะว่าการทำงานนั้นไม่ใช่ว่าจะเอาเขามาเป็นเพียงเครื่องมือทำงานได้ แต่จะต้องให้คนที่ทำงานทุกคนได้ประโยชน์ ได้พัฒนาตัวเอง ผู้นำควรรู้ว่าเขาควรจะได้ประโยชน์อะไรเพื่อความเจริญของงานแห่งชีวิตที่แท้จริงของเขาด้วย ที่กล่าวมานี้ คือ

หลักธรรม ที่เรียกว่า สปัริสธรรม ๗ ประการ^{๕๔} ถ้ามีคุณธรรม ๗ ประการนี้ แม้จะไม่มีคุณสมบัติข้ออื่นก็เป็น ผู้นำได้เพราะรู้จักประกอบและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอที่จะจัดการให้ได้ผล สามารถจัด วางวิธีปฏิบัติที่ที่เหมาะสมให้บรรลุผลสำเร็จได้ ส่วนคุณสมบัติอย่างอื่นก็มาเสริม^{๕๕} การมีมนุษย์ สัมพันธ์ดี สามารถเข้าหากันได้ง่าย คบหากันได้อย่างสบายใจ ไม่เย่อหยิ่ง ไม่ทะนงตัว ไม่เอาเปรียบคน ผู้อื่นอันก่อให้เกิดความสามัคคีและประโยชน์สุขร่วมกัน^{๕๖} ดังนั้น พระสงฆ์และวัดจึงต้องเกี่ยวข้อง สัมพันธ์ด้วยคุณทศที่ถูกรอบตัวซึ่งจัดและแบ่งออกเป็น ๖ ทิศ ดังนี้

๑. ทิศเบื้องหน้า (ปรัถิมทิศ) หมายถึง บิดามารดา ซึ่งท่านดำรงอยู่ในฐานะบุพการี คือผู้ทำอุปการะก่อน โดยท่านปฏิบัติหน้าที่ต่อบุตรธิดาด้วยฐานะ ๕ ประการ และเมื่อบิดามารดา ปฏิบัติหน้าที่ต่อบุตรของตนด้วยธรรม ๕ ประการ ดังกล่าวแล้ว บุตรธิดาพึงปฏิบัติตอบแทน (แสดงความกตัญญู) ต่อท่านด้วยธรรม ๕ ประการดังกล่าวแล้วข้างต้น ในเรื่องทำหน้าที่ผู้มาก่อน และทายาทที่ดี นอกจากนี้ยังสามารถสรุปความรับผิดชอบของพ่อแม่ที่ดีในการเลี้ยงดูลูกไว้ดังนี้

- ๑) พ่อแม่ที่ดีมีหน้าที่ และรับผิดชอบต่อลูก ๆ ทุกคน
- ๒) พ่อแม่ที่ดีต้องเลี้ยงดูอบรม เอาใจใส่ดูแลลูก อย่างสม่ำเสมอ
- ๓) พ่อแม่ที่ดีต้องปลูกฝังค่านิยม และนิสัยที่ดีให้แก่ลูก เพื่อจะได้เป็นคนมี

ประโยชน์ต่อครอบครัวสังคม และประเทศชาติ

๔) พ่อแม่ที่ดีจะต้องร่วมกันประพฤติตน ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของลูก และส่งเสริม การศึกษาของลูกทุก ๆ คน

๒. ทิศเบื้องขวา (ทักษิณทิศ) หมายถึง ครูอาจารย์ ซึ่งอยู่ในฐานะเป็นปูชนียบุคคล เป็นบุคคลซึ่งต้องอนุเคราะห์ศิษย์ ด้วยธรรม ๕ ประการ เมื่อครูอาจารย์ ปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยธรรม ๕ ประการ ศิษย์ก็ควรแสดงความกตัญญู ถือปฏิบัติต่อท่านด้วยธรรม ๕ ประการ ดังนี้

- ๑) ลูกต้อนรับ
- ๒) เข้าไปหา (เพื่อบำรุง คอยรับใช้ ปรีกษา ชักถาม และรับคำแนะนำ เป็นต้น)
- ๓) ใฝ่ใจเรียน (คือ มีใจรัก เรียนด้วยศรัทธา และรู้จักฟังให้เกิดปัญญา)
- ๔) ประณินบัติ ช่วยบริการ
- ๕) เรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ (คือ เอาจริงเอาจัง ถือเป็นกิจสำคัญ)

๓. ทิศเบื้องหลัง คือ ครอบครัว มีสามี ภริยา บุตร และธิดา ผู้ที่เป็นหัวหน้าครอบครัวต้องยกย่องภริยาให้สังคมได้รู้จักทั้งมีความเคารพนับถือภริยา ไม่ดูหมิ่นภริยาไม่ล่วงเกินบุพการีของภริยา ทั้งเพิ่มพูนความรักโดยเฉพาะสำหรับภริยา ให้ภริยาเห็นได้ชัดเจนโดยไม่เคลือบแคลง ทั้งให้ภริยามียศศักดิ์ มีความเป็นใหญ่ในครอบครัว และอภินันทนาการของขวัญสวยงามที่มีราคาเช่นเครื่องแต่งตัวสำหรับภริยาตามสมควรแก่ฐานะ และโอกาส ด้วยความรักและเมตตาโดยไม่มี ความเบียดเบียนชีวิต ภาระอุปการะบุตรและธิดานั้น ท่านสอนให้ประพฤติสร้างสมความดี ให้หมั่นศึกษาวิชาและศิลปวิทยา ให้สมบัติที่เหมาะสมกับอารมณ์และอุปนิสัยของบุตรและธิดา เพื่อให้บุตร

^{๕๔} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๓๑/๒๖๕.

^{๕๕} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), *ภาวะผู้นำ*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภาพใจ, ๒๕๔๖), หน้า ๒๐.

^{๕๖} อง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๔๔.

และธิดามีความรักที่จะรักษาทรัพย์สมบัติเหล่านั้นไว้ได้โดยง่าย เมื่อถึงวัยที่จะมีคู่ก็อบรมปลูกอุปนิสัยให้ เลือกคู่ครองที่มีความเหมาะสมทั้งชาติตระกูล และความประพฤติไม่เป็นที่น่ารังเกียจ ทางฝ่ายภริยา ท่านสอนให้ปฏิบัติบำรุงสามีให้มีความสุขโดยจัดระเบียบการงานบ้านเรือนที่อยู่ให้สวยงามน่ารื่นรมย์ มีความเอื้อเฟื้อเมตตาพระคุณทั้งหลายที่ได้กรุณา สามีมีความขยันกิจการทั้งหลายให้เกิดผลสำเร็จดังามในทันทีโดยไม่ทิ้งค้างไว้ และด้วยความแคล่วคล่องเรียบร้อย มีความสุจริตรักษาทรัพย์สมบัติของสามี และที่สามีให้ไว้ให้อยู่ในสภาพดีโดยไม่นำไปสร้างหนี้

ก. สามีพึงบำรุงภรรยา ผู้เป็นทิศเบื้องหลัง ดังนี้

- ๑) ยกย่องให้เกียรติสมกับฐานะที่เป็นภรรยา
- ๒) ไม่ดูหมิ่น
- ๓) ไม่นอกใจ
- ๔) มอบความเป็นใหญ่ในงานบ้านให้
- ๕) หาเครื่องประดับมา ให้เป็นของขวัญตามโอกาส

ข. ภรรยาย่อมอนุเคราะห์สามี ดังนี้

- ๑) จัดงานบ้านให้เรียบร้อย
- ๒) สงเคราะห์ญาติ มิตรทั้งสองฝ่ายด้วยดี
- ๓) ไม่นอกใจ
- ๔) รักษาทรัพย์สมบัติที่หามาได้
- ๕) ขยันไม่เกียจคร้านในงานทั้งปวง

๔. ทิศเบื้องซ้าย คือ เพื่อนและมิตรทั้งหลาย ท่านสอนว่าควรบำรุงมิตรให้มีความสุขด้วยวาจา และด้วยความไพเราะนุ่มนวลประกอบด้วยความจริงใจ ไม่มีเล่ห์ และด้วยความประพฤติที่งาม เป็นกุศลในความสัมพันธ์ สิ่งใดที่ทำการเป็นการเอื้อประโยชน์แต่มิตรก็จงทำ ทั้งไม่ใส่ร้ายต่อมิตร และไม่แกล้งมิตร ทั้งพร้อมเสมอที่จะได้ช่วยมิตรให้พ้นจากความประมาท แต่ถ้ามิตรพลั้งเผลอก็ช่วยดูแลไม่ให้ใครมาทุจริตต่อสมบัติของมิตร และสามารถเป็นที่พึ่งของมิตรได้เป็นอย่างดี ทั้งให้ความเคารพนับถือสกลวงศ์ของมิตร ไม่ดูแคลนในฐานะของมิตร รวมถึงไม่ข่มมิตรด้อยกว่าตน

ก. บุคคลพึงบำรุงมิตรสหาย ผู้เป็นทิศเบื้องซ้าย ดังนี้

- ๑) เผื่อแผ่แบ่งปัน
- ๒) พุดจามีน้ำใจ
- ๓) ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
- ๔) มีตนเสมอ ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน
- ๕) ซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน

ข. มิตรสหายย่อมอนุเคราะห์ตอบ ดังนี้

- ๑) เมื่อเพื่อนประมาท ช่วยรักษาป้องกัน
- ๒) เมื่อเพื่อนประมาท ช่วยรักษาทรัพย์สมบัติของเพื่อน
- ๓) ในคราวมีภัย เป็นที่พึ่งได้
- ๔) ไม่ละทิ้งใน ยามทุกข์ยาก
- ๕) นับถือตลอดถึงวงศ์ญาติของมิตร

๕. ทิศเบื้องบน คือ สมณพราหมณ์รวมถึงผู้มีศีลทั้งหลาย ท่านสอนให้คนดีทั้งหลายได้ ปฏิบัติรักษาพระคุณของท่านด้วยความเมตตาเปี่ยม อภัยในกรรมและผล ไม่กล่าวโทษไม่กล่าวร้าย ใดๆ สำหรับท่าน แม้แต่บาปสนองก็มีให้พินิจ เมื่อท่านมาถึงก็ให้ต้อนรับด้วยวราภิสถาน เช่น เงิน ทอง สิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภค ล้วนเป็นของดีมีราคา พร้อมน้ำใจไมตรีมีความเคารพอ่อนน้อม แสดงให้เห็นถึงความปิติที่ได้พบท่าน และเมื่อท่านได้กล่าวสิ่งใดเป็นบุญก็ให้รับไว้ด้วยความศรัทธา ส่วนทางสมณพราหมณ์ ท่านสอนว่าให้สอนญาติโยมทั้งหลายให้ตั้งอยู่ในความดี มีน้ำใจดีงามตอบต่อ ความศรัทธา และไมตรีของญาติโยมทั้งหลาย เมื่อสนทนาก็ก้าวถึงสิ่งที่น่าสนใจที่เป็นเรื่องจริงหรือ อิงปรัชญา ทำให้บุญเกิดเป็นผลดีจริง ทั้งไม่มีการปด และไม่มีความเท็จหน้าตาที่ของพราหมณ์ทั้งหลาย ท่านมีหน้าที่ บอกทางสวรรค์และบอกผลานิสงค์สำหรับญาติและโยมทั้งหลายด้วยสัจจะสุจริต โดยไม่ ลวงและไม่ หลอก

ก. คฤหัสถ์ย่อมบำรุงพระสงฆ์ ผู้เป็นทิศเบื้องบน ดังนี้ ๑) จะทำสิ่งใดก็ทำด้วย เมตตา ๒) จะพูดสิ่งใดก็พูดด้วยเมตตา ๓) จะคิดสิ่งใดก็คิดด้วยเมตตา ๔) ต้อนรับด้วยความเต็มใจ ๕) อุปถัมภ์ด้วยปัจจัย ๔

ข. พระสงฆ์ย่อมอนุเคราะห์คฤหัสถ์ ดังนี้ ๑) ห้ามปรามจากความชั่ว ๒) ให้ตั้งอยู่ในความดี ๓) อนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดี ๔) ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง ๕) ทำสิ่งที่เคยฟังแล้ว ให้แจ่มแจ้ง ๖) บอกทางสวรรค์คือทางชีวิตที่มีความสุขความเจริญได้

๖. ทิศเบื้องล่าง คือ คนทำงาน หรือคนรับใช้ ท่านสอนว่าผู้เป็นนายทั้งชายหรือหญิง ต้องจัดงานให้ทำตามความเหมาะสม ให้อาหาร ที่อยู่ เครื่องใช้ รายได้ ยารักษา เครื่องอุปโภค บริโภค และให้บางสิ่งบางอย่างที่ดั่งใจเป็นของแปลกที่พวกเขาหรือไม่เคยได้มาก่อน ให้ทั้งเวลาที่ พวกเขาจะได้ พักผ่อน และให้อิสระภาพในการที่เขาจะไปไหนมาไหนได้ตามวันและเวลาที่กำหนดตกลงกันไว้ ส่วนคนงานและคนรับใช้ ท่านให้บำรุงนายด้วยความขยัน ตื่นก่อนนาย นอนทีหลังนาย ประพฤติสุจริต ไม่เป็นขโมย นำคุณของนายไปสรรเสริญด้วยความเคารพและพัฒนาทางแรงงานฝีมือ ความสามารถให้ เป็นไปในทางที่ดีกว่าเดิม

ก. นายพึงบำรุงคนรับใช้และคนงาน ผู้เป็นทิศเบื้องล่าง ดังนี้ ๑) จัดการงานให้ทำตาม ความเหมาะสมกับกำลังความสามารถ ๒) ให้ค่าจ้างรางวัลสมควรแก่งานและความเป็นอยู่ ๓) จัด สวัสดิการดี มีช่วยรักษาพยาบาลในยามเจ็บไข้ เป็นต้น ๔) ได้ของแปลก ๆ พิเศษมาก็แบ่งปันให้ ๕) ให้มีวันหยุดและพักผ่อนหย่อนใจตามโอกาสอันควร

ข. คนรับใช้และคนงานย่อมอนุเคราะห์นาย ดังนี้ ๑) เริ่มทำการงานก่อนนาย ๒) เลิก งานทีหลังนาย ๓) ถือน้ำใจของที่นายให้ ๔) ทำการงานให้เรียบร้อยและดียิ่งขึ้น ๕) นำเกียรติคุณ ของนายไปเผยแพร่

สรุปได้ว่า ตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ผู้ที่สามารถให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ชี้ ช่องทางการปฏิบัติเพื่อดับทุกข์หรือขจัดปัญหาของชีวิตให้แก่บุคคลอื่นได้ต้องเป็นผู้มีคุณธรรม ๗ ประการ คือ สปัจริยธรรม ๗ ซึ่งประกอบด้วย ฉัมมัญญุตตา ความรู้จักธรรม อตถัญญุตตา ความรู้จัก อรรถ อตถัญญุตตา ความรู้จักตน มัตถัญญุตตา ความรู้จักประมาณ กาลัญญุตตา ความรู้จักกาล ปริสัญญู ตา ความรู้จักบริษัหรือชุมชน และปุคคลปรโรปัญญา ความรู้จักบุคคล ที่นักสังคัมสงเคราะห์ควร

ปลูกฝังให้มีขึ้น เพื่อการมีสัมพันธภาพกับผู้รับบริการอย่างราบรื่น และนำไปสู่การป้องกันปัญหา แก้ไขปัญหา ฟื้นฟู และพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นแก่บุคคล กลุ่ม ชุมชน ตามจุดมุ่งหมายของการสังคมสงเคราะห์

ตารางที่ ๒.๗ สารสำคัญของความสำคัญของหลักธรรมที่สนับสนุนงานสาธารณสงเคราะห์

ชื่อนักวิชาการ	แนวคิดหลัก
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), (๒๕๕๑, หน้า ๑๒๔.)	หลักพุทธธรรมของผู้ทำงานด้านสาธารณสงเคราะห์อีกส่วน คือ สัปปุริสธรรม ในสัปปุริสสูตร อภิปรินิพพานสูตร มัชฌิมนิกาย ปรากรกพุทธโอวาทเรื่องธรรมของคนดี (สัตบุรุษ) คนที่สมบูรณ์แบบ หรือมนุษย์โดยสมบูรณ์ ซึ่งถือว่าเป็นสมาชิกที่ดี มีคุณค่าที่แท้จริงของมนุษยชาติ มีธรรมะหรือคุณสมบัติที่เรียกว่า สัปปุริสธรรม ๗ ประการ
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), (๒๕๔๖, หน้า ๒๐.)	ถ้ามีคุณธรรม ๗ ประการนี้ แม้จะไม่มีคุณสมบัติข้ออื่นก็เป็น ผู้นำได้เพราะรู้จักประกอบและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอที่จะจัดการให้ได้ผล สามารถจัดวางวิธีปฏิบัติการที่เหมาะสมให้บรรลุผลสำเร็จได้ ส่วนคุณสมบัติอย่างอื่นก็มาเสริม

๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

วัดในเขตอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสุรินทร์ มีจำนวนทั้งหมด ๒๗ วัด ประกอบด้วยพระภิกษุ ๑๘๖ รูป ซึ่งแบ่งการปกครองออกเป็นดังนี้ เจ้าคณะอำเภอ ๑ รูป เจ้าคณะตำบล ๕ รูป ซึ่งแบ่งออกดังนี้

ตารางที่ ๒.๘ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวัด

ลำดับ	ตำบล	วัด/จำนวนวัด	จำนวนพระสงฆ์/รูป
๑	โคกใหญ่	๑ มะขามเรียง	๖
		๒ โคกกุ่ม	๓
		๓ โคกใหญ่	๒
		๔ หนองพันเรือ	๕
		๕ หนองนางปุย	๓
รวม		๕	๑๙
๒	บ้านหมอ	๑ บ้านหมอ	๒๑
		๒ สร้างโคก	๑๒
		๓ ราษฎร์บำรุง	๕
		๔ สุนทรเทพมุนี	๑๒
		๕ ธรรมเสนา	๘
		๖ สารภี	๙
รวม		๖	๖๗
๓	ตลาดน้อย	๑ โบสถ์แจ้ง	๑๑
		๒ โคกมะขาม	๑๑
		๓ โคกงาม	๕
		๔ จันเสื่อ	๓
		๕ โพธิ์ทอง	๘
รวม		๕	๓๘
๔	หนองบัว	๑ ปัญจาภิรมณ์	๑๓
		๒ หนองเขตริมงคล	๔
		๓ บ่อพระอินทร์	๕
		๔ หนองคล้า	๒
		๕ หนองบัว	๕
		๖ โคกเสลา	๒
รวม		๖	๓๑

ตารางที่ ๒.๘ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวัด (ต่อ)

ลำดับ	ตำบล	วัด/จำนวนวัด		จำนวนพระสงฆ์/รูป
๕	บ้านครัว	๑	มหาโลก	๘
		๒	ม่วงน้อย	๗
		๓	บางขวัญ	๗
		๔	หนองถ่านใต้	๖
		๕	บ้านครัว	๓
รวม		๕	๓๑	
ภาพรวม	๕		๒๗	๑๘๖

ปัจจุบัน คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสุรินทร์ มีนโยบายกิจการต่าง ๆ เพื่อสงเคราะห์ประชาชนได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ดำเนินการเองซึ่งกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งที่มี วัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน จัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น ส่วนสภาพสังคมไทยด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ประชาชน ไว้ดังนี้

๑. เพื่อสงเคราะห์และอนุเคราะห์ประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลที่หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลตั้งอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้ช่วยเหลือตนเองได้และพัฒนาตนเองให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องตามสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้น ๆ

๒. เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานระหว่างวัด บ้านและหน่วยราชการในการที่จะ ร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน เช่น ช่วยกันพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเจริญก้าวหน้าตามสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งจะทำให้ประชาชนไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่นหรือไปขายแรงงานที่อื่น ช่วยกันพัฒนาท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับภูมิปัญญาของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยกันปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนเห็นคุณค่าของความเป็นคนดีมีศีลธรรม ซึ่งจะเป็นรากฐานในการพัฒนาด้านอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยกันพัฒนาอาชีพโดยเฉพาะอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมายที่เราเรียกว่าสัมมาอาชีพ ทั้งนี้เพื่อที่จะหารายได้มาพัฒนาครอบครัว หมู่บ้านและสังคมที่ตนอาศัยอยู่โดยไม่เลือกงาน หนักเอาเบาสู้ยึดคติที่ว่าคนขยันย่อมหาทรัพย์ได้

๓. เพื่อเป็นศูนย์รวมความคิดของประชาชนทุกหมู่เหล่า กล่าวคือใครมีความคิดอะไรที่เป็นประโยชน์สร้างสรรค์ที่จะนำมาพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญรุ่งเรืองให้มาแสดงออกที่หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล เข้าทำนองที่ว่า ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ จะนำชาติให้เจริญ

๔. เพื่อเป็นศูนย์รวมพลังในการป้องกันหมู่บ้านให้เกิดสันติสุข ช่วยกันปกป้องพิทักษ์รักษาชีวิตและทรัพย์สินของทุกคนในหมู่บ้านให้เกิดความปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นโจรภัย อัคคีภัย อุทกภัย วาตภัยหรือภัยอื่น ๆ ให้ทุกคนนอนตาหลับ เข้าทำนองที่ว่า ถึงคราวนี้ทุกข์ ช่วยกันแก้ไข ถึงคราวสุขสบาย ก็ไม่ตกอยู่ในความประมาท

๕. เพื่อเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารของทางราชการจำเป็นจะต้องรับทราบอย่างทันทั่วที่ตรงไปตรงมา ยุคนี้เป็นยุคข้อมูลข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ถ้าหากได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้อง จะทำให้เราเข้าใจสถานการณ์ของบ้านเมืองไม่ถูกต้องและนำไปสู่การแก้ไขปัญหามิถูกต้อง^{๕๗} เพื่อให้วัตถุประสงค์หลักทั้ง ๕ ประการ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บังเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนอย่างแท้จริง หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลจำเป็นจะต้องปรับบทบาทของหน่วยให้มีความคล่องตัว โดยการจัดตั้งองค์กรในรูปของคณะกรรมการตามระเบียบว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลพุทธศักราช ๒๕๔๖

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการสาธารณสุขสงเคราะห์

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขสงเคราะห์ พบว่า มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

นุชนาฏ ยูฮันเงาะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการจัดการรายกรณีในงานสังคมสงเคราะห์จิตเวช” ผลการวิจัยพบว่า

๑. ด้านนโยบายองค์กรมีความเอื้อต่อการจัดการรายกรณี แต่ยังไม่มีการกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน มีเพียงแต่นำมาเป็นเครื่องมือหนึ่งในการประกันคุณภาพ ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการรายกรณีต้องมีความรู้ คือจบการศึกษาหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ในระดับปริญญาตรีหรือมากกว่า และต้องได้รับการอบรมการจัดการรายกรณีให้มีความเข้าใจอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผู้จัดการรายกรณีในงานสังคมสงเคราะห์ต้องพร้อมด้วยองค์ความรู้ด้าน สาธารณสุข การแพทย์ โรคจิตเวช แหล่งทรัพยากร และการพัฒนาแหล่งทรัพยากร การสร้างและขยายเครือข่าย การเขียนโครงการ การจัดเวทีประชาคม ฯลฯ รวมถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อการให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนการมีทักษะการทำงาน เช่น การเป็นคนว่องไว รู้จักการประสานงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นต้น

๒. ระบบการให้บริการในการจัดการรายกรณี ประกอบด้วย การจัดการให้บริการแบบครบวงจร มีเจ้าภาพดูแลและให้บริการอย่างต่อเนื่อง มีการใช้รูปแบบการสอนแบบสหวิชาชีพ การใช้เครือข่ายและการบำรุงรักษาเครือข่าย การระดมการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาแหล่งทรัพยากร การทบทวนและปรับปรุงนโยบายองค์กร การเก็บรวบรวมข้อมูล และการพัฒนาแหล่งข้อมูล

๓. กระบวนการให้บริการในการจัดการรายกรณี ประกอบด้วย การค้นหาและคัดกรองผู้ป่วย การประเมินทางสังคม การวางแผนการให้บริการและการออกแบบบริการเฉพาะราย การปฏิบัติและเชื่อมโยงแหล่งทรัพยากร การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ระดับชุมชน อันได้แก่ การศึกษาชุมชน การวิเคราะห์และประเมินศักยภาพชุมชน การจัดเวทีชาวบ้าน การวางแผนดูแลผู้ป่วยร่วมกับชุมชน การปฏิบัติและเชื่อมโยงแหล่งทรัพยากร รวมถึงการสร้างและขยายเครือข่ายในชุมชน การ

^{๕๗} ฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ.๒๕๔๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๖), หน้า ๘๖.

ติดตามผล การบันทึก และการประเมินผล สำหรับแนวทางการจัดการรายกรณีในงานสังคมสงเคราะห์จิตเวช มีดังนี้

๑. นโยบาย และโครงสร้างขององค์กรต้องเอื้อต่อการสนับสนุนให้มีการจัดการรายกรณี และมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนตั้งแต่ระดับกรมมาสู่โรงพยาบาล และผู้บริหารควรเห็นความสำคัญของการใช้วิธีการจัดการรายกรณีของนักสังคม สงเคราะห์กับผู้ป่วยจิตเวชที่มีปัญหาทางสังคมที่ยุ่งยาก ซับซ้อน เพราะการจัดการรายกรณีเป็นเครื่องมือชีวิตการดูแลผู้ป่วยอย่างครบวงจร

๒. คุณสมบัติผู้จัดการรายกรณี ผู้จัดการรายกรณีควรมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการจัดการรายกรณีอย่าง ชัดเจน ควรจบหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ระดับปริญญาตรีหรือมากกว่า และได้รับการอบรมการเป็นผู้จัดการรายกรณี นอกจากนี้ผู้จัดการรายกรณีต้องมีประสบการณ์การทำงาน มีองค์ความรู้ มีทัศนคติที่ดี และมีทักษะในการปฏิบัติงาน

๓. การจัดการรายกรณีในงานสังคมสงเคราะห์สามารถทำงานได้ใน ๒ ระดับ คือ

๑) การทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลผู้ป่วยด้านสังคมร่วมกับทีม สหวิชาชีพในโรงพยาบาล

๒) การทำงานในระดับชุมชน เป็นการดูแลผู้ป่วยหลังจากการจำหน่ายกลับสู่ครอบครัว และชุมชนหรือหน่วยงานอื่น ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการรายกรณีต้องเชื่อมประสานระหว่างทีม สหวิชาชีพในโรงพยาบาล และแหล่งทรัพยากรที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งการสร้างและขยายเครือข่ายในชุมชน ตลอดจนการพัฒนาเครือข่ายและแหล่งทรัพยากรเหล่านั้นให้มีศักยภาพที่จะดูแลผู้ป่วยได้อย่างต่อเนื่อง

๓). นักสังคมสงเคราะห์ต้องพัฒนาต่อยอดการจัดการรายกรณีระดับชุมชนด้วยการศึกษารายกรณีศึกษาสมบูรณ์ เพื่อให้เห็นพัฒนาการของผู้ป่วยจากกระบวนการให้บริการทางสังคมรายกรณีของชุมชนอย่างชัดเจนมากขึ้น

๔). นักสังคมสงเคราะห์ควรมีการวางแผนจัดชุดบริการที่ชัดเจน ด้วยการมีแผนสัญญาดูแลร่วมกันกับผู้ป่วยและครอบครัว (Contract Plan) หรือแผนการทำงานระหว่างชุมชนกับผู้ป่วยและครอบครัว เพื่อให้มีแนวทางการทำงานที่เป็นระบบ

๕). การปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ควรพัฒนาทักษะการบันทึก มีการจัดทำฐานข้อมูลในการรวบรวมข้อมูลของผู้ป่วย เพื่อประโยชน์ในการดูแลผู้ป่วยให้ได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

๖). ควรมีการจัดทำคู่มือแหล่งทรัพยากรทางสังคม เพราะแหล่งทรัพยากรทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการล้วนแล้วแต่ เป็นเครือข่ายที่จะทำให้การดำเนินการช่วยเหลือผู้ป่วยครบวงจร ได้รับบริการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย

๗). ควรมีการศึกษาวิจัยและถอดบทเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำเสนอข้อมูลแก่ผู้บริหารนำไปทบทวนการปรับปรุง นโยบายของหน่วยงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น^{๕๔}

เพียว ศรีแสงทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ที่เข้าร่วมกับสหวิชาชีพในการสอบปากคำเด็กตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๓ ทวิ” ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

^{๕๔} นุชนาฏ ยูฮันเงาะ, “ศึกษาการจัดการรายกรณีในงานสังคมสงเคราะห์จิตเวช”, รายงานการวิจัย, (ศูนย์บรรณสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ๒๕๕๔).

๑. ความพึงพอใจภาพรวมของผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ที่ร่วมกับสหวิชาชีพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๓ ทวิ จำนวน ๑๘๖ คน นั้น มีความสอดคล้องกันทั้ง ๓ ด้าน คือ ๑) ความพึงพอใจด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน ๒) ความพึงพอใจในลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และ ๓) ความพึงพอใจในสถานที่ทำงาน โดยผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ฯ มีความพึงพอใจระดับปานกลางเรียงตามลำดับ คือ ความพึงพอใจด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน ร้อยละ ๗๔.๒๐ ความพึงพอใจในลักษณะงาน ร้อยละ ๖๖.๑๐ และความพึงพอใจในสถานที่ทำงาน ร้อยละ ๖๔.๔๐ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ฯ ความพึงพอใจในลักษณะงาน และความพึงพอใจในสถานที่ทำงาน ที่มีค่าเฉลี่ย (๑.๙๗๐๒ และ ๑.๙๕๘๙) ใกล้เคียงกัน ดังนั้น องค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ที่ร่วมกับสหวิชาชีพในการสอบปากคำเด็ก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๓ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ ควรคำนึงในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ (๑) ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน (๒) ด้านความพึงพอใจในลักษณะงาน และ (๓) ด้านความพึงพอใจในสถานที่ทำงาน^{๕๙}

พระเลิศพิพัฒน์ จันทบุญโญ (แก้ววันทอง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมโลกาภิวัตน์” ว่า บทบาทด้านสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ บทบาทด้านนี้ของพระสงฆ์ หากพูดไปแล้ว นับว่ามีความสำคัญไม่น้อย เพราะต้องคำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทย ความเป็นพระพุทธศาสนาอยู่ในที่ด้วย เพราะสร้างวัด สร้างศาสนวัตถุต้องให้เป็นเอกลักษณ์ที่ดำรงไว้ ซึ่งความเป็นพุทธ คำว่าความเป็นพุทธกับความเป็นไทยนั้นหมายถึงสิ่งเดียวกันเพราะความเป็นไทยมาจากรากฐานของความเป็นพุทธมาจากรากฐานแห่งความคิดอันเป็นพุทธ พระสงฆ์ต้องเป็นแบบอย่างในเชิงของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้เพราะวัฒนธรรม คือวิถีชีวิตของปวงชนชาวไทย ด้านสาธารณสงเคราะห์ บทบาทของพระสงฆ์ในด้านสาธารณสงเคราะห์เรายังเห็นได้ชัดเจนว่า พระสงฆ์ที่มีบารมี มีเอกลาภมาก ๆ ท่านไม่ได้เก็บไว้เพียงตัวท่านเอง หากแต่ได้ช่วยสร้างโรงพยาบาล ที่ว่าการอำเภอ อเนกมัยตำบล ศาลาที่ประชุม ศาลาพักริมทาง ทำบ่อน้ำ ทำสะพาน ฯลฯ บทบาทด้านสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ อันเป็นบทบาทหลักอีกด้านหนึ่ง ที่หมายถึง ด้านการก่อสร้าง การพัฒนาศาสนวัตถุ โดยเริ่มจากการสร้างศาสนวัตถุภายในวัดของพระสงฆ์ สร้างเพื่อให้เป็นที่พักผ่อนแก่ การศึกษาธรรมปฏิบัติธรรม มิใช่เป็นการสร้างเพื่ออวดอ้างบารมี แข่งขันความฟุ่มเฟือยหรูหรา^{๖๐}

พระธนตล นาคสุวณโณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พระสังฆาธิการในการบริหารกิจการ คณะสงฆ์ จังหวัดบุรีรัมย์ พระสังฆาธิการในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในด้านการปกครองอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์อยู่ในระดับปานกลาง ผล

^{๕๙} พเยาว์ ศรีแสงทอง, “ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ที่ร่วมกับสหวิชาชีพในการสอบปากคำเด็กตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๓ ทวิ”, รายงานการวิจัย, (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒).

^{๖๐} พระเลิศพิพัฒน์ จันทบุญโญ (แก้ววันทอง), “บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมโลกาภิวัตน์”, วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒, (คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๔) : หน้าที่ ๙-๑๐.

การเปรียบเทียบบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ ตำแหน่ง พรรษา วุฒิการศึกษาทางสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการแตกต่างกัน มี บทบาทในการบริหารกิจการ คณะสงฆ์ไม่แตกต่างกัน^{๖๑}

พระอนุชิต ชูเนียม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชน ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์กับผู้นำชุมชนในจังหวัดอุดรดิตถ์”, ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ ที่ปฏิบัติงานจริงและที่คาดหวังในการพัฒนาชุมชนตามความคิดเห็นของพระสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนบทบาทของพระสงฆ์ที่ปฏิบัติงานจริง และสิ่งที่คาดหวังในการพัฒนาชุมชนตามความคิดเห็นของผู้นำชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ที่ ปฏิบัติจริงในปัจจุบัน ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์กับผู้นำชุมชน มีความแตกต่างกัน และบทบาท ของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ที่พระสงฆ์กับผู้นำชุมชนคาดหวัง ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์กับ ผู้นำชุมชน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ ๐.๐๕ พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ ตำแหน่งพระ สังฆาธิการ พรรษา วุฒิการศึกษาทางสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการแตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการ คณะสงฆ์ไม่แตกต่างกัน □□

พระมหาบุญมี อธิบุญโญ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษา เฉพาะกรณี พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน) ผลการวิจัยพบว่า พระธรรมวิสุทธิมงคล เป็น พระสงฆ์ที่เกิดในครอบครัว มีอาชีพเกษตรกรรม แต่ฐานะการเงินของสกุลท่านอยู่ในสภาพ ค่อนข้างดี ขณะเข้าสู่ความเป็นสมณเพศ สังกัดพระสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต ยึดถืออุดมคติวัตร เป็นเครื่องขัด เกลาภิเลส เป็นพระสงฆ์ นักปฏิบัติสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาของท่านมี อยู่ ๒ ด้าน คือ ด้านจิตใจ ได้แก่ การอบรมสั่งสอนให้ประชาชนมีศีลธรรม คุณธรรม ความดีงาม ตาม หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเน้นการนำไปปฏิบัติมากกว่าสอนให้รู้ เท่านั้น ด้านวัตถุ ได้แก่ การพัฒนาการศึกษาสาธารณสุขและสาธารณประโยชน์อื่นๆ ตลอดจนการ เป็นผู้นำในการตั้ง กองทุนผ้าป่าช่วยชาติ ๔ เทคนิควิธีการในการเข้าถึงชุมชน การสื่อสารกับชุมชนผ่านการเทศ บรรยาย ป้ายข้อความเสื่อด้วย หลักธรรม การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการพัฒนา กิจกรรมกลุ่มซึ่ง ตั้งเป้าหมายไว้ชัดเจน คือ ชุมชนปลอดจากอบายมุขโดยขั้นตอนของกิจกรรมมุ่งให้ เกิดการเรียนรู้ให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของตนเอง พบว่า พระสังฆาธิการที่มี อายุ ตำแหน่ง พรรษา วุฒิการศึกษาทางสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญ

^{๖๑} พระชนดล นาคสุวณโณ, “ได้ศึกษาศึกษาบทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดบุรีรัมย์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๖๒} พระอนุชิต ชูเนียม, “บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ กับ ผู้นำชุมชนในจังหวัดอุดรดิตถ์”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, ๒๕๕๖).

ธรรม ที่แตกต่างกัน และมีบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณี พระธรรมวิสุทธิมงคล ไม่แตกต่างกัน^{๖๓}

พระเกษมศักดิ์ วรสุโข ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ ตำแหน่ง พรรษา วุฒิการศึกษาทางสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม อยู่ในระดับ ปานกลาง การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักการ ปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชุมแสงอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความ เจริญก้าวหน้าที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับพุทธจักรและอาณาจักร เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา สังคม ตลอดถึงการพัฒนาศาสนา การศึกษาและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคณะสงฆ์ โดยใช้หลักหน้าที่ ของพระสังฆาธิการ ๕ ด้าน คือ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ ตำแหน่ง พรรษา วุฒิการศึกษาทางสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม ที่แตกต่างกัน และมีบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณี พระธรรมวิสุทธิมงคล ไม่แตกต่างกัน^{๖๔}

สรุปได้ว่า การสาธารณสงเคราะห์ หรืองานสังคมสงเคราะห์ เป็นงานที่ให้การช่วยเหลือผู้อื่นอย่างจริงใจ ไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทนกลับมา เพื่อเป็นการอนุเคราะห์ช่วยเหลือให้ได้รับความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น และให้การติดตามการพัฒนาในการสงเคราะห์ด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์และต่อยอดจากการเริ่มต้นของการสาธารณสงเคราะห์นั้น ๆ เพื่อให้กลายเป็นรูปแบบที่สามารถเป็นแบบมาตรฐานในการปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์ต่อไปได้เพราะสร้างวัด สร้างศาสนวัตถุต้องให้เป็นเอกลักษณ์ที่ดำรงไว้ซึ่งความเป็นพุทธ คำว่าความเป็นพุทธกับความเป็นไทยนั้นหมายถึงสิ่งเดียวกันเพราะความเป็นไทยมาจากรากฐานของความเป็นพุทธ มาจากรากฐานแห่งความคิดอันเป็นพุทธ พระสงฆ์ต้องเป็นแบบอย่างในเชิงของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้ เพราะวัฒนธรรม คือวิถีชีวิตของปวงชนชาวไทย

^{๖๓} พระมหาบุญมี อธิปัญญา, “บทบาทของพระสังฆาธิการพัฒนาสังคม : ศึกษากรณีพระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมปนโน)”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์, (บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๖๔} พระเกษมศักดิ์ วรสุโข, “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

ตารางที่ ๒.๙ แสดงสาระสำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขสงเคราะห์

ชื่อผู้วิจัย	สาระสำคัญ/ข้อค้นพบ
นุชนาฏ ยูฮันเงาะ, (๒๕๕๔).	ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการรายกรณีต้องมีความรู้ รวมถึงการสร้างและขยายเครือข่ายในชุมชน การติดตามผล การบันทึกและการ ประเมินผล สำหรับแนวทางการจัดการรายกรณีในงาน
พระชนดล นาคสุวณโณ, (๒๕๕๕).	ได้ศึกษาบทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ พระสังฆาธิการในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
พระอนุชิต ชูเนียม, (๒๕๕๖).	บทบาทของพระสงฆ์ที่ปฏิบัติงานจริงและที่คาดหวังในการพัฒนาชุมชนตามความคิดเห็นของพระสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง
พระมหาบุญมี อธิปัญโญ, (๒๕๕๔).	เป็นพระสงฆ์ที่เกิดในครอบครัวมีอาชีพเกษตรกรรม แต่ฐานะการเงินของสกุลท่านอยู่ในสภาพค่อนข้างดี ขณะเข้าสู่ความเป็นสมณเพศ สังกัดพระสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต ยึดถืออุดมคติธรรม เป็นเครื่องขัด เกลาภิเลสเป็นพระสงฆ์ นักปฏิบัติสมณธรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน
พระเกษมศักดิ์ วรสโก, (๒๕๕๓).	พระสังฆาธิการที่มีอายุ ตำแหน่ง พรรษา วุฒิการศึกษาทางสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม อยู่ในระดับ ปานกลาง การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักการ
พเยาว์ ศรีแสงทอง, (๒๕๕๒).	ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ที่ทำงานร่วมกับ สหวิชาชีพในการสอบปากคำเด็กตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
พระเลิศพิพัฒน์ จันทปญโญ (แก้ววัน ทอง), (๒๕๕๔).	บทบาทด้านนี้ ของพระสงฆ์หากพูดไปแล้ว นับว่ามีความสำคัญไม่น้อย เพราะต้องคำนึงถึงความเป็น เอกลักษณะแห่งความเป็นไทย ความเป็นพระพุทธศาสนา อยู่ในที่ด้วย เพราะสร้างวัด สร้างศาสนวัตถุต้องให้เป็น เอกลักษณะที่ดำรงไว้ซึ่งความเป็นพุทธ

๒.๕.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ พบว่า มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

ธนาวรรณ สุขเกษม^{๒๕} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์” ผลการวิจัยพบว่า ระบบการบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ประกอบไปด้วยระบบงานย่อย ๔ ระบบ คือ ระบบการพัฒนาโจทย์วิจัย ระบบการพัฒนาข้อเสนองานวิจัย ระบบการประเมินและติดตามผลงานวิจัย และระบบการเผยแพร่ผลงานวิจัย ซึ่งรูปแบบของระบบบริหารจัดการงานวิจัยจะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนา คุณภาพด้านงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ทัศนีย์ ปัทมสนธิ์^{๒๖} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการติดตามและสนับสนุนการวิจัย” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ด้านการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มีโครงสร้างการบริหารจัดการด้านการวิจัยอย่างชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติยังขาดผู้ประสานงานวิจัย ซึ่งถือเป็นแนวทางสำคัญของการติดตามและสนับสนุนการวิจัย โดยเฉพาะการติดตามสนับสนุนในเชิงบวก ๒. ด้านการจัดกิจกรรมสนับสนุนการวิจัย การประชุมนักวิจัย หรือการฝึกอบรมเพิ่มทักษะการวิจัย ช่วยให้นักวิจัยมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้ ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักวิจัยกับผู้ประสานงานวิจัยหรือสถาบันวิจัย นอกจากนั้นผลการประเมินการจัดอบรมเรื่อง การวิจัยแบบ R&D พบว่าผู้เข้าร่วมการอบรมมีความพึงพอใจในระดับสูง และเชื่อว่าสามารถนำไปสู่การวิจัยที่มีประสิทธิภาพต่อไปได้

บุญส่ง หาญพานิช^{๒๗} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา มีความต้องการในระดับมาก ขณะที่สภาพเป็นจริงในปัจจุบันเกิดขึ้นในระดับค่อนข้างน้อยในทุกด้านที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการความรู้ ได้แก่ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การนำความรู้ไปใช้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ การบริการความรู้ การสื่อสารความรู้ การใช้เทคโนโลยี วัฒนธรรมการไว้วางใจ วัฒนธรรมพลังร่วม นวัตกรรมเวิร์กเกอร์ สิ่งท้าทาย และ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการความรู้ลักษณะงานที่ผู้บริหารมีความต้องการในระดับมาก ให้มีการนำองค์ความรู้ใหม่ๆ ซึ่งเกิดจากการบริหารจัดการความรู้ไปใช้ ได้แก่ การประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมา คือ การพัฒนาการเรียนการสอน หลักสูตร เทคโนโลยี ห้องสมุด การวิจัย การประเมินความดีความชอบ การธำรงรักษาบุคลากร การสร้างนักวิชาการ การกำหนดภาระงานของบุคลากร และ การบริการความรู้ ผู้บริหารมีความประสงค์ให้ในระดับมาก ให้มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ข้ามหน่วยงานทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มากขึ้น ให้มีการบริการความรู้ในลักษณะของการร่วมมือที่ต่างฝ่ายต่างเป็นทั้งผู้ให้ และผู้รับบริการใน ๕ ด้าน คือ การ

^{๒๕} ธนาวรรณ สุขเกษม, “การบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์”, รายงานการวิจัย, (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๙).

^{๒๖} ทัศนีย์ ปัทมสนธิ์, “การบริหารจัดการติดตามและสนับสนุนการวิจัย”, รายงานการวิจัย, (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๐).

^{๒๗} บุญส่ง หาญพานิช, “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖).

เผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะ การถ่ายทอดความรู้ การจัดอบรมสัมมนา การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงความรู้ และการให้คำปรึกษา

การบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยที่น่าเสนอ เน้นด้านการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้และการบริการความรู้ ซึ่งประกอบด้วย ๑๐ ด้าน ด้านวิสัยทัศน์ คือ การเป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้และชุมชนนักวิชาการด้านการกิจ คือ การผลิต ถ่ายทอด และบริการความรู้ ด้านนโยบาย คือ ให้มีการแบ่งปันความรู้อย่างทั่วถึงทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ด้านเป้าหมาย คือ การพัฒนาวัฒนธรรมการแบ่งปันและเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมการบริการความรู้ พัฒนานวัตกรรมดิจิทัลเวอร์เคอร์ พัฒนาฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันและพัฒนาปฏิสัมพันธ์ความรู้ ด้านการประเมิน คือ ประเมินความสามารถและวัฒนธรรมของสถาบัน ด้านยุทธศาสตร์ ได้กำหนด ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการความรู้ไว้ ๖ ยุทธศาสตร์ คือ ๑.ยุทธศาสตร์ผู้บริหาร ๒.ยุทธศาสตร์นวัตกรดิจิทัลเวอร์เคอร์ ๓. ยุทธศาสตร์ปฏิสัมพันธ์ความรู้ ๔. ยุทธศาสตร์การสื่อสารความรู้และเทคโนโลยี ๕. ยุทธศาสตร์การไว้วางใจ และ ๖. ยุทธศาสตร์พลังร่วม ด้านสำนักบริหารจัดการความรู้ คือ การวางแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการความรู้ ด้านกระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนและบริการความรู้ คือ การเตรียมความพร้อม การกำหนดวิธีการแบ่งปัน และเปลี่ยนและบริการ การประเมินและปรับปรุงแก้ไข ด้านผลการดำเนินการ คือ ทำให้ได้ วัฒนธรรมการแบ่งปันและเปลี่ยนความรู้ และการบริการความรู้ ชุมชนนวัตกรดิจิทัลเวอร์เคอร์ ฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ปฏิสัมพันธ์ความรู้ นวัตกรรมการเรียนรู้ ผลลัพธ์ และการบริการ

พรณี แผงกุล^{๒๘} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดสมุทรปราการ

๑) ประสิทธิภาพของการเข้าพื้นที่ มีในระดับมากทั้งโดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายข้อ ทั้งในกลุ่มผู้ประเมินโดยรวม ทั้งหมด และจำแนกเป็นรายกลุ่ม ยกเว้นกลุ่มคณะกรรมการกองทุนและอาจารย์นิเทศก์ในพื้นที่ที่ประเมินว่าบัณฑิต มีประสิทธิภาพด้านนี้ในระดับปานกลางทั้งโดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

๒) บุคลิกภาพในการปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมเป็นที่พึงพอใจในระดับมากทั้งโดยภาพรวม และจำแนกเป็นรายข้อทั้งในกลุ่มผู้ประเมินโดยรวมทั้งหมด และจำแนกเป็นรายกลุ่มทุกกลุ่ม ยกเว้นความมีมนุษยสัมพันธ์ของบัณฑิตที่มีอยู่ในระดับปานกลาง ในทัศนะของคณะกรรมการกองทุนและกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

๓) คุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมเป็นที่พึงพอใจในระดับมากทั้งโดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายข้อ ทั้งในกลุ่มผู้ประเมินโดยรวมและจำแนกเป็นรายกลุ่มทุกกลุ่ม นอกจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประเมินว่าอยู่ในระดับ ปานกลางทั้งโดย

^{๒๘} พรณี แผงกุล, “ศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดสมุทรปราการ”, รายงานการวิจัย, (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๕).

ภาพรวมและจำแนกเป็นรายชื่อ ยกเว้นการมีคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ สุจริต และละเอียดรอบคอบ มีน้ำใจช่วยเหลือ กิจกรรมเพื่อพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนในระดับมาก

๔) ศักยภาพการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีประสิทธิภาพในระดับปานกลางทั้งในกลุ่ม ผู้ประเมินโดยรวมและจำแนกเป็น รายกลุ่ม และเป็นรายงานได้แก่ งานการคิดและวางแผน การบริหารจัดการ การประสานและเชื่อมโยง และงานการติดตาม และประเมินผล และโดยรวมทั้ง 4 งาน

๕) ประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานของบัณฑิต ประชาชน สมาชิก ผู้กู้เงิน และ คณะกรรมการกองทุนได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง ทั้งโดยภาพรวมและ จำแนกเป็นรายชื่อ ยกเว้นการได้รับข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านและชุมชนในระดับมากในทุกกลุ่ม และ ในกลุ่มผู้ประเมินโดยรวม ทั้งหมดการเปรียบเทียบศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิต ในทัศนะของ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดสมุทรปราการ

๑) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันประเภทมหาวิทยาลัยปิดของรัฐ มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า/ราชมนคล สถาบันราช ภัฏธนบุรี และสถาบันราชภัฏอื่น ๆ มีศักยภาพการปฏิบัติงานทุกด้านได้แก่ ประสิทธิภาพของการเข้า พื้นที่ บุคลิกภาพ คุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมาย จำแนกเป็นรายงาน และโดยรวมทุกงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และพบว่า

(๑.๑) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยเอกชน มีศักยภาพด้าน ประสิทธิภาพการเข้าพื้นที่สูงกว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจาก มหาวิทยาลัยปิดของรัฐ มหาวิทยาลัย เปิดของรัฐ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า/ราชมนคล สถาบันราชภัฏธนบุรี และสถาบันราชภัฏอื่นๆ

(๑.๒) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ และจาก สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า/ราชมนคล มีศักยภาพด้านบุคลิกภาพ คุณธรรมและจริยธรรมในการ ปฏิบัติงานสูงกว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจาก มหาวิทยาลัยปิดของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน สถาบัน ราชภัฏธนบุรี และสถาบันราชภัฏอื่นๆ

๒) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มีศักยภาพการปฏิบัติงานทุกด้านได้แก่ ประสิทธิภาพการเข้าพื้นที่ บุคลิกภาพ คุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมาย ทั้งจำแนกเป็นรายงานและโดยรวมทุกงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕

๓) บัณฑิตที่มีช่วงเวลาการว่างงานหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ต่ำกว่า ๑ ปี ๑- ๓ ปี ๔-๖ ปี ๗-๙ ปี และมากกว่า ๙ ปี มีศักยภาพการปฏิบัติงานทุกด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพของการ เข้าพื้นที่ บุคลิกภาพ คุณธรรมและ จริยธรรมในการปฏิบัติงานประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมาย ทั้งจำแนกเป็นรายงาน และโดยรวมทุกงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .๐๕

๔) คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในทัศนะของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองจังหวัดสมุทรปราการ

๔.๑) มีความรู้ความสามารถทางวิชาการในระดับมาก ๕ อันดับแรก ได้แก่การสื่อสารความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้ในงานที่ปฏิบัติและบริบทและการวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ความสามารถในการบริหารงาน และความสามารถในการใช้ แนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยี

๔.๒) มีบุคลิกภาพและการปฏิบัติตนในระดับมาก ๕ อันดับแรกได้แก่ มีความรักภูมิในใจในบ้านเกิด และมีความจริงใจในการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาพร้อมที่จะช่วยเหลือแนะนำผู้เกี่ยวข้อง ช่าง มีกิริยา วาจา ท่าทาง การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลาและรับผิดชอบงานประสานความสามัคคีกับบุคลากรทุกระดับได้ดี และประพุดิตนในกรอบของกฎหมาย ระเบียบ ประเพณี ศาสนา และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ในกรณีที่มิมีโครงการต่อเนื่อง คณะกรรมการกองทุนส่วนใหญ่มีความประสงค์ที่จะรับบัณฑิตกลุ่มเดิมเข้าปฏิบัติ งานต่อในพื้นที่เดิม เพราะบัณฑิตส่วนใหญ่มีความรู้และความสามารถทางวิชาการ บุคลิกภาพ และความประพฤติที่เหมาะสมเป็นที่พึงพอใจในระดับปานกลาง-มากที่สุด และสามารถพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานจนได้ผลงานที่มีปริมาณและคุณภาพเพิ่ม ขึ้นกว่าระยะเริ่มเข้าปฏิบัติงานในระดับมาก-มากที่สุด

พระมหาสุชนา โรจนญาโณ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระมหาโมคคัลลานเถระในการเผย(พระพุทธรูปศาสนา)” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนา พระมหาโมคคัลลานะได้เผยแผ่ พระพุทธรูปศาสนาในลักษณะการให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา การสนทนา การตอบปัญหาข้อข้องใจ การ แสดงฤทธิ์โดยรับสนองพุทธบัญชาให้ไปปราบผู้เป็นมิชฉาภิภูติ การเป็นสมณทูตในเทวโลกและยมโลก แล้วนำเรื่องราวเหล่านั้นมาบอกแก่ชาวโลก และการแสดงธรรมแก่พุทธบริษัทและบุคคลทั่วไป ด้วย วิธีการต่าง ๆ เช่น การบรรยาย การอธิบายขยายความ การเปรียบเทียบ การตอบคำถาม พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ ตำแหน่ง พรรษา วุฒิการศึกษาทางสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม ที่แตกต่างกัน จึงเห็นได้ว่า “บทบาทของพระมหาโมคคัลลานเถระในการเผยพระพุทธรูปศาสนา” ไม่แตกต่างกัน^{๒๙}

พระมหามณเฑียร วรธมโม (ชายเกลี้ยง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพังงา” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพังงา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๐ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศาสนศึกษาและด้านการศึกษาสงเคราะห์อยู่ในระดับปานกลางสำหรับด้านอื่นๆ คือ ด้านการเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนา ด้านการปกครอง ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบระดับบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดพังงา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล คือ ตำแหน่งพระสังฆาธิการ อายุ จำนวนพรรษา วุฒิทางการศึกษาสายสามัญ วุฒิทางการศึกษาทางธรรม และวุฒิทางการศึกษาทางเปรียญธรรม พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุและจำนวนพรรษาต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพระสังฆาธิการที่มีตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษาสายสามัญ วุฒิทางการศึกษาทางธรรม และวุฒิ

^{๒๙} พระมหาสุชนา โรจนญาโณ, “ศึกษาบทบาทของพระมหาโมคคัลลานเถระในการเผยแผ่ (พระพุทธรูปศาสนา)”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ทางการศึกษาทางเปรียญธรรมต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๗๐}

พระณัฐพล ติธุมโ (ปราบพินาศ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านการศาสนศึกษา ด้านสาธารณสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านการปกครอง ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานครจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า พระสงฆ์ มีความคิดเห็นแตกต่างกันตามพรรษาและวุฒิการศึกษาบาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนพระสงฆ์ ในวัดเขตธนบุรีที่มีอายุ วุฒิกการศึกษา วุฒิกศศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวัดตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสงฆ์ ในวัดเขตธนบุรีไม่แตกต่างกัน^{๗๑}

พระครูพิศาลถิรธรรม (สมพร ปญญาวิชโร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ด้านสาธารณสงเคราะห์โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๘ เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการได้พบว่า รายการที่ว่าด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของชุมชนซึ่งเป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์ และกำหนดแผนงานที่จะปฏิบัติและให้สงเคราะห์แก่ประชาชน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๔ และ ๓.๘๔ ส่วนรายการอื่นมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ □□

พระครูปลัดทนกร วรญาโณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดกาญจนบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการปกครอง ส่วนด้านอื่น ๆ ที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า พระสังฆาธิการในจังหวัดกาญจนบุรีที่มีพรรษา และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมต่างกัน มีบทบาทใน การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วน

^{๗๐} พระมหามณเฑียร วรธมฺโม (ชัยเกลี้ยง), “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพังงา”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๗๑} พระณัฐพล ติธุมโ (ปราบพินาศ), “การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตาม มติเห็นของพระสงฆ์ ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๗๒} พระครูพิศาลถิรธรรม (สมพร ปญญาวิชโร), “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

ปัจจัยส่วน บุคคลอื่น ๆ ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษาสามัญ และวุฒิการศึกษาทางธรรม ไม่ทำให้เกิดความแตกต่าง^{๗๓}

พระครูวิบูลกิจสุนทร (เมธี สุนทรโร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ด้านการสาธารณสงเคราะห์ อยู่ในระดับปานกลาง และผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรมและตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรีโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^{๗๔}

พระปลัดมนต์ดก สุวโจ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดในอำเภอดำเนิน สะดวก จังหวัดราชบุรี” ด้านการสาธารณสงเคราะห์ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัด จำแนกตามสถานภาพ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา ทางโลก วุฒิทางการศึกษาแผนกธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ วุฒิ การศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ วัด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนพระสงฆ์ที่มีพรรษา และวุฒิการศึกษาทางโลก ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัด ไม่แตกต่างกัน□□

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการวัด นอกจากจะปฏิบัติตามแนวทางที่คณะสงฆ์ได้กำหนดไว้ ทั้ง ๔ ด้านแล้วกระบวนการในการบริหารจัดการวัด ต้องมีการผสมผสานกันระหว่างหลักการบริหารของภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและนำมาประยุกต์ใช้กับวัดได้อย่างดี จึงจะทำให้การบริหารจัดการวัดประสบผลสำเร็จ การบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยที่น่าเสนอเน้นด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการบริการความรู้ ซึ่งประกอบ ด้านวิสัยทัศน์ คือ การเป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้และชุมชนนักวิชาการด้านภารกิจ คือ การผลิต ถ่ายทอด และบริการความรู้ ด้านนโยบาย คือ ให้มีการแบ่งปันความรู้อย่างทั่วถึงทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ด้านเป้าหมาย คือ การพัฒนาวัฒนธรรมการแบ่งปันและเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมการบริการความรู้ พัฒนา ของนอลลิทจ์เวอร์เคอร์ พัฒนารฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันและพัฒนาปฏิสัมพันธ์ความรู้

^{๗๓} พระครูปลัดทนกร วรญาณ, “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดกาญจนบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๗๔} พระครูวิบูลกิจสุนทร (เมธี สุนทรโร), “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๗๕} พระปลัดมนต์ดก สุวโจ, “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ตารางที่ ๒.๑๐ สารสำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

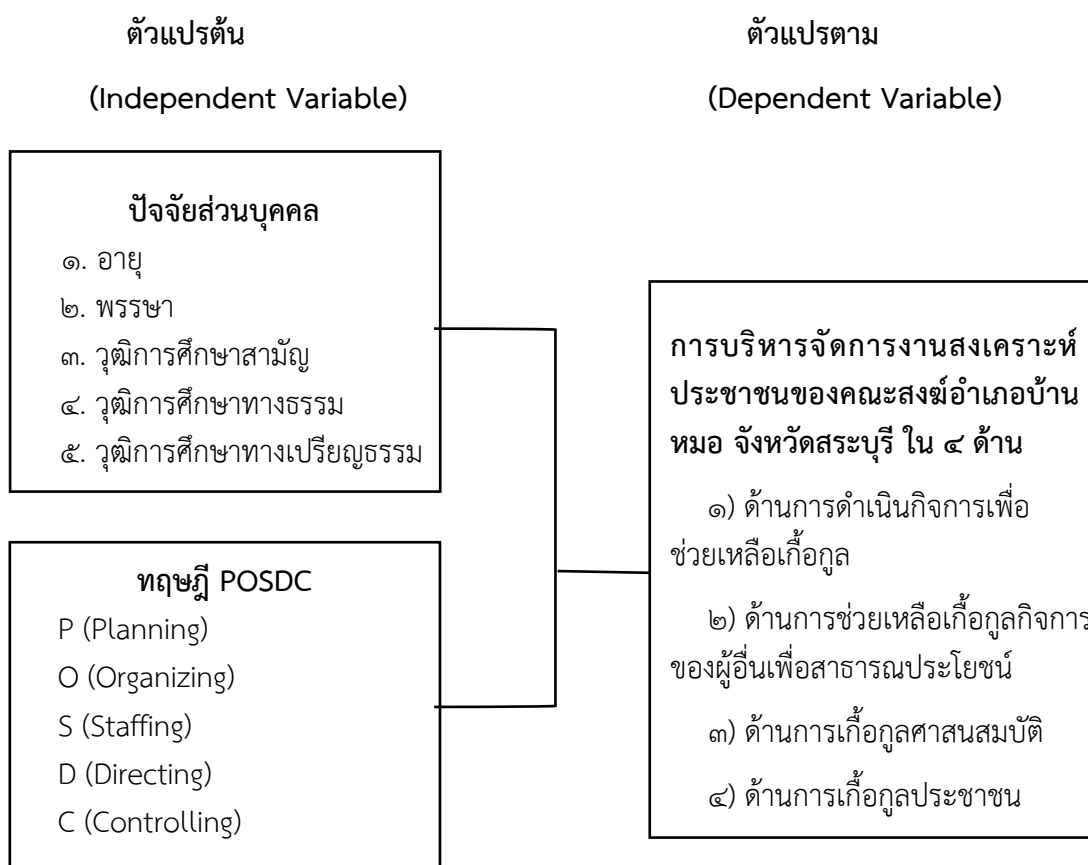
ชื่อผู้วิจัย	สารสำคัญ/ข้อค้นพบ
ธนาวรรณ สุขเกษม, (๒๕๔๙).	ผลการวิจัยพบว่า ระบบ การบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ประกอบไป ด้วยระบบงานย่อย ๔ ระบบ
พระมหาสุขญา โรจนญาโณ, (๒๕๕๔).	ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระมหาโมคคัลลานะได้เผยแผ่พระพุทธศาสนาในลักษณะการให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาการสนทนาการตอบปัญหาข้อข้องใจ การ แสดงฤทธิ์โดยรับสนองพุทธบัญชาให้ไปปราบผู้เป็นมิชฉาภิภูติ
พระมหามณเฑียร วรธมโม, (๒๕๕๓).	บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการ บริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพังงา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
พระณัฐพล ติธมโม, (๒๕๕๔).	ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ ใช้พรหมวิหาร ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย
พระครูพิศาลธีรธรรม, (๒๕๕๓).	พบว่า รายการที่ว่าด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของชุมชนซึ่งเป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์ และกำหนดแผนงานที่จะปฏิบัติและให้สงเคราะห์แก่ประชาชน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
พระปลัดมนต์ดก สุวโจ, (๒๕๕๔).	จากผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดในอำเภอดำเนิน สะดวก จังหวัดตราดบุรี” ด้านการสาธารณสงเคราะห์ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง
ทัศนีย์ ปัทมสนธิ์, (๒๕๕๐).	“การบริหารจัดการติดตามและสนับสนุนการวิจัย” ยังขาดผู้ประสานงานวิจัย ซึ่งถือเป็นแนวทางสำคัญของการติดตามและสนับสนุนการวิจัย
พรณี แผงกุล, (๒๕๔๕).	ศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกอง หุ่นหมู่บ้านและชุมชน มีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง
บุญส่ง หาญพานิช, (๒๕๔๖).	ในทุกด้านที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการความรู้ ได้แก่ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การนำความรู้ไปใช้ การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ การบริการความรู้ การสื่อสารความรู้ การใช้เทคโนโลยี วัฒนธรรมการไว้วางใจ

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย(Conceptual Framework)ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variable) และตัวแปรตาม (Dependent Variable) ดังนี้

๑) ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์ ประกอบด้วย ๑. อายุ ๒. พรรษา ๓. วุฒิการศึกษาสามัญ ๔. วุฒิการศึกษาทางธรรม ๕. วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ใน ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านการดำเนินงานกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๒) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ๓) ด้านการเกื้อกูลศาสนสมบัติ ๔) ด้านการเกื้อกูลประชาชน

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี” ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ไว้ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดหัวข้อปัญหา วัตถุประสงค์ในการวิจัย และสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย
๓. กำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
๔. สร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลการวิจัยร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา
๕. นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์
๖. ทดสอบเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (Try out)
๗. ดำเนินการส่งข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูล
๘. วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล
๙. สรุปและรายงานผลการศึกษาวิจัย

๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกันหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น พระสงฆ์, อำเภอบ้านหมอ จำนวน ๑๘๖ รูป^๑

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้ทำการสุ่มมาจากประชากรจำนวน ๑๘๖ รูป โดยคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ดังนี้^๒

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ ๐.๐๕

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าในสูตร} \quad n &= \frac{186}{1 + 186(0.05)^2} \\ &= 127.962 \end{aligned}$$

ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๒๗ รูป

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างข้างต้นผู้วิจัยจึงนำมาคำนวณตามสัดส่วนที่เหมาะสม โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตร} \quad n &= \frac{nN}{N^{\circ}} \\ \text{โดยที่} \quad n &= \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \\ N &= \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม} \\ N^{\circ} &= \text{จำนวนประชากรทั้งหมด} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ตัวอย่างเช่น ตำบลโคกใหญ่} \quad &= \frac{19 \times 127}{186} \\ &= 13 \end{aligned}$$

^๑ วาระการประชุมคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอครั้งที่ ๕/๒๕๖๓ หน้า ๙-๑๐.

^๒ สุวรรีย์ ศิริโกศาภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

ตารางที่ ๓.๑ แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ศึกษา	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (คน)	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ตำบลโคกใหญ่	๑๙	๑๓
ตำบลบ้านหมอ	๖๗	๔๖
ตำบลตลาดน้อย	๓๘	๒๖
ตำบลหนองบัว	๓๑	๒๑
ตำบลบ้านควี	๓๑	๒๑
รวม	๑๘๖	๑๒๗

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งสังเคราะห์มาจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะประเด็นศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

ก. การสร้างเครื่องมือ

๑. ศึกษาหลักการและเอกสารแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี
๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากที่ปรึกษาสารนิพนธ์
๔. สร้างเครื่องมือการวิจัย
๕. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
๖. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
๗. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัย
๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ข. ลักษณะสร้างเครื่องมือ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) หรือตรวจสอบรายการโดยถามเกี่ยวกับ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา สามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี รวม ๔ ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ดังนี้

๑. ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล มีคำถามทั้งหมด ๓ ข้อ
๒. ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ มีคำถามทั้งหมด ๓ ข้อ
๓. ด้านการเกื้อกูลศาสนสมบัติ มีคำถามทั้งหมด ๓ ข้อ
๔. ด้านการเกื้อกูลประชาชน มีคำถามทั้งหมด ๓ ข้อ

มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

๓ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์^๓ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

ค. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างไว้ไปดำเนินการตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

๑) การวิเคราะห์ Face validity (ความตรงเชิงพินิจ) ซึ่งเป็นการตรวจสอบประเมินคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยที่ปรีกษาสารนิพนธ์ ทั้ง ๒ ท่าน ด้วยการตรวจสอบประเมินกรอบเนื้อหา ขอบเขตของแบบสอบถามประเด็นสำคัญของการสอบถาม ตลอดจนการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาเชิงวิชาการที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ในการเก็บข้อมูล

๒) การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์

^๓ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

IOC (Index of Congruence) ^๔ โดยผู้เชี่ยวชาญการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและเนื้อหาวิจัยไม่น้อยกว่า ๕ ท่าน ได้ผลการหาค่า IOC เท่ากับ ๑.๐๐ ทุกข้อ โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการหาค่า IOC จำนวน ๕ ท่าน ดังนี้

๑. รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร ตำแหน่ง อาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย

๒. อ.ดร.กาญจนา คำจตุติ ตำแหน่ง อาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย

๓. ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว ตำแหน่ง อาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์
ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎี

๔. รศ.ดร.อำนาจ บัวศิริ ตำแหน่ง ศาสตราจารย์/การจัดการ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเชิง
พุทธ

๕. พระเมธาวิญญู,รศ.ดร. ตำแหน่ง รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านการ
จัดการเชิงพุทธ

๓) การหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงจากขั้นตอนการหาค่า IOC แล้วไปแจกให้กลุ่มบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากรของงานวิจัย จำนวน ๓๐ ชุด ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ในอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ^๕ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Try Out) ทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๓๖

๔) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยที่วิเคราะห์ผลได้จากการทดลองใช้ (Try Out) ตามคำแนะนำของที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๕) สร้างเครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์และนำเสนอต่อที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นและจัดพิมพ์ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ในการเก็บข้อมูลการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ตรงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

๒) ผู้วิจัยเสนอติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงเจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

^๔พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร., ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการเชิงพุทธ, (พระนครศรีอยุธยา : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๒๒๔-๒๒๖.

^๕Lee J. Cronbach, *Essentials of Psychological Testing*, 4th ed., (New York : Harper & Row, 1971), p. 67.

๓) ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบการแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) กับกลุ่มเป้าหมาย คือ พระสงฆ์ในอำเภอบ้านหมอจำนวน ๑๘๖ รูปและกลุ่มตัวอย่างคือ พระสงฆ์วัดมะขามเรียงจำนวน ๕ รูป โดยในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัย ระหว่างวันที่ ๒๔ – ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ รวมใช้ระยะเวลา ๑ สัปดาห์ ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่สามารถเก็บคืนได้ มีจำนวน ๑๘๖ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๔) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมา ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสังคมศาสตร์

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้ว ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓.๕.๒ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

๓) การทดสอบสมมติฐานในการวิจัยใช้สถิติสหสัมพันธ์ (Correlation) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อบอกทิศทางและขนาดความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ในการแปลความหมายดังนี้

๔) ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis technic)

๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงลึก แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มพระสังฆาธิการ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำนวน ๓ รูป คือ

๑) พระครูศุภธรรมคุณ	ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ
๒) พระครูวิสุทธิธรรมประสาธน์	ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลโคกใหญ่
๓) พระสมุห์พงศกร กวีวิโส	ตำแหน่ง เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ
คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำนวน ๓ คน คือ

- ๔) นายรณรงค์ เทพรักษ์ ตำแหน่ง นายอำเภอบ้านหมอ
- ๕) นายน้อย คำมี ตำแหน่ง นายก องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง
- ๖) นายกิตติพัทธ์ แสงชาลี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมะขามเรียง

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ
คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำนวน ๒ คน คือ

- ๗) นายเฉลิม สิทธานาร ตำแหน่ง กำนันตำบลไผ่ขวางหมู่ที่๖
- ๘) นายชวน พุ่มพวง ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่๒

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตอนที่ ๒ เป็นข้อคำถามจำนวน ๙ ข้อ คือ ๑) P (Planning) ด้านการวางแผน ๒) O (Organizing) ด้านการจัดองค์กร ๓) S (Staffing) ด้านงานบุคลากร ๔) D (Directing) ด้านการอำนวยการ ๕) C (Controlling) ด้านการกำกับดูแล ๖) ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๗) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ๘) ด้านการเกื้อกูลศาสนสมบัติ ๙) ด้านการเกื้อกูลประชาชน

ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่า IOC ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) จำนวน ๕ รูปหรือคน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาทฤษฎี ด้านระเบียบวิธีวิจัย และด้านพระพุทธศาสนาหรือด้านการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัยเป็นผู้ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ได้แก่

๑. รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมามกุล ตำแหน่ง อาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย

๒. อ.ดร.กาญจนา คำจตุ ตำแหน่ง อาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย

๓. ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว ตำแหน่ง อาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์
ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎี

๔. รศ.ดร.อำนาจ บัวศิริ ตำแหน่ง ศาสนา/การจัดการ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเชิง
พุทธ

๕. พระเมธาวันยรส,รศ.ดร. ตำแหน่ง รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการ
เชิงพุทธ

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบ
สัมภาษณ์ ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

(IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๘ ถึง ๑.๐ และมีการใช้ภาษาไม่เหมาะสมในบางข้อ จึงต้องปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ คือ **ระยะที่หนึ่ง** เป็นขั้นตอนการเตรียมการสัมภาษณ์ แบ่งเป็น ๔ ขั้นตอนดังนี้

- ๑) ทำการนัดหมายวันเวลาที่จะไปขอสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๒) ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
- ๓) ส่งหนังสือแนะนำและแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญล่วงหน้าอย่างน้อย ๗ วัน
- ๔) เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

ระยะที่สอง เป็นขั้นตอนการดำเนินการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอนดังนี้

- ๑) แนะนำตัวผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสร้างความคุ้นเคย
- ๒) แจ้งวัตถุประสงค์ของการมาสัมภาษณ์ และอธิบายลำดับขั้นตอนในการสัมภาษณ์
- ๓) ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการใช้เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายรูป ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ เพื่อใช้อ้างอิงในการสรุปผลการวิจัย

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากพระสงฆ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๒๗ ชุด มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๔ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

๔.๕ ผลการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๔.๖ สรุปองค์ความรู้

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ เพศ วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๑๒๗)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
๒๑ – ๓๐ ปี	๑๗	๑๓.๔
๓๑ – ๔๐ ปี	๑๕	๑๑.๘
๔๑ – ๕๐ ปี	๓๐	๒๓.๖
๕๑ – ๖๐ ปี	๓๖	๒๘.๓
๖๑ ปีขึ้นไป	๒๙	๒๒.๘
รวม	๑๒๗	๑๐๐.๐
เพศ		
ไม่มีเพศ	๑๙	๑๕.๐
๑ – ๕ เพศ	๔๓	๓๓.๘
๖ – ๑๐ เพศ	๕๖	๔๔.๑
๑๑ เพศขึ้นไป	๙	๗.๑
รวม	๑๒๗	๑๐๐.๐
วุฒิการศึกษาสามัญ		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๑๐	๘๖.๖
ปริญญาตรี	๑๑	๘.๗
สูงกว่าปริญญาตรี	๖	๔.๗
รวม	๑๒๗	๑๐๐.๐
วุฒิการศึกษาทางธรรม		
นักธรรมตรี	๒๑	๑๖.๕
นักธรรมโท	๓๒	๒๕.๒
นักธรรมเอก	๖๔	๕๐.๔
ไม่มีวุฒิทางธรรม	๑๐	๗.๙
รวม	๑๒๗	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

(n=๑๒๗)		
วุฒิการศึกษาทางปริญญาธรรม	จำนวน	ร้อยละ
ประโยค (ป.ธ. ๑-๒ – ป.ธ.๓)	๔	๓.๑
ประโยค (ป.ธ.๔ - ป.ธ.๖)	๕	๓.๙
ไม่มีวุฒิปริญญาธรรม	๑๑๘	๙๒.๙
รวม	๑๒๗	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๕๑ – ๖๐ ปี มีจำนวน ๓๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๓ รองลงมา มีอายุระหว่าง ๔๑ – ๕๐ ปี มีจำนวน ๓๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๖ ถัดลงมา มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘ ถัดลงมา มีอายุ ๒๑ – ๓๐ ปี มีจำนวน ๑๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๔ และท้ายสุด มีอายุระหว่าง ๓๑ – ๔๐ ปี มีจำนวน ๑๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๘ ตามลำดับ

พรรษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรรษาระหว่าง ๖ – ๑๐ พรรษา มีจำนวน ๕๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๑ รองลงมา มีพรรษา ๑ – ๕ พรรษา จำนวน ๔๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๙ ถัดลงมา ไม่มีพรรษา จำนวน ๑๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐ และสุดท้าย มี ๑๑ พรรษาขึ้นไป จำนวน ๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗.๑ ตามลำดับ

วุฒิการศึกษาสามัญ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน ๑๑๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๖ รองลงมา มีปริญญาตรีจำนวน ๑๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘.๗ ถัดลงมา สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔.๗ ตามลำดับ

วุฒิการศึกษาทางธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒินักธรรมเอกจำนวน ๖๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๔ รองลงมา มีวุฒินักธรรมโท จำนวน ๓๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒ ถัดลงมา มีวุฒินักธรรมตรี จำนวน ๒๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕ และสุดท้าย ไม่มีวุฒิทางธรรม จำนวน ๑๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗.๙ ตามลำดับ

วุฒิการศึกษาทางปริญญาธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิปริญญาธรรมจำนวน ๑๑๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๙ รองลงมา มีประโยค (ป.ธ.๔ - ป.ธ.๖) จำนวน ๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๙ ประโยค (ป.ธ. ๑-๒ – ป.ธ.๓) จำนวน ๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๑ ตามลำดับ

๔.๒ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมใน ๙ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการวางแผน P = (Planning) ๒) ด้านการจัดองค์กร O = (Organizing) ๓) ด้านงานบุคลากร S = (Staffing) ๔) ด้านการอำนวยความสะดวก D = (Directing) ๕) ด้านการกำกับดูแล C = (Controlling) ๖) ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๗) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ๘) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ๙) ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ดังมีงายละเอียดที่แสดงตัวอย่างค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒ - ๔.๑๒ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อปัจจัยด้าน
ทฤษฎี POSDC โดยภาพรวม

(n=๑๒๗)

ปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการวางแผน P = (Planning)	๓.๗๘	๐.๗๖	มาก
๒. ด้านการจัดองค์กร O = (Organizing)	๓.๑๐	๐.๙๗	ปานกลาง
๓. ด้านงานบุคลากร S = (Staffing)	๓.๒๙	๐.๙๘	ปานกลาง
๔. ด้านการอำนวยความสะดวก D = (Directing)	๓.๖๐	๐.๘๐	มาก
๕. ด้านการกำกับดูแล C = (Controlling)	๓.๔๖	๐.๙๑	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๔๔	๐.๗๔	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =๓.๔๔, S.D.=๐.๗๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เกือบทุกด้าน ดังนี้

- ๑) ด้านการวางแผน P = (Planning) ($\bar{X}$ =๓.๗๘, S.D.= ๐.๗๖)
- ๒) ด้านการอำนวยความสะดวก D = (Directing) ($\bar{X}$ =๓.๖๐, S.D.= ๐.๘๐)
- ๓) ด้านการกำกับดูแล C = (Controlling) ($\bar{X}$ =๓.๔๖, S.D.= ๐.๙๑)
- ๔) ด้านงานบุคลากร S = (Staffing) ($\bar{X}$ =๓.๒๙, S.D.= ๐.๙๘)
- ๕) ด้านการจัดองค์กร O = (Organizing) ($\bar{X}$ =๓.๑๐, S.D.= ๐.๙๗) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านการวางแผน

(n=๑๒๗)

ด้านการวางแผน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. คณะสงฆ์มีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการดำเนินงานช่วยเหลือสงเคราะห์ประชาชน	๓.๖๕	๐.๘๔	มาก
๒. คณะสงฆ์มีการวางแผนในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	๓.๙๙	๐.๘๘	มาก
๓. คณะสงฆ์มีการวางแผนในการจัดการความรู้และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต	๓.๖๙	๐.๘๘	มาก
ภาพรวม	๓.๗๘	๐.๗๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๗๘, S.D.=๐.๗๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ดังนี้

๑. คณะสงฆ์มีการวางแผนในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X}$ = ๓.๙๙ ,SD = ๐.๘๘)

๒. คณะสงฆ์มีการวางแผนในการจัดการความรู้และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ($\bar{X}$ = ๓.๖๙, S.D = ๐.๘๘) ตามลำดับ

๓. คณะสงฆ์มีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการดำเนินงานช่วยเหลือสงเคราะห์ประชาชน ($\bar{X}$ = ๓.๖๕ S.D. = ๐.๘๔) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มี
ต่อปัจจัยด้าน ทฤษฎี POSDC ด้านการจัดองค์กร

(n=๑๒๗)

ด้านการจัดองค์กร	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. คณะสงฆ์มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการสงเคราะห์ประชาชนในกรณีเกิดภัยพิบัติตามธรรมชาติ	๓.๔๐	๑.๐๑	ปานกลาง
๒. คณะสงฆ์มีการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ขึ้นภายในวัดเพื่อเป็นการฝึกประชาชนให้รู้จักการออม	๒.๙๘	๑.๑๒	ปานกลาง
๓. คณะสงฆ์มีการพัฒนาการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าขึ้นภายในวัดเพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมและช่วยเหลือประชาชนท้องถิ่น	๒.๙๑	๑.๒๒	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๑๐	๐.๙๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านการจัดองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = ๓.๑๐, S.D. = ๐.๙๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทุกข้อ ดังนี้

๑. คณะสงฆ์มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการสงเคราะห์ประชาชนในกรณีเกิดภัยพิบัติตามธรรมชาติ ($\bar{X}$ = ๓.๔๐, S.D. = ๑.๐๑)

๒. คณะสงฆ์มีการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ขึ้นภายในวัดเพื่อเป็นการฝึกประชาชนให้รู้จักการออม ($\bar{X}$ = ๒.๙๘ S.D. = ๑.๑๒)

๓. คณะสงฆ์มีการพัฒนาการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าขึ้นภายในวัดเพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมและช่วยเหลือประชาชนท้องถิ่น ($\bar{X}$ = ๒.๙๑, S.D. = ๑.๒๒) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านบุคลากร

(n=๑๒๗)

ด้านบุคลากร	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. คณะสงฆ์มีบุคลากรที่พร้อมในการช่วยเหลืองานด้าน สาธารณะสงเคราะห์	๓.๒๑	๑.๑๔	ปานกลาง
๒. คณะสงฆ์มีบุคลากรที่มีความสามารถในการหา แหล่งข้อมูลของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน	๓.๒๗	๑.๐๕	ปานกลาง
๓. คณะสงฆ์สามารถคัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสงเคราะห์	๓.๓๘	๑.๐๔	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๒๙	๐.๙๘	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อพระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านบุคลากร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = ๓.๒๙, S.D. = ๐.๙๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทุกข้อ ดังนี้

๑. คณะสงฆ์สามารถคัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสงเคราะห์ ($\bar{X}$ = ๓.๓๘ S.D. = ๑.๐๔)

๒. คณะสงฆ์มีบุคลากรที่มีความสามารถในการหาแหล่งข้อมูลของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน ($\bar{X}$ = ๓.๒๗ ,S.D = ๑.๐๕)

๓. คณะสงฆ์มีบุคลากรที่พร้อมในการช่วยเหลืองานด้านสาธารณะสงเคราะห์ ($\bar{X}$ = ๓.๒๑ ,S.D. = ๑.๑๔) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านการอำนวยความสะดวก

(n=๑๒๗)

ด้านการอำนวยความสะดวก	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. คณะสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ขอใช้วัดเป็นที่บำเพ็ญกุศลทั้งที่เป็นส่วนตัวและส่วนรวม	๓.๘๒	๐.๘๒	มาก
๒. คณะสงฆ์อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้ที่จะบำเพ็ญกุศลนอกวัด แต่ขอรับคำปรึกษาและความอุปถัมภ์จากเจ้าอาวาสหรือจากวัด	๓.๕๐	๐.๙๔	ปานกลาง
๓. คณะสงฆ์มีการประสานงานกับผู้นำท้องถิ่นในการช่วยเหลือประชาชนทุกครั้ง	๓.๔๘	๐.๙๘	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๖๐	๐.๘๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อพระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านการอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๐$, S.D. = ๐.๘๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก เกือบทุกข้อ ดังนี้

๑. คณะสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ขอใช้วัดเป็นที่บำเพ็ญกุศลทั้งที่เป็นส่วนตัวและส่วนรวม ($\bar{X} = ๓.๘๒$, S.D. = ๐.๘๒)

๒. คณะสงฆ์อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้ที่จะบำเพ็ญกุศลนอกวัด แต่ขอรับคำปรึกษาและความอุปถัมภ์จากเจ้าอาวาสหรือจากวัด ($\bar{X} = ๓.๕๐$, S.D. = ๐.๙๔)

๓. คณะสงฆ์มีการประสานงานกับผู้นำท้องถิ่นในการช่วยเหลือประชาชนทุกครั้ง ($\bar{X} = ๓.๔๘$, S.D. = ๐.๙๘) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านการกำกับดูแล

(n=๑๒๗)

ด้านการกำกับดูแล	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. คณะสงฆ์มีการดูแลควบคุมวัสดุอุปกรณ์สิ่งของที่จะใช้ในการบริจาควินิจฉัยโดยแยกออกเป็นสัดส่วนชัดเจน	๓.๔๗	๐.๙๘	ปานกลาง
๒. คณะสงฆ์มีระบบข้อมูลของผู้รับการช่วยเหลืออย่างชัดเจน	๓.๔๒	๐.๙๙	ปานกลาง
๓. คณะสงฆ์มีการตรวจสอบดูแลสิ่งของที่จะบริจาคให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปอุปโภค บริโภคได้ทันที	๓.๔๘	๐.๙๙	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๔๖	๐.๙๑	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อพระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านการกำกับดูแล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = ๓.๔๖, S.D. = ๐.๙๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ดังนี้

๑. คณะสงฆ์มีการตรวจสอบดูแลสิ่งของที่จะบริจาคให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปอุปโภค บริโภคได้ทันที ($\bar{X}$ = ๓.๔๘, S.D. = ๐.๙๙)

๒. คณะสงฆ์มีการดูแลควบคุมวัสดุอุปกรณ์สิ่งของที่จะใช้ในการบริจาควินิจฉัยโดยแยกออกเป็นสัดส่วนชัดเจน ($\bar{X}$ = ๓.๔๗, S.D. = ๐.๙๘)

๓. คณะสงฆ์มีระบบข้อมูลของผู้รับการช่วยเหลืออย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = ๓.๔๒, S.D. = ๐.๙๙) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม

(n=๑๒๗)

การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	๓.๓๔	๑.๐๑	ปานกลาง
๒. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อ สาธารณประโยชน์	๓.๖๕	๐.๙๐	มาก
๓. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณ สมบัติ	๓.๔๑	๐.๙๖	ปานกลาง
๔. ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	๓.๕๑	๑.๐๐	มาก
ภาพรวม	๓.๔๘	๐.๘๓	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = ๓.๔๘ , S.D. = ๐.๘๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เกือบทุกด้าน ดังนี้

๑.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ($\bar{X}$ = ๓.๖๕, S.D. = ๐.๙๐)

๒.ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ($\bar{X}$ = ๓.๕๑, S.D. = ๑.๐๐)

๓.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ($\bar{X}$ = ๓.๔๑, S.D. = ๐.๙๖)

๔.ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ($\bar{X}$ = ๓.๓๔, S.D. = ๑.๐๑) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ
คณะสงฆ์อำเภอบ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วย
เหลือเกื้อกูล

(n=๑๒๗)

ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ กิจกรรมของ หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลเช่นหน่วยอบรม อพปร.	๓.๔๖	๑.๐๗	ปานกลาง
๒. คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดสร้าง ห้องสมุดของวัดเพื่อบริการพระสงฆ์และประชาชน	๓.๒๘	๑.๑๓	ปานกลาง
๓. คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การสร้างห้อง กรรมฐานสำหรับพระสงฆ์และประชาชนทั่วไป	๓.๒๘	๑.๑๕	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๓๔	๑.๐๑	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์
ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี ด้านการดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือเกื้อกูล
ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๔$, S.D. = ๑.๐๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ใน
ระดับปานกลาง ดังนี้

๑.คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ กิจกรรมของหน่วยอบรมประชาชนประจำ
ตำบลเช่นหน่วยอบรม อพปร. ($\bar{X} = ๓.๔๖$, S.D. = ๑.๐๗)

๒.คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การสร้างห้องกรรมฐานสำหรับพระสงฆ์และ
ประชาชนทั่วไป ($\bar{X} = ๓.๒๘$, S.D. = ๑.๑๕)

๓.คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดสร้างห้องสมุดของวัดเพื่อบริการ
พระสงฆ์และประชาชน ($\bar{X} = ๓.๒๘$, S.D. = ๑.๑๓) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะ
สงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อ
สาธารณประโยชน์

(n=๑๒๗)

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อ สาธารณประโยชน์	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ สนับสนุน โครงการวัดปลอดสิ่งเสพติด เหล้า บุหรี่ เป็นต้น	๓.๘๕	๑.๐๑	มาก
๒. คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การพัฒนา ปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในชุมชนให้มีความมั่นคง แข็งแรง เป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม	๓.๖๐	๐.๙๙	มาก
๓. คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดสรร เครื่องอุปโภค บริโภคเพื่อไว้บริการแก่ชุมชนท้องถิ่น	๓.๕๑	๑.๐๒	มาก
ภาพรวม	๓.๖๕	๐.๘๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์
ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อ
สาธารณประโยชน์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๖๕ , S.D.= ๐.๘๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ดังนี้

๑. คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ สนับสนุนโครงการวัดปลอดสิ่งเสพติด เหล้า
บุหรี่ ($\bar{X}$ = ๓.๘๕, S.D. = ๑.๐๑)

๒. คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายใน
ชุมชนให้มีความมั่นคง แข็งแรง เป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม ($\bar{X}$ = ๓.๖๐, S.D. = ๐.๙๙)

๓. คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดสรรเครื่องอุปโภค บริโภคเพื่อไว้บริการ
แก่ชุมชนท้องถิ่น ($\bar{X}$ = ๓.๕๑, S.D. = ๑.๐๒) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะ
สงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็น
สาธารณสมบัติ

(n=๑๒๗)

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ทางราชการใน การร่วมสร้างถนน ปรับปรุง และขยายถนนภายใน หมู่บ้าน	๓.๒๔	๑.๑๗	ปานกลาง
๒. คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดสร้าง ประปาประจำตำบลเพื่อเป็นการบริหารด้าน สาธารณประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน	๓.๓๙	๑.๐๕	ปานกลาง
๓. คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ รมรงค์การ สร้างจิตสำนึกในการร่วมกันปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะ เป็นประจำ	๓.๖๐	๑.๐๓	มาก
ภาพรวม	๓.๔๑	๐.๙๖	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์
ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็น
สาธารณสมบัติ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๑$, S.D. = ๐.๙๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เกือบทุกข้อ ดังนี้

๑. คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ รมรงค์การสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันปลูก
ต้นไม้ในที่สาธารณะเป็นประจำ ($\bar{X} = ๓.๖๐$, S.D. = ๑.๐๓)

๒. คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดสร้างประปาประจำตำบลเพื่อเป็นการ
บริหารด้านสาธารณประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ($\bar{X} = ๓.๓๙$, S.D. = ๑.๐๕)

๓. คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ทางราชการในการร่วมสร้างถนน ปรับปรุง
และขยายถนนภายในหมู่บ้าน ($\bar{X} = ๓.๒๔$, S.D. = ๑.๑๗) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะ
สงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

(n=๑๒๗)

ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. คณะสงฆ์ได้ช่วยเหลือประชาชนในกรณีประสบภัยพิบัติตามธรรมชาติ เช่น อุทกภัย เป็นต้น	๓.๓๗	๑.๐๖	ปานกลาง
๒. คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลืองานด้านการบรรเทาสาธารณภัย	๓.๔๙	๑.๐๓	ปานกลาง
๓. คณะสงฆ์ได้จัดตั้งกองทุนเลี้ยงอาหารกลางวันแก่เด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส	๓.๒๙	๑.๒๐	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๕๑	๑.๐๐	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไปโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = ๓.๕๑ , S.D. = ๑.๐๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทุกข้อ ดังนี้

๑.คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลืองานด้านการบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X}$ = ๓.๓๗, S.D. = ๑.๐๓)

๒.คณะสงฆ์ได้ช่วยเหลือประชาชนในกรณีประสบภัยพิบัติตามธรรมชาติ เช่น อุทกภัย เป็นต้น ($\bar{X}$ = ๓.๓๗, S.D. = ๑.๐๖)

๓.คณะสงฆ์ได้จัดตั้งกองทุนเลี้ยงอาหารกลางวันแก่เด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส ($\bar{X}$ = ๓.๒๙, S.D. = ๑.๒๐) ตามลำดับ

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิกศศึกษาทางธรรม วุฒิกศศึกษาทางเปรียญธรรม ตามสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ พระสงฆ์ที่มีอายุ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ

(n=๑๒๗)

การบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชน ของคณะสงฆ์	แหล่ง ความ แปรปรวน	ss	df	MS	F	Sig
๑. ด้าน การดำ เนิน กิจกรรมเพื่อช่วยเหลือ เกื้อกูล	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๗	๔.๐๐	๐.๕๗	๐.๕๕	๐.๗๐
	ภายในกลุ่ม	๑๒๕.๙๔	๑๒๒.๐๐	๑.๐๓		
	รวม	๑๒๘.๒๑	๑๒๖.๐๐			
๒. ด้านการช่วยเหลือ เกื้อกูลกิจการของผู้อื่น เพื่อสาธารณประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	๓.๙๘	๔.๐๐	๐.๙๙	๑.๒๔	๐.๓๐
	ภายในกลุ่ม	๙๗.๔๕	๑๒๒.๐๐	๐.๘๐		
	รวม	๑๐๑.๔๒	๑๒๖.๐๐			
๓. ด้านการช่วยเหลือ เกื้อกูลสถานที่อันเป็น สาธารณสมบัติ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๔	๔.๐๐	๐.๒๑	๐.๒๒	๐.๙๓
	ภายในกลุ่ม	๑๑๔.๙๘	๑๒๒.๐๐	๐.๙๔		
	รวม	๑๑๕.๘๒	๑๒๖.๐๐			
๔. ด้าน ช่ว ย เห ลือ เกื้อกูลประชาชนทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	๔.๘๗	๔.๐๐	๑.๒๒	๑.๒๓	๐.๓๐
	ภายในกลุ่ม	๑๒๐.๔๒	๑๒๒.๐๐	๐.๙๙		
	รวม	๑๒๕.๒๙	๑๒๖.๐๐			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๗๖	๔.๐๐	๐.๔๔	๐.๘๓	๐.๕๑
	ภายในกลุ่ม	๖๔.๘๖	๑๒๒.๐๐	๐.๕๓		
	รวม	๖๖.๖๒	๑๒๖.๐๐			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๓ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม พบว่า พระสงฆ์อายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรีโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระสงฆ์ที่มี อายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรีในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ พระสงฆ์ที่มีพรรษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี แตกต่าง กัน

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านพรรษา

(n=๑๒๗)

การบริหารจัดการ งานสงเคราะห์ ประชาชนของคณะ สงฆ์	แหล่งความ แปรปรวน	ss	df	MS	F	Sig
๑.ด้านการดำเนิน กิจกรรมเพื่อช่วยเหลือ เกื้อกูล	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๒.๐๕ ๑๒๖.๑๕ ๑๒๘.๒๑	๓.๐๐ ๑๒๓.๐๐ ๑๒๖.๐๐	๐.๖๘ ๑.๐๓	๐.๖๗	๐.๕๗
๒.ด้านการช่วยเหลือ เกื้อกูลกิจการของผู้อื่น เพื่อสาธารณประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๔.๙๓ ๙๖.๔๙ ๑๐๑.๔๒	๓.๐๐ ๑๒๓.๐๐ ๑๒๖.๐๐	๑.๖๔ ๐.๗๘	๒.๑๐	๐.๑๐
๓.ด้านการช่วยเหลือ เกื้อกูลสถานที่อันเป็น สาธารณสมบัติ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๖.๘๘ ๑๐๘.๙๔ ๑๑๕.๘๒	๓.๐๐ ๑๒๓.๐๐ ๑๒๖.๐๐	๒.๒๙ ๐.๘๙	๒.๕๙	๐.๐๖
๔.ด้านช่วยเหลือ เกื้อกูลประชาชน ทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๘.๓๘ ๑๑๖.๙๒ ๑๒๕.๒๙	๓.๐๐ ๑๒๓.๐๐ ๑๒๖.๐๐	๒.๗๙ ๐.๙๕	๒.๙๔	๐.๐๔*
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๓.๓๘ ๖๓.๒๔ ๖๖.๖๒	๓.๐๐ ๑๒๓.๐๐ ๑๒๖.๐๐	๑.๑๓ ๐.๕๑	๒.๑๙	๐.๐๙

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านพรรษา กับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พระสงฆ์ที่มี พรรษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน เกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไปแตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบ

ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๕ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของด้านวุฒิ การศึกษาทางธรรม ต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามพรรษา **ด้านช่วยเหลือเกื้อกูล ประชาชนทั่วไป**

(n=๑๒๗)

ด้านช่วยเหลือ เกื้อกูลประชาชน ทั่วไป	$\bar{X}$	พรรษา			
		ไม่มีพรรษา	๑-๕ พรรษา	๖ - ๑๐ พรรษา	๑๑ พรรษาขึ้นไป
		๑๙ รูป	๔๓ รูป	๕๖ รูป	๙ รูป
		๓.๗๔	๓.๗๕	๓.๗๔	๔.๑๔
ไม่มีพรรษา	๓.๗๔	-	๐.๕๑	๐.๒๓	-๐.๔๓
๑ - ๕ พรรษา	๓.๗๕	-	-	๐.๒๘	-๐.๙๔*
๖ - ๑๐ พรรษา	๓.๗๔	-	-	-	-๐.๖๖
๑๑ พรรษาขึ้นไป	๔.๑๔	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่าพระสงฆ์ที่มีพรรษา๑-๕พรรษามีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี น้อยกว่าพระสงฆ์ที่มีพรรษา ๑๑ พรรษาขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

สมมติฐานที่ ๓ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี แตกต่าง กัน

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษาสามัญ

(n=๑๒๗)

การบริหารจัดการ งานสงเคราะห์ ประชาชนของคณะ สงฆ์	แหล่งความ แปรปรวน	ss	df	MS	F	Sig
๑.ด้านการดำเนิน กิจกรรมเพื่อ ช่วยเหลือเกื้อกูล	ระหว่างกลุ่ม	๔.๘๗	๒.๐๐	๒.๔๓	๒.๔๕	๐.๐๙
	ภายในกลุ่ม	๑๒๓.๓๔	๑๒๔.๐๐	๐.๙๙		
	รวม	๑๒๘.๒๑	๑๒๖.๐๐			
๒.ด้านการช่วยเหลือ เกื้อกูลกิจการของ ผู้อื่นเพื่อ สาธารณประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	.๕๐	๒.๐๐	๐.๒๕	๐.๓๑	๐.๗๔
	ภายในกลุ่ม	๑๐๐.๙๒	๑๒๔.๐๐	๐.๘๑		
	รวม	๑๐๑.๔๒	๑๒๖.๐๐			
๓.ด้านการช่วยเหลือ เกื้อกูลสถานที่อื่นเป็น สาธารณสมบัติ	ระหว่างกลุ่ม	.๒๒	๒.๐๐	๐.๑๑	๐.๑๒	๐.๘๙
	ภายในกลุ่ม	๑๑๕.๖๐	๑๒๔.๐๐	๐.๙๓		
	รวม	๑๑๕.๘๒	๑๒๖.๐๐			
๔.ด้านช่วยเหลือ เกื้อกูลประชาชน ทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	๒.๑๗	๒.๐๐	๑.๐๘	๑.๐๙	๐.๓๔
	ภายในกลุ่ม	๑๒๓.๑๓	๑๒๔.๐๐	๐.๙๙		
	รวม	๑๒๕.๒๙	๑๒๖.๐๐			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๔	๒.๐๐	๑.๑๒	๒.๑๕	๐.๑๒
	ภายในกลุ่ม	๖๔.๓๙	๑๒๔.๐๐	๐.๕๒		
	รวม	๖๖.๖๒	๑๒๖.๐๐			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๖ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษาสามัญ กับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม พบว่า พระสงฆ์ที่มีการศึกษาสามัญต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรีโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า พระสงฆ์ที่มี การศึกษาสามัญ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรีในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษาทางธรรม

(n=๑๒๗)

การบริหารจัดการ งานสงเคราะห์ ประชาชนของคณะ สงฆ์	แหล่งความ แปรปรวน	ss	df	MS	F	Sig
๑.ด้านการดำเนิน กิจกรรมเพื่อ ช่วยเหลือเกื้อกูล	ระหว่างกลุ่ม	๑.๖๕	๓.๐๐	๐.๕๕	๐.๕๔	๐.๖๖
	ภายในกลุ่ม	๑๒๖.๕๖	๑๒๓.๐๐	๑.๐๓		
	รวม	๑๒๘.๒๑	๑๒๖.๐๐			
๒.ด้านการช่วยเหลือ เกื้อกูลกิจการของ ผู้อื่นเพื่อ สาธารณประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	๗.๓๓	๓.๐๐	๒.๔๔	๓.๒๐*	๐.๐๓
	ภายในกลุ่ม	๙๔.๐๙	๑๒๓.๐๐	๐.๗๖		
	รวม	๑๐๑.๔๒	๑๒๖.๐๐			
๓.ด้านการช่วยเหลือ เกื้อกูลสถานที่อันเป็น สาธารณสมบัติ	ระหว่างกลุ่ม	๙.๖๙	๓.๐๐	๓.๒๓	๓.๗๔**	๐.๐๑
	ภายในกลุ่ม	๑๐๖.๑๓	๑๒๓.๐๐	๐.๘๖		
	รวม	๑๑๕.๘๒	๑๒๖.๐๐			
๔.ด้านช่วยเหลือ เกื้อกูลประชาชน ทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	๑๑.๑๔	๓.๐๐	๓.๗๑	๔.๐๐**	๐.๐๑
	ภายในกลุ่ม	๑๑๔.๑๖	๑๒๓.๐๐	๐.๙๓		
	รวม	๑๒๕.๒๙	๑๒๖.๐๐			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๖๘	๓.๐๐	๑.๒๓	๒.๔๐	๐.๐๗
	ภายในกลุ่ม	๖๒.๙๕	๑๒๓.๐๐	๐.๕๑		
	รวม	๖๖.๖๒	๑๒๖.๐๐			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๗ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษาทางธรรม กับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรีโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรีด้านภาพรวม แตกต่างกันเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๘ - ๔.๒๑ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๘ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของด้านวุฒิการศึกษาทางธรรม ต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามวุฒิทางธรรม **ด้านภาพรวม**

(n=๑๒๗)

วุฒิการศึกษาทางธรรม	$\bar{X}$	ด้านภาพรวม			
		นักธรรมชั้นตรี	นักธรรมชั้นโท	นักธรรมชั้นเอก	ไม่มีวุฒิทางธรรม
		๒๑ รูป	๓๒ รูป	๖๔ รูป	๑๐ รูป
		๓.๑๓	๓.๔๑	๓.๕๕	๓.๗๓
นักธรรมชั้นตรี	๓.๑๓	-	-๐.๒๘	-๐.๔๓*	-๐.๖๐*
นักธรรมชั้นโท	๓.๔๑	-	-	๐.๑๕	-๐.๓๒
นักธรรมเอก	๓.๕๕	-	-	-	-๐.๑๗
ไม่มีวุฒิทางธรรม	๓.๗๓	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่าพระสงฆ์ที่มีวุฒินักธรรมชั้นตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี มีความคิดเห็นน้อยกว่านักธรรมชั้นเอกและไม่มีวุฒิทางธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๙ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของด้านวุฒิ การศึกษาทางธรรม ต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามวุฒิทางธรรม ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูล กิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์

(n=๑๒๗)

วุฒิการศึกษา ทางธรรม	$\bar{x}$	ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์			
		นักธรรมชั้น ตรี	นักธรรมชั้น โท	นักธรรมชั้น เอก	ไม่มีวุฒิทาง ธรรม
		๒๑ รูป	๓๒ รูป	๖๔ รูป	๑๐ รูป
		๓.๓๑	๓.๖๓	๓.๘๑	๓.๘๐
นักธรรมชั้นตรี	๓.๑๓	-	-๐.๔๘	-๐.๖๗*	-๐.๖๖
นักธรรมชั้นโท	๓.๖๓	-	-	-๐.๑๙	-๐.๑๘
นักธรรมเอก	๓.๘๑	-	-	-	๐.๐๑
ไม่มีวุฒิทาง ธรรม	๓.๘๐	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๙ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ที่มีต่อการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี พบว่าพระสงฆ์ที่มีวุฒินักธรรมชั้น ตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัด สระบุรี มีความคิดเห็นน้อยกว่านักธรรมชั้นเอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๐ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของด้านวุฒิการศึกษาทางธรรม ต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามวุฒิทางธรรม ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ

(n=๑๒๗)

วุฒิการศึกษาทางธรรม	$\bar{X}$	(ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ)			
		นักธรรมชั้นตรี	นักธรรมชั้นโท	นักธรรมชั้นเอก	ไม่มีวุฒิทางธรรม
		๒๑ รูป	๓๒ รูป	๖๔ รูป	๑๐ รูป
		๓.๒๑	๓.๓๓	๓.๓๗	๔.๓๓
นักธรรมชั้นตรี	๓.๒๑	-	-๐.๑๓	-๐.๑๖	-๑.๑๓*
นักธรรมชั้นโท	๓.๓๓	-	-	-๐.๐๔	-๑.๐๐
นักธรรมเอก	๓.๓๗	-	-	-	๐.๙๖*
ไม่มีวุฒิทางธรรม	๔.๓๓	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๐ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี แตกต่าง ๒ คู่

คู่ที่ ๑ พระสงฆ์ที่มีวุฒินักธรรมชั้นตรี มีความคิดเห็นต่อการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี น้อยกว่า พระสงฆ์ที่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม ($\bar{X} = ๑.๑๓$)

ที่ ๒ พระสงฆ์ที่มีวุฒินักธรรมชั้นเอก มีความคิดเห็นต่อการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี มากกว่า พระสงฆ์ที่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม ($\bar{X} = ๐.๙๖$)

ตารางที่ ๔.๒๑ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของด้านวุฒิการศึกษาทางธรรม ต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามวุฒิทางธรรม ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

(n=๑๒๗)

วุฒิการศึกษาทางธรรม	$\bar{X}$	ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป			
		นักธรรมชั้นตรี	นักธรรมชั้นโท	นักธรรมชั้นเอก	ไม่มีวุฒิทางธรรม
		๒๑ รูป	๓๒ รูป	๖๔ รูป	๑๐ รูป
		๓.๓๑	๓.๓๔	๓.๕๙	๓.๕๑
นักธรรมชั้นตรี	๓.๑๓	-	-๐.๒๒	-๐.๔๖	-๑.๒๑*
นักธรรมชั้นโท	๓.๓๔	-	-	-๐.๒๔	-๐.๙๙
นักธรรมเอก	๓.๕๙	-	-	-	-๐.๗๔
ไม่มีวุฒิทางธรรม	๓.๕๑	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๑ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี พบว่าพระสงฆ์ที่มีวุฒินักธรรมชั้นตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี มีความคิดเห็น น้อยกว่า ไม่มีวุฒิทางธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๕ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๒ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม

(n=๑๒๗)

การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์	แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	Sig
๑.ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	ระหว่างกลุ่ม	๑.๖๙	๒.๐๐	๐.๘๕	๐.๘๓	๐.๔๔
	ภายในกลุ่ม	๑๒๖.๕๒	๑๒๔.๐๐	๑.๐๒		
	รวม	๑๒๘.๒๑	๑๒๖.๐๐			
๒.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๓	๒.๐๐	๐.๒๑	๐.๒๖	๐.๗๗
	ภายในกลุ่ม	๑๐๐.๙๙	๑๒๔.๐๐	๐.๘๑		
	รวม	๑๐๑.๔๒	๑๒๖.๐๐			
๓.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๑	๒.๐๐	๐.๐๕	๐.๐๖	๐.๙๔
	ภายในกลุ่ม	๑๑๕.๗๑	๑๒๔.๐๐	๐.๙๓		
	รวม	๑๑๕.๘๒	๑๒๖.๐๐			
๔.ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๕	๒.๐๐	๐.๑๓	๐.๑๓	๐.๘๘
	ภายในกลุ่ม	๑๒๕.๐๔	๑๒๔.๐๐	๑.๐๑		
	รวม	๑๒๕.๒๙	๑๒๖.๐๐			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๐	๒.๐๐	๐.๔๐	๐.๗๕	๐.๘๗
	ภายในกลุ่ม	๖๕.๘๒	๑๒๔.๐๐	๐.๕๓		
	รวม	๖๖.๖๒	๑๒๖.๐๐			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๒ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม กับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม พบว่า พระสงฆ์ที่มีการศึกษาทางเปรียญธรรม ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรีโดยภาพรวม พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงาน

สงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึง
ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า พระสงฆ์ที่มี การศึกษาทางเปรียญธรรม แตกต่างกัน
มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัด
สระบุรี ในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๓ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับ การบริหารจัดการงาน
สงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรีโดยจำแนกตาม
ปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ ๑ – ๕ แสดงสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่	ยอมรับ	ปฏิเสธ	t	F	Sig.
สมมติฐานที่ ๑ พระสงฆ์ที่มี อายุ แตกต่างกันมี ความคิดเห็น การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัด สระบุรี ไม่แตกต่างกัน		✓		๐.๘๓	๐.๕๑
สมมติฐานที่ ๒ พระสงฆ์ที่มี พรรษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้าน หมอ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน		✓		๒.๑๙	๐.๐๕
สมมติฐานที่ ๓ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาทาง สามัญแตกต่างกันมีความคิดเห็น การบริหาร จัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน		✓		๒.๑๕	๐.๑๒
สมมติฐานที่ ๔ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักรรม แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ งานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน		✓		๒.๕๐	๐.๐๗
สมมติฐานที่ ๕ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญ ธรรม แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การบริหาร จัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน		✓		๐.๒๖	๐.๗๗

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์ที่มีปัจจัยส่วน
บุคคลด้าน อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาทางสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญ
ธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้าน
หมอ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

๔.๔ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

ตารางที่ ๔.๒๔ ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการวางแผน

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่/รูป
ไม่มีการวางแผนนโยบายวิธีการที่รัดกุม เพื่อเข้าถึงประชาชนที่เดือดร้อน ประสานความร่วมมือส่วนราชการ ผู้นำหมู่บ้านอย่างมีระเบียบแบบแผน	เป้าหมายความต้องการของผู้รับการสงเคราะห์ที่มาของสิ่งที่จะนำมาสงเคราะห์กำหนดวันลงพื้นที่เป้าหมาย	๒

จากตารางที่ ๔.๒๔ ปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการวางแผน พบว่า ไม่มีการวางแผนนโยบายวิธีการที่รัดกุม เพื่อเข้าถึงประชาชนที่เดือดร้อน ประสานความร่วมมือส่วนราชการ ผู้นำหมู่บ้านอย่างมีระเบียบแบบแผน จำนวน ๒ รูป

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า เป้าหมายความต้องการของผู้รับการสงเคราะห์ที่มาของสิ่งที่จะนำมาสงเคราะห์กำหนดวันลงพื้นที่เป้าหมาย จำนวน ๒ รูป

ตารางที่ ๔.๒๕ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการจัดองค์กร

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่/รูป
องค์กรไม่มีความพร้อมในการดำเนินงานด้านสาธารณะสงเคราะห์	องค์กรควรมีความพร้อมในการดำเนินงานด้านสาธารณะสงเคราะห์	๒

จากตารางที่ ๔.๒๕ ปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการจัดองค์กร พบว่า องค์กรไม่มีความพร้อมในการดำเนินงานด้านสาธารณะสงเคราะห์ จำนวน ๒ รูป

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการจัดองค์กร พบว่า องค์กรควรมีความพร้อมในการดำเนินงานด้านสาธารณะสงเคราะห์ จำนวน ๒ รูป

ตารางที่ ๔.๒๖ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านงานบุคลากร

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่/รูป
ไม่มีความคิดไปในแนวทางเดียวกันกับกิจกรรมด้านการสงเคราะห์	ควรแนะนำและปรับความเข้าใจให้มีความคิดไปในแนวทางเดียวกันกับกิจกรรมด้านการสงเคราะห์	๓

จากตารางที่ ๔.๒๖ ปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ คณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านงานบุคลากร พบว่า ไม่มีความคิดไปในแนวทางเดียวกันกับกิจกรรมด้านการสงเคราะห์ จำนวน ๓ รูป

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านงานบุคลากร พบว่า ควรแนะนำและปรับความเข้าใจให้มีความคิดไปในแนวทางเดียวกันกับกิจกรรมด้านการสงเคราะห์ จำนวน ๓ รูป

ตารางที่ ๔.๒๗ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะ สงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการอำนวยการ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่/รูป
ไม่มีการบริหารจัดการที่ดี สามารถเก็บรวบรวมสิ่งของที่จะใช้ในการสงเคราะห์ประชาชน	ไม่มีการบริหารจัดการที่ดีสามารถเก็บรวบรวม สิ่งของที่จะใช้ในการสงเคราะห์ประชาชน	๓

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่าพระสงฆ์ในอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี มีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการอำนวยการ พบว่า ไม่มีการบริหารจัดการที่ดีสามารถเก็บรวบรวม สิ่งของที่จะใช้ในการสงเคราะห์ประชาชน จำนวน ๓ รูป

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการอำนวยการ พบว่า ต้องมีการบริหารจัดการที่ดีสามารถเก็บรวบรวม สิ่งของที่จะใช้ในการสงเคราะห์ประชาชนได้ดีมีการบริหารจัดการด้านการอำนวยการอย่างเป็นระบบ จำนวน ๓ รูป

ตารางที่ ๔.๒๘ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ
คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการกำกับดูแล

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่/รูป
ไม่การติดตามผลการดำเนินการเพื่อหาวิธี ในการสงเคราะห์ครั้งต่อไป	ควรที่จะติดตามผลการดำเนินการเพื่อ หาวิธีในการสงเคราะห์	๓

จากตารางที่ ๔.๒๘ ปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ
คณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการกำกับดูแล พบว่า ไม่การติดตามผลการดำเนินการ
เพื่อหาวิธีในการสงเคราะห์ครั้งต่อไป จำนวน ๓ รูป

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ
คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการกำกับดูแล พบว่า ควรที่จะติดตามผลการดำเนินการ
เพื่อหาวิธีในการสงเคราะห์ จำนวน ๓ รูป

ตารางที่ ๔.๒๙ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ
คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือ
เกื้อกูล

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่/รูป
กิจการสงเคราะห์ที่วัดดำเนินการเอง	วัดควรมีความพร้อมเลือกดำเนินกิจการที่ให้ ประโยชน์สูงสุดแก่สังคม	๓
กิจการสงเคราะห์ที่วัดดำเนินการเอง	การดำเนินกิจการที่อาจทำให้เกิดประโยชน์ และคุ้มค่า	๓

จากตารางที่ ๔.๒๙ ปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ
คณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ในประเด็นด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล
พบว่า กิจการสงเคราะห์ที่วัดดำเนินการเอง จำนวน ๓ รูป ขาดงบประมาณอย่างต่อเนื่องจำนวน ๓
รูป

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ
บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล พบว่า วัดควรมีความพร้อม
เลือกดำเนินกิจการที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่สังคม จำนวน ๓ รูป การดำเนินกิจการที่อาจทำให้เกิด
ประโยชน์และคุ้มค่า จำนวน ๓ รูป

ตารางที่ ๔.๓๐ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่น เพื่อสาธารณประโยชน์

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่/รูป
วัดขาดบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญ	ควรส่งเสริมให้ทุกวัดเพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากร	๕
ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน	รัฐและเอกชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัด	๕

จากตารางที่ ๔.๓๐ ปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ คณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อ สาธารณประโยชน์ พบว่า วัดขาดบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ รูป ขาดการสนับสนุนจาก ภาครัฐและเอกชน จำนวน ๕ รูป

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า ควรส่งเสริมให้ทุกวัดเพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากร จำนวน ๕ รูป รัฐและเอกชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัด จำนวน ๕ รูป

ตารางที่ ๔.๓๑ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็น สาธารณสมบัติ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่/รูป
เส้นทางสัญจรยังขาดการบูรณะซ่อมแซม	ควรมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อซ่อมแซมบูรณะ	๕
อาคารที่ใช้ในการจัดกิจกรรมคับแคบไม่เพียงพอ	ควรแบ่งประเภทเครื่องอุปโภคบริโภคให้เป็นสัดส่วน	๕

จากตารางที่ ๔.๓๑ ปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ คณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็น สาธารณสมบัติ พบว่า เส้นทางสัญจรยังขาดการบูรณะซ่อมแซม จำนวน ๕ รูป อาคารที่ใช้ในการจัดกิจกรรมคับแคบ ไม่เพียงพอ จำนวน ๕ รูป

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า ควรมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ ซ่อมแซมบูรณะ จำนวน ๕ รูป ควรแบ่งประเภทเครื่องอุปโภคบริโภคให้เป็นสัดส่วน จำนวน ๕ รูป

ตารางที่ ๔.๓๒ ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ
บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่/รูป
ไม่มีหน่วยงานที่ถาวรของคณะสงฆ์ที่ รองรับการปฏิบัติงานกรณีการ สงเคราะห์ประชาชนทั่วไปที่ประสบภัย พิบัติ	ควรจัดตั้งศูนย์บำบัดสภาพจิตใจแก่ผู้ ยากไร้และผู้ประสบภัยพิบัติประจำ อำเภอ โดยใช้สถานที่ของวัดเป็นสถานที่ตั้ง	๕

จากตารางที่ ๔.๓๒ ปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ
คณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พบว่า ไม่มี
หน่วยงานที่ถาวรของคณะสงฆ์ที่รองรับการปฏิบัติงานกรณีการสงเคราะห์ประชาชนทั่วไปที่ประสบภัย
พิบัติ จำนวน ๕ รูป

ข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ
จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พบว่า ควรจัดตั้งศูนย์บำบัดสภาพจิตใจแก่ผู้
ยากไร้และผู้ประสบภัยพิบัติประจำอำเภอ โดยใช้สถานที่ของวัดเป็นสถานที่ตั้ง จำนวน ๕ รูป

๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวการบริหารจัดการ งานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า

๑) พระครูศุภธรรมคุณ	ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ
๒) พระครูวิสุทธิธรรมประสาธน์	ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลโคกใหญ่
๓) พระสมุห์พงศกร กวีวิโส	ตำแหน่ง เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ
๔) นายธรรรงค์ เทพรักษ์	ตำแหน่ง นายอำเภอบ้านหมอ
๕) นายน้อย คำมี	ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง
๖) นายกิตติพัทธ์ แสงขาลี	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมะขามเรียง
๗) นายเฉลิม สิทธาจารย์	ตำแหน่ง กำนันตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๖
๘) นายชวน พุ่มพวง	ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒
๙) นางเมตตา ศรีเพชร	ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗
๑๐) พระครูสุนทรเจติยาภิวัฒน์	ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดเจริญธรรม
๑๑) พระครูอุดมธรรมจารี	ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดกลางทุ่ง
๑๒) พระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน	ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดหนองตาบุญ

๔.๕.๑. การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

๑. ท่านคิดว่าการบริหารจัดการ ด้านการวางแผน ควรทำอย่างไร

๑. การประเมินจำนวนผู้รับการสงเคราะห์เป้าหมายความต้องการของผู้รับการสงเคราะห์^๑
๒. ทหือถึงความเหมาะสมความเป็นไปได้รูปแบบที่มาของสิ่งที่จะนำมาสงเคราะห์ กำหนดวันลงพื้นที่เป้าหมาย^๒
๓. การวางแผนนโยบายวิธีการที่รัดกุมเพื่อเข้าถึงประชาชนที่เดือดร้อนและประสานความร่วมมือส่วนราชการ ผู้นำหมู่บ้านอย่างมีระเบียบแบบแผน^๓
๔. ควรมีการวางแผนร่วมกัน โดยอาศัยความมีส่วนร่วมของ บ้าน วัด โรงเรียน ในการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์โดยเปิดกว้างให้มีการแสดงความคิดเห็น^๔
๕. มีการบริหารงานวางแผน เสาะหาผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือและเริ่มดำเนินการตามแผนการที่ได้วางไว้เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง^๕
๖. จัดลำดับความสำคัญของงานกำหนดการดำเนินระยะเวลา ผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน กำหนดงบประมาณที่ใช้^๖
๗. กำหนดระยะเวลาการดำเนินงานช่วยเหลือมอบหมายผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน^๗
๘. วางแผนการทำงานว่าใครทำอะไร งบประมาณเท่าไรเพื่อเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้แล้วลงมือปฏิบัติ^๘
๙. ผู้ทำหน้าที่บริหารจะต้องรู้และเข้าใจหลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารจัดการโดยเริ่มตั้งแต่ มีการวางแผนการทำงานเพื่อช่วยเหลือ^๙

^๑ สัมภาษณ์ พระครูสุธรรมคุณ คุณธมโม (สรานันท์), เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓.

^๒ สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิธรรมประสาธน์ ธมมทินโน, เจ้าคณะตำบลโคกใหญ่ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^๓ สัมภาษณ์ พระสมุห์พงศ์กร กวีวิโส, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^๔ สัมภาษณ์ นายณรงค์ เทพรักษ์, นายอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^๕ สัมภาษณ์ นายน้อย คำมี, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^๖ สัมภาษณ์ นายกิตติพัทธ์ แสงขาลี, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมะขามเรียง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^๗ สัมภาษณ์ นายเฉลิม สิทธิธาร, กำนันตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๖ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^๘ สัมภาษณ์ นายชวน พุ่มพวง, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๒ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^๙ สัมภาษณ์ นางเมตตา ศรีเพชร, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๗ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

๑๐. ประสานความร่วมมือส่วนราชการ ผู้นำชุมชนท้องถิ่นในการช่วยเหลืออย่างมีระเบียบแบบแผน^{๑๐}
๑๑. ปกษาหารือถึงความเหมาะสมของครอบครัวที่เข้าให้ความช่วยเหลือและความเป็นไปได้ รูปแบบและวิธีการสงเคราะห์^{๑๑}
๑๒. การให้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยเปิดกว้างให้มีการแสดงความคิดเห็น^{๑๒}

๑.๒. ท่านคิดว่าการบริหารจัดการ ด้านการจัดองค์กร ควรอย่างไร

๑. ควรมีความพร้อมในการดำเนินงานด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือคนและสังคมชุมชน^{๑๓}
๒. ต้องมีการจัดโครงสร้างงาน แบ่งงานหน้าที่ความรับผิดชอบต่องานสงเคราะห์ประชาชนเมื่อเกิดภัยพิบัติ^{๑๔}
๓. คณะสงฆ์ต้องปฏิบัติเพราะรวมอยู่ในการบริหารจัดการงานคณะสงฆ์ ๖ ด้านโดยมีจุดประสงค์ในการช่วยเหลือไปในทิศทางเดียวกัน^{๑๕}
๔. ใช้กลไกขับเคลื่อนงานที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ ทั้งฝ่ายคณะสงฆ์และฝ่ายฆราวาส โดยการใช้วัดเป็นศูนย์กลาง^{๑๖}
๕. การให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ประชาชนทุกฝ่ายต้องช่วยเหลือกันทั้งภาครัฐและเอกชนโดยคำนึงถึงความผาสุกของประชาชนเป็นที่ตั้ง^{๑๗}
๖. ต้องมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกันที่จะช่วยเหลือสงเคราะห์ประชาชนที่ได้รับความลำบากจากภัยพิบัติ^{๑๘}

^{๑๐} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรเจติยาภิวัฒน์, เจ้าอาวาสวัดเจริญธรรม อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๑๑} สัมภาษณ์ พระครูอุดมธรรมจारी, เจ้าอาวาสวัดกลางทุ่ง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๑๒} สัมภาษณ์ พระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน, เจ้าอาวาสวัดหนองตาบุญ อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๑๓} สัมภาษณ์ พระครูสุกฤทธมคุณ คุณธมโม (สรานันท์), เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๑๔} สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิธรรมประสาธน์ ธมมทินโน, เจ้าคณะตำบลโคกใหญ่ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระสมุห์พงศกร กวิวิโส, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายณรงค์ เทพรัักษ์, นายอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายน้อย คำมี, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายกิตติพัทธ์ แสงขาลี, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมะขามเรียง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

๗. แบ่งหน้าที่ตามความเหมาะสมหรือความสามารถของคนจุดมุ่งหมายสำคัญของงานสงเคราะห์ คือ การดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุ และจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย^{๑๙}
๘. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์การดำเนินโครงการจัดกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เพื่อเป็นเอกลักษณ์ให้คงอยู่และแพร่หลายเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป^{๒๐}
๙. ความคิดสร้างสรรค์นำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเช่นจัดกิจกรรม วันเข้าพรรษา วันสงกรานต์วันลอยกระทง เป็นต้น เพื่อส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามเอาไว้^{๒๑}
๑๐. การกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้การปฏิบัติงานไปด้วยความเรียบร้อยเช่นจัดนิทรรศการที่เกี่ยวกับประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น^{๒๒}
๑๑. สนับสนุนให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้าน เกี่ยวกับประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นมรดกล้ำค่าของชุมชน^{๒๓}
๑๒. เขตการปกครองสงฆ์ซึ่งมีพื้นที่วัดต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นแกนนำในการเผยแพร่หลักธรรม และให้เป็นศูนย์กลาง ของชุมชน สามารถสงเคราะห์เกื้อกูลชุมชนในทุก ๆ ด้าน ที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและพระธรรมวินัย^{๒๔}

๑.๓. ท่านคิดว่าการบริหารจัดการ ด้านงานบุคลากร ควรทำอย่างไร

๑. ทำความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนร่วม ทั้งด้านความมีวินัย ปฏิบัติดี มีการช่วยเหลือสังคม สาธารณประโยชน์อันเป็นจิตสาธารณะ^{๒๕}

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายเฉลิม สิทธาจารย์, กำนันตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๖ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายชวน พุ่มพวง, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๒ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นางเมตตา ศรีเพชร, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๗ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๒๒} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรเจติยาภิวัฒน์, เจ้าอาวาสวัดเจริญธรรม อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๒๓} สัมภาษณ์ พระครูอุดมธรรมจารี, เจ้าอาวาสวัดกลางทุ่ง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๒๔} สัมภาษณ์ พระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน, เจ้าอาวาสวัดหนองตาบุญ อำเภอมหาราช จังหวัดสระบุรี, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๒๕} สัมภาษณ์ พระครูศุภธรรมคุณ คุณธมโม (สรานันท์), เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓..

๒. กำหนดกิจกรรมด้านการสาธารณสงเคราะห์ให้ชัดเจน กระจายบทบาทสู่ระดับล่างพร้อมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชน และทำให้ประชาชนชาวพุทธได้เข้าถึงพระพุทธศาสนา^{๒๖}
๓. มีวิธีการจูงใจบุคลากรในการทำงานพยายามลดความขัดแย้งและความตึงเครียด^{๒๗}
๔. มอบหมายบุคลากรที่มีอยู่ในกลไกระดับพื้นที่ตำบลหมู่บ้านเป็นผู้นำที่ดีของสมาชิกหรือ ศาสนิกชน การบริหารองค์กรจึงมีประสิทธิภาพและมีข้อบกพร่องน้อย^{๒๘}
๕. เนื่องจากคณะสงฆ์เป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่โตมากจนเกินไป การบริหารจัดการซึ่งมีระบบระเบียบวินัยดีอยู่แล้ว จึงทำให้องค์กรเป็นที่เคารพศรัทธาเลื่อมใสมีผู้นำที่มีความเข้มแข็ง^{๒๙}
๖. ควรต้องมีการประสานงานที่ดีมีการติดต่อสื่อสารการประชาสัมพันธ์และเข้าถึงประชาชนทั่วไปให้มากกว่านี้เรื่องระเบียบวิธีปฏิบัติพื้นฐาน^{๓๐}
๗. กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีพื้นที่รับผิดชอบชัดเจนมีวัฒนธรรมประเพณี ระเบียบปฏิบัติที่เคร่งครัด เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาแก่ปวงชน^{๓๑}
๘. มีเมตตาในการทำงานเปิดกว้างให้อยู่ในสายตาของ ประชาชนการมีส่วนร่วมของชุมชนและทำให้ประชาชนชาวพุทธได้เข้าถึงพระพุทธศาสนาเพื่อให้บุคลากรได้รับประโยชน์^{๓๒}
๙. ต้องใช้ผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลมีการวางแผนเป็นขั้นตอน การสนับสนุนจากผู้มีจิตศรัทธาในการบริจาคสิ่งของและปัจจัยในการจัดกิจกรรมสาธารณ สงเคราะห์ของคณะสงฆ์ การบริหารคณะสงฆ์เป็นรูปแบบใหม่ที่พัฒนามากขึ้น^{๓๓}

^{๒๖} สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิธรรมประสาธน์ ธรรมทินโน, เจ้าคณะตำบลโคกใหญ่ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๒๗} สัมภาษณ์ พระสมุห์พงศกร กวีวิโส, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายรณรงค์ เทพรักษ, นายอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายน้อย คำมี, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๓๐} สัมภาษณ์ นายกิตติพัทธ์ แสงขาลี, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมะขามเรียง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๓๑} สัมภาษณ์ นายเฉลิม สิทธาจารย์, กำนันตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๖ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๓๒} สัมภาษณ์ นายชวน พุ่มพวง, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๒ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๓๓} สัมภาษณ์ นางเมตตา ศรีเพชร, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๗ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

๑๐. วัดมีระเบียบแบบแผนวัฒนธรรม ประเพณีค่อนข้างจะเคร่งครัดมีความสามารถช่วยเหลือผู้อื่นมีจิตอาสาช่วยเหลือและบริการประชาชน^{๓๔}
๑๑. การบริหารและการปกครองควรมีความเชี่ยวชาญรู้ถึงหลักการวิธีการมีความรับผิดชอบ^{๓๕}
๑๒. มีความมุ่งมั่นทุ่มเทและยึดหลักของตัวบทกฎหมาย การปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัยของคณะสงฆ์ ประชาชนศรัทธามิงบประมาณในการช่วยเหลือ สาธารณสงเคราะห์อย่างเป็นรูปธรรม เป็นที่พึงทางจิต มีศรัทธาเกิดความเชื่อในการดำรงชีวิต^{๓๖}

๑.๔. ท่านคิดว่าการบริหารจัดการ ด้านการอำนวยความสะดวก ควรอย่างไร

๑. งานสาธารณสงเคราะห์ควรเข้าใจถึงพื้นที่เข้าถึงผู้รับการสงเคราะห์ มีการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการบูรณาการกับหน่วยงานอื่น ให้มีความพร้อมในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็วและลดปัญหาได้^{๓๗}
๒. สร้างแรงจูงใจ หรือให้คำปรึกษามีช่องทางในการแจ้งเตือนข้อมูลข่าวสารผ่านเว็บไซต์ของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอโดยตรง มีการลงสำรวจพื้นที่เสี่ยงภัยเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามประชาชนประกอบกับข้อมูลเดิมที่ทางคณะสงฆ์อำเภอมีอยู่^{๓๘}
๓. การอำนวยความสะดวกอย่างเป็นระบบมีแบบแผนที่ได้มีการติดต่อสื่อสารข้อมูลข่าวสาร คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอมีการบูรณาการกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น การติดต่อประสานงานกับกรมชลประทานของจังหวัด^{๓๙}
๔. การมอบหมายงานและผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนมีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน มีการติดตามข้อมูลข่าวสารจากกรมอุตุนิยมวิทยาและสำนักงานป้องกันบรรเทา

^{๓๔} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรเจติยาภิวัฒน์, เจ้าอาวาสวัดเจริญธรรม อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๓๕} สัมภาษณ์ พระครูอุดมธรรมจารี, เจ้าอาวาสวัดกลางทุ่ง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๓๖} สัมภาษณ์ พระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน, เจ้าอาวาสวัดหนองตาบุญ อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๓๗} สัมภาษณ์ พระครูศุภธรรมคุณ คุณธมโม (สรานันท์), เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๓๘} สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธจริธรรมประสาธน์ ธมมทินโน, เจ้าคณะตำบลโคกใหญ่ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๓๙} สัมภาษณ์ พระสมุห์พงศกร กวิวิโส, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

ธารณภัยเพื่อให้ทราบข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติ เป็นต้น^{๔๐}

๕. ต้องสามารถเก็บรวบรวมสิ่งของที่จะใช้ในการสงเคราะห์ประชาชนให้ทันต่อการรับมือที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตโดยแจ้งให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วกัน^{๔๑}
๖. การมอบหมายงานแล้วควรมีการสอบถามการทำงานด้วยระบบสารสนเทศที่มีความพร้อมพอสมควร โดยเฉพาะการติดตามฝ่ายเว็บไซต์จะมีความสะดวกรวดเร็วขึ้นและประชาชนสามารถติดตามข้อมูลได้ตลอดเวลา^{๔๒}
๗. การลงพื้นที่สำรวจตามชุมชนขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำเสนอความคิดเห็น โดยเฉพาะประชาชนที่เดือดร้อน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพิจารณาหาวิธีในการความสงเคราะห์^{๔๓}
๘. การติดต่อประสานงานสื่อสารเมื่อพบอุปสรรคปัญหาและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติในแต่ละพื้นที่ และมีเหตุฉุกเฉินก็มีการนัดประชุมโดยผ่านผู้นำชุมชนเป็นลำดับ^{๔๔}
๙. การติดต่อสื่อสารประสานงาน แจ้งเตือนประชาสัมพันธ์และจัดประชุมแจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านผู้นำชุมชนซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มากขึ้นจากเว็บไซต์ของคณะสงฆ์โดยตรง^{๔๕}
๑๐. ให้คำปรึกษากับผู้ปฏิบัติหรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้ตลอดเวลาในขณะที่เกิดภัยสามารถโทรแจ้งสายด่วนเพื่อขอความช่วยเหลือโดยตรงตลอด ๒๔ ชั่วโมง^{๔๖}
๑๑. อำนวยความสะดวกตามที่ได้อำนาจไว้เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารที่เป็นปัจจุบันจะได้นำไปสู่การเตรียมพร้อมรับมือกับอุทกภัย วาตภัย อัคคีภัยที่จะเกิดขึ้น^{๔๗}
๑๒. การนัดประชุมหากมีความเสี่ยงที่จะเกิดภัยพิบัติในเขตอำเภอบ้านหมอและอำเภอใกล้เคียง เพื่อเตรียมรับมือและแนะนำช่องทางในการแจ้งเตือนข่าวสาร

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายรณรงค์ เทพรักษ, นายอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๔๑} สัมภาษณ์ นายน้อย คำมี, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๔๒} สัมภาษณ์ นายกิตติพัทธ์ แสงชาติ, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมะขามเรียง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๔๓} สัมภาษณ์ นายเฉลิม สิทธาจารย์, กำนันตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๖ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายชวน พุ่มพวง, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๒ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๔๕} สัมภาษณ์ นางเมตตา ศรีเพชร, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๗ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๔๖} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรเจติยาภิวัฒน์, เจ้าอาวาสวัดเจริญธรรม อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๔๗} สัมภาษณ์ พระครูอุดมธรรมจารี, เจ้าอาวาสวัดกลางทุ่ง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

เพื่อให้ผู้นำชุมชนสามารถแจ้งเตือนประชาชนในพื้นที่ของตนต่อไป ให้ได้รับข่าวสารที่เที่ยงตรงผ่านอุปกรณ์เตือนภัยที่มีอยู่ในชุมชน^{๔๘}

๑.๕. ท่านคิดว่าการบริหารจัดการ ด้านการกำกับดูแล ควรอย่างไร

๑. คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอมีการสอบถามข้อมูลตามชุมชนที่มีความเสี่ยงและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตนหากเกิดอุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ในอนาคตก็สามารถแก้ไขเหตุฉุกเฉินได้ทันที่^{๔๙}
๒. การนำเทคโนโลยีปัจจุบันมาประยุกต์ใช้เป็นส่วนช่วยในการดำเนินกิจกรรมบางเรื่อง เช่น การสร้างเว็บไซต์เข้าถึงการบริการ การบันทึกผลการบริการรายบุคคล และแสดงผล เพื่อการช่วยเหลือต่อยอดหรือ การจัดตั้งหน่วยศูนย์เทคโนโลยีการช่วยเหลือชุมชนเพื่อเข้าถึงข่าวสารสาระสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต^{๕๐}
๓. ทำให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและให้ทุกวัดในเขตอำเภอบ้านหมอ จัดกิจกรรมในทุก ๆ เดือน เดือนละครั้งก็ยิ่งดีเพื่อที่จะให้ประชาชนไม่เห็นห่างจากวัด และประชาชนรอบ ๆ วัดก็จะเข้ามาวัดมาก ยิ่งขึ้น^{๕๑}
๔. การติดตามอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องมอบหมายให้มีผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ สนับสนุนช่วยเหลือคน ช่วยเหลือสังคม บทบาทของพระสงฆ์ และวัดสามารถเข้ากับประชาชนได้เป็นอย่างดี และในการพัฒนาการจัดสงเคราะห์ประชาชนต้องอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา^{๕๒}
๕. ต้องกำกับดูแลมากขึ้นเพราะทุกฝ่ายจะต้องรู้งานในการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลนั้นมีการกระจายไปยังสถานอันเป็นสาธารณสมบัติหลาย ๆ แห่งในพื้นที่จังหวัดสระบุรี ตามอำเภอต่าง ๆ ด้วยการร่วมมือจากคณะสงฆ์ของแต่ละอำเภอที่มีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้สถานอันเป็นสาธารณสมบัติในพื้นที่พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อความเกื้อกูลแก่ประชาชนในพื้นที่ที่มาขอรับบริการยังสถานที่นั้น ๆ^{๕๓}

^{๔๘} สัมภาษณ์ พระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน, เจ้าอาวาสวัดหนองตาบุญ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๔๙} สัมภาษณ์ พระครูศุภธรรมคุณ คุณธมโม (สรานันท์), เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๕๐} สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธจริธรรมประสาธน์ ธมมทินโน, เจ้าคณะตำบลโคกใหญ่ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๕๑} สัมภาษณ์ พระสมุห์พงศกร กวีวิโส, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๕๒} สัมภาษณ์ นายรณรงค์ เทพรัักษ์, นายอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๕๓} สัมภาษณ์ นายน้อย คำมี, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

๖. สร้างการรับรู้ให้กับหน่วยงานภาครัฐ ประชาชน องค์กร ในอำเภอ หน่วยงาน ในแต่ละเขต ควรให้การสนับสนุน จังหวัด อบจ. ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุน วัดจัดทำแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนในพื้นที่^{๕๔}
๗. ดำเนินการให้พระสังฆาธิการในเขตอำเภอต้องทำความเข้าใจในแนวคิดกับประชาชนในชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้าใจ ตรงกัน สร้างแนวความให้เป็นอย่างเดียวกันในเรื่องการช่วยเหลือเกื้อกูลสาธารณะเพื่อประชาชน^{๕๕}
๘. กำกับดูแลและประสานงานร่วมกันควรใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ที่เป็นของวัดที่มีสิ่งปลูกสร้างอยู่ก่อนแล้วให้มีประโยชน์ สูงสุด เช่น ศาลา หอ สวดมนต์ ลานกว้าง วิหาร และการปรับประยุกต์สิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ สูงสุด^{๕๖}
๙. กระตุ้นจิตสำนึกของพระสังฆาธิการให้มีความตระหนักในหน้าที่ในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนในกิจการสาธารณสงเคราะห์แก่ประชาชน เพราะพระสังฆาธิการผจญเรื่องราวหรือ ปัญหาที่อาจจะเกิดความท้อถอยได้^{๕๗}
๑๐. การทำหน้าที่ในส่วนนี้ก็ต้องมีความอดทน มีสติ มีความเพียร ความศรัทธา มีความมุ่งมั่น ที่จะก้าวไปเพื่อการเผยแผ่และช่วยเหลือเกื้อกูลต่อประชาชนหรือชุมชนให้ได้รับประโยชน์มากที่สุดโดยที่มีความปรารถนาที่จะพัฒนาชุมชนและประชาชนให้ได้รับประโยชน์ ^{๕๘}
๑๑. คณะสงฆ์อำเภอเป็นผู้ดำเนินงานบทบาทนักสังคมสงเคราะห์ และยังเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และผู้นำชาวบ้านทำให้เกิดความสามัคคีเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่ชุมชนและสังคมในท้องถิ่น^{๕๙}
๑๒. การสงเคราะห์ประชาชนเป็นงานเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ภายในวัด ใช้เป็นที่ประชุมของหน่วยงานราชการ เป็นที่ประชุมของชุมชนหมู่บ้าน ตำบลในท้องถิ่น เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ประชาชน หรือ จัดกิจกรรมต่าง ๆ

^{๕๔} สัมภาษณ์ นายกิตติพัทธ์ แสงชาติ, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมะขามเรียง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๕๕} สัมภาษณ์ นายเฉลิม สิทธิธาร, กำนันตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๖ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๕๖} สัมภาษณ์ นายชวน พุ่มพวง, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๒ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๕๗} สัมภาษณ์ นางเมตตา ศรีเพชร, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๗ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๕๘} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรเจติยาภิวัฒน์, เจ้าอาวาสวัดเจริญธรรม อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๕๙} สัมภาษณ์ พระครูอุดมธรรมจารี, เจ้าอาวาสวัดกลางทุ่ง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

ของชุมชน เช่น การช่วยเหลือเด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กที่มาจากครอบครัว
ยากจน^{๖๐}

๒. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อ สาธารณประโยชน์

๒.๑. การบริหารสนับสนุนช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ควรทำ อย่างไร

๑. หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในส่วนของอำเภอบ้านหมอได้ชักชวนเจ้า
คณะพระสังฆาธิการร่วมทำกิจกรรม การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของ
รัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนั้นเป็นไปเพื่อการสาธารณะ
ประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล ขุดสระน้ำขนาดใหญ่เพื่อ
เป็นแหล่งอุปโภคและ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ อนุรักษ์วัฒนธรรมและ
สิ่งแวดล้อม การจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์และ อื่น ๆ^{๖๑}
๒. คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ เข้าไปมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการพัฒนาสังคม จะอยู่
ในลักษณะการทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตน การเป็นผู้นำใน
การพัฒนาชุมชน เช่น การตัดถนนในหมู่บ้าน การจัดระเบียบรั้วบ้าน การลอก
คลอง ทำประปา เป็นการร่วมมือกันระหว่าง วัด ชาวบ้าน และหน่วยราชการ ใน
ส่วนข้อขัดแย้งทางการเมือง พระสงฆ์มีบทบาททางด้านการสร้างขวัญและ
กำลังใจกับประชาชน อยู่เคียงข้างประชาชนในทุกสถานการณ์ สร้างความศรัทธา
และความเชื่อมั่นให้กับประชาชน^{๖๒}
๓. คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงสภาพ
วัด และศาสนาสถานให้มีความสะอาดร่มรื่น ถาวรและมั่นคง อันเหมาะสมกับ
เป็นวัดที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนในการประกอบศาสนกิจและการจัดกิจกรรม
ของท้องถิ่น ตลอดจนเป็นที่พักผ่อนจิตใจ และเป็นอุทยานทางการศึกษาของ
ประชาชน^{๖๓}
๔. หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ผู้ที่ทำหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองหรือผู้นำ
ในพื้นที่ ซึ่งมีภาระงานหลายด้าน อาจทำหน้าที่ได้ไม่เต็มที่การเข้าไปมีบทบาท
หน้าที่สำคัญในการสนับสนุน ชุมชน เช่น การพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชน การ

^{๖๐} สัมภาษณ์ พระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน, เจ้าอาวาสวัดหนองตาบุญ อำเภอเวียงแดง
จังหวัดสระบุรี, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๖๑} สัมภาษณ์ พระครูสุกฤทธิธรรมคุณ คุณธมโม (สรานันท์), เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี,
๓๐ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๖๒} สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธจริธรรมประสาธน์ ธมมทินโน, เจ้าคณะตำบลโคกใหญ่ จังหวัดสระบุรี,
๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๖๓} สัมภาษณ์ พระสมุห์พงศกร กวีวิโส, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี,
๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

จัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์ การช่วยเหลือทางราชการ ในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติด^{๖๔}

๕. หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ปัญหาส่วนใหญ่จะไม่ปรากฏ เพราะ
บางอย่างได้มาจากการทอดผ้าป่าและการบริจาคแล้วจึงนำปัจจัยเหล่านั้นไป
สงเคราะห์ประชาชนที่ประสบภัยต่าง^{๖๕}
๖. กิจกรรมหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบทั่วถึง
ประสานงานกับหน่วยราชการดำเนินงานตามแผนมีการสรุปรายงานผลการ
ดำเนินงานควรส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วน^{๖๖}
๗. หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลช่วยเหลือประชาชน เช่น จัดตั้ง หน่วย
อาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือประชาชนทั้งด้านไฟไหม้และน้ำท่วม
พร้อมมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบภัย^{๖๗}
๘. หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในยามปกติก็ตั้งกองทุนทำอาหารเลี้ยงเด็ก
กำพร้าและ ด้อยโอกาสการสงเคราะห์ปวงชนผู้ประสบภัยพิบัติจากวินาศภัย
อุบัติเหตุ และ สาธารณภัยซึ่งได้แก่ภัย คือ ความยากจน ความเจ็บไข้การให้
ข้อมูลข่าวสาร^{๖๘}
๙. หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับ
ต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่หน่วยราชการจะ
เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้
ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
ผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติด
ประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น^{๖๙}
๑๐. หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล เป็นการรับฟังความคิดเห็น เป็น
กระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงและความ
คิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การ

^{๖๔} สัมภาษณ์ นายรณรงค์ เทพรัักษ์, นายอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๖๕} สัมภาษณ์ นายน้อย คำมี, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี,
๒๔ กันยายน ๒๕๖๓

^{๖๖} สัมภาษณ์ นายกิตติพัทธ์ แสงชาติ, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมะขามเรียง อำเภอบ้านหมอ
จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๖๗} สัมภาษณ์ นายเฉลิม สิทธาจารย์, กำนันตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๖ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี,
๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๖๘} สัมภาษณ์ นายชวน พุ่มพวง, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๒ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี,
๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๖๙} สัมภาษณ์ นางเมตตา ศรีเพชร, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๗ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี,
๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

รับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น^{๗๐}

๑๑. หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูล ความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการปฏิบัติงานของภาครัฐได้อย่างไร เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นเชิงนโยบาย^{๗๑}
๑๒. หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลเป็นการเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจทำได้หลายระดับและหลายวิธี ซึ่งบางวิธีสามารถทำได้ง่าย ๆ แต่บางวิธีก็ต้องใช้เวลา^{๗๒}

๒.๒. ท่านคิดว่าตามหลักการการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น การสนับสนุนโครงการวัดปลอดสิ่งเสพติด เหล้า บุหรี่ ควรทำ อย่างไร

๑. การเข้าร่วมกิจกรรมบ่อย ๆ เช่น ช่วยทำงานในวัด สวดมนต์ฟังธรรม ความสัมพันธ์ของสถาบันต่าง ๆ เช่น ชาติดับศาสนา ศาสนากับประชาชนซึ่งเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจและเป็นศูนย์กลางกิจกรรมของชาวบ้าน เพื่อโอกาสในการเข้าถึงสิ่งเสพติดลดลง^{๗๓}
๒. ชีวิตของชาวบ้านกับวัดได้มีความผูกพันกันมาโดยตลอดซึ่งงานด้านสาธารณสงเคราะห์นั้นในอดีตจนถึงปัจจุบันทางวัดก็หรือคณะสงฆ์เองก็ยังได้ให้ความสำคัญเหมือนเดิมตามกำลังของวัดแต่ละวัด แม้สังคมจะเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนาของโลกวัดจึงไม่ได้เป็นศูนย์กลางในด้านต่าง ๆ เหมือนเดิม^{๗๔}
๓. บทบาทของวัดด้านสาธารณสงเคราะห์ในยุคปัจจุบันนี้ ยังคงมีความสำคัญอยู่มากไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดก็ตามยังไม่สามารถขจัดความทุกข์ไปได้หมด เช่น ทุกข์ทางจิตใจ ทุกข์ทางกาย เป็นต้น ในการสนับสนุน ช่วยเหลือคน

^{๗๐} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรเจติยาภิวัฒน์, เจ้าอาวาสวัดเจริญธรรม อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๗๑} สัมภาษณ์ พระครูอุดมธรรมจารี, เจ้าอาวาสวัดกลางทุ่ง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๗๒} สัมภาษณ์ พระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน, เจ้าอาวาสวัดหนองตาบุญ อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๗๓} สัมภาษณ์ พระครูศุภธรรมคุณ คุณธมโม (สรานันท์), เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๗๔} สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิธรรมประสาธน์ ธมมทินโน, เจ้าคณะตำบลโคกใหญ่ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

ช่วยเหลือสังคม ยามเมื่อประสบภัย และเมื่อประสบทุกข์ทางใจ เพราะพระสงฆ์สามารถเข้าถึงประชาชนได้ง่าย^{๗๕}

๔. วัดได้ให้ความช่วยเหลือทั้งสถานที่และกำลังทรัพย์เพื่อสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ชุมชนเกือบจะครบทุกอย่าง โดยคำนึงถึงความผาสุกของประชาชนเป็นที่ตั้งด้วยดีเสมอมา^{๗๖}
๕. คณะสงฆ์ได้ร่วมมือกับกับหน่วยงานทางราชการและกลุ่มผู้นำชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี โดยการใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการอำนวยความสะดวกในทุกสรรพสิ่งให้แก่ชุมชนและชาวบ้าน^{๗๗}
๖. ทางวัดจะต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากเกี่ยวกับงานสงเคราะห์ประชาชน ทิศทางวัดควรส่งเสริมสร้างปลูกจิตนียให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกันทำ ร่วมกันคิด และร่วมรับประโยชน์ร่วมกัน^{๗๘}
๗. การสงเคราะห์ประชาชนหลักกว้าง ๆ ในระดับคณะสงฆ์พุทธศาสนาจะสอนให้ทุก ๆ คน ทำหน้าที่ของตนเองต่อบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่รอบข้าง และหรือบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคมให้ครบถ้วนสมบูรณ์เป็นหลัก^{๗๙}
๘. แนวทางในการบริหารจัดการชุมชนหรือสังคม หรือท้องถิ่นและในระดับที่ผ่านมา คณะสงฆ์หรือวัดเองก็ได้ให้ความอนุเคราะห์สงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือทั้งสถานที่ของวัดเอง หรือแม้กระทั่งกำลังทรัพย์ เพื่อสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ชุมชน^{๘๐}
๙. คณะสงฆ์เริ่มโครงการ คลินิกสุขภาพเคลื่อนที่ให้พระสงฆ์และประชาชนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และทางวัดก็ได้ร่วมมือกับหน่วยงานราชการทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้นำชุมชนและชาวบ้านเป็นอย่างดี โดยใช้สถานที่วัดเป็นศูนย์กลางในการไขปัญหาอบายมุข^{๘๑}
๑๐. คณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ มีการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา และมีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นต่องานด้านนี้ ซึ่งเป็นเรื่องการ

^{๗๕} สัมภาษณ์ พระสมุห์พงศกร กวีวิโส, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๗๖} สัมภาษณ์ นายณรงค์ เทพรักษ, นายอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๗๗} สัมภาษณ์ นายน้อย คำมี, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๗๘} สัมภาษณ์ นายกิตติพัทธ์ แสงชาติ, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมะขามเรียง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๗๙} สัมภาษณ์ นายเฉลิม สิทธาจารย์, กำนันตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๖ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๘๐} สัมภาษณ์ นายชวน พุ่มพวง, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๒ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๘๑} สัมภาษณ์ นางเมตตา ศรีเพชร, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๗ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

เข้าไปทำความเข้าใจเกี่ยวกับการติดต่อกับหน่วยราชการเพราะบางกิจกรรมก็ต้องอาศัยบ้านเมืองเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. นายอำเภอ เป็นต้น^{๘๒}

๑๑. ควรมีการปรับปรุงและส่งเสริมให้ชุมชนต่าง ๆ ในท้องถิ่นดีขึ้นเพราะชุมชนบางส่วนยังไม่เข้าใจต่อการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์การส่งเสริมให้ชุมชนนั้น ๆ ไม่ได้พัฒนาเท่าที่ควร^{๘๓}

๑๒. ควรที่จะมุ่งการพัฒนาบุคคล และกลุ่มบุคคล ปราบกฏการและสิ่งแวดล้อมทางวัตถุ และสังคมของหมู่บ้านไม่ได้สนับสนุนเท่าที่ควรจากภาครัฐ และเอกชนซึ่งในการพัฒนาหมู่บ้านนั้น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ต่อกันยังขาดความสามัคคี^{๘๔}

๒.๓. ท่านคิดว่า ตามหลักการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็น สาธารณสมบัติ เช่น สนับสนุนช่วยเหลือในการสร้างศาลาพักร้อนของผู้โดยสารรถประจำทาง ควรทำ อย่างไร

๑. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัตินั้น พระสงฆ์ได้ร่วมกันสนับสนุนปัจจัย ในการสมทบทุนจัดหาทุนสร้างศาลาพักร้อนของผู้โดยสารรถประจำทางต่าง ๆ ในอำเภอบ้านหมอ เป็นต้น^{๘๕}

๒. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติการช่วยเหลือสมทบทุนในการสร้างถนน คูคลองที่อยู่บริเวณใกล้วัด ร่วมสมทบ ทุนในการสร้างอาคารเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลี และโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญต่าง ๆ เป็นต้น^{๘๖}

๓. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติการรักษาความสะอาด การบูรณปฏิสังขรณ์ และที่สำคัญขาดทุนทรัพย์ปัจจัยใน การบำรุงดูแลเสนาสนะอาคารสถานที่ต่าง ๆ ให้มีความสมบูรณ์พร้อมใช้งานได้อยู่เสมอ หรือแม้กระทั่งขาดแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข^{๘๗}

^{๘๒} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรเจติยาภิวัฒน์, เจ้าอาวาสวัดเจริญธรรม อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๘๓} สัมภาษณ์ พระครูอุดมธรรมจารี, เจ้าอาวาสวัดกลางทุ่ง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๘๔} สัมภาษณ์ พระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน, เจ้าอาวาสวัดหนองตาบุญ อำเภอนิหารแดง จังหวัดสระบุรี, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๘๕} สัมภาษณ์ พระครูสุกฤทธิธรรมคุณ คุณธมโม (สรานันท์), เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๘๖} สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิธรรมประสาธน์ ธมมทินโน, เจ้าคณะตำบลโคกใหญ่ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๘๗} สัมภาษณ์ พระสมุห์พงศกร กวิวิโส, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

๔. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ โดยมุ่งที่จะเอาผลเพื่อส่วนรวมที่เป็นสาธารณที่เป็นวัตถุ เช่น การสร้างถนนหนทาง การขุดลอกคูคลอง การสร้างฌาปนสถาน การสร้างระบบประปาไฟฟ้าหรือเครื่องกำเนิดไฟฟ้า^{๘๘}
๕. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติคือ การสร้างและพัฒนาพื้นฐานปัจจัยหลัก ที่สำคัญในการดำเนินวิถีชีวิตสร้างพัฒนาส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนควบคู่กันไปอย่างสมดุลและเหมาะสม เป็นผู้นำในการสร้างถนนเข้าหมู่บ้านเพื่ออำนวยความสะดวกให้ชาวบ้านได้สัญจรตลอดจนถึงการนำส่งสินค้าการเกษตร ด้านปศุสัตว์ และสินค้าประจำตำบล^{๘๙}
๖. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ การสร้างบ่อน้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำประปาหมู่บ้าน น้ำใช้ในการเกษตร ทางวัดได้เข้าไปช่วยเหลือและดูแลในส่วนนี้ การสร้างถนน ขุดลอกคูคลอง การสร้างโรงพยาบาล และการจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ และปลูกต้นไม้ เป็นต้น^{๙๐}
๗. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ คือสิ่งจำเป็น เป็นการทำให้เพื่อส่วนรวม เช่น วัด ศาสนสถานอื่น ๆ เจติยโบราณสถาน สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะ มีวิธีการป้องกันปัญหาในปัจจุบันบางแห่งมีเอกชนเข้าไปหาผลประโยชน์^{๙๑}
๘. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ คณะสงฆ์ให้ความสำคัญต่อสาธารณสมบัติที่มีของเก่ามากขึ้น มีการอนุรักษ์และซ่อมแซมเพื่อให้แข็งแรงมั่นคง อีกทั้งยังจัดสาธารณสมบัตินี้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและบุคคลทั่วไป^{๙๒}
๙. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ วัดเป็นศูนย์กลางทางจิตใจ ทางด้านสาธารณประโยชน์ กล่าวได้ว่า ศาสนาถือเป็นศาสนาถือเป็นศาสนสมบัติของส่วนรวมของคนทุกคน วัดเป็นศาสนสถานที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของศาสนา^{๙๓}

^{๘๘} สัมภาษณ์ นายรณรงค์ เทพรัักษ์, นายอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๘๙} สัมภาษณ์ นายน้อย คำมี, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๙๐} สัมภาษณ์ นายกิตติพัทธ์ แสงชาติ, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมะขามเรียง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๙๑} สัมภาษณ์ นายเฉลิม สิทธาจารย์, กำนันตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๖ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๙๒} สัมภาษณ์ นายชวน พุ่มพวง, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๒ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๙๓} สัมภาษณ์ นางเมตตา ศรีเพชร, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๗ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

๑๐. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ เช่นห้องสมุดของวัดมีขนาดเล็กและประชาชนส่วนมากไม่ทราบว่ามีห้องสมุดของวัด ควรมีการประชาสัมพันธ์และปรับปรุงทัศนคติของห้องสมุดของวัดให้มีความน่าสนใจและสะอาดร่มรื่น เหมาะแก่การอ่านหนังสือ^{๙๔}
๑๑. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ การจัดสถานที่เพื่อทำกิจกรรมด้านกรรมฐานยังไม่เหมาะสมยังไม่มีสถานที่ที่เป็นสัดส่วนที่ชัดเจนจึงควรจัดหาสถานที่ ๆเหมาะสำหรับการทำกรรมฐาน ที่เป็นสัดส่วนทั้งที่พักอาศัยและที่ปฏิบัติ^{๙๕}
๑๒. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ การเอื้อเฟื้อสถานที่สำหรับตั้งศูนย์ช่วยเหลือ หรือสถานอนามัยเพื่อถวายเป็นการรักษายาบาล พระสงฆ์ที่อาพาธและให้บริการแก่อุสกุบาสิกามาปฏิบัติธรรม ยังขาดการประชาสัมพันธ์ของคณะสงฆ์อย่างทั่วถึง^{๙๖}

๒.๔. ท่านคิดว่า การบริหารจัดการ ตามหลักการการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป เช่น สนับสนุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ มีน้ำท่วมเป็นต้น ควรทำ อย่างไร

๑. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไปนั้นคณะสงฆ์ได้มีการช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วมในเขตจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย หรือการมอบเครื่องอุปโภคบริโภค แก่เด็กนักเรียนพิการทางด้านต่าง ๆ^{๙๗}
๒. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป จัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย หรือในยามที่ปกติก็จัดตั้งกองทุนทำอาหารเลี้ยงเด็กกำพร้าและเด็กด้อยโอกาสหรือกระบวนกรสงเคราะห์ปวงชนผู้ประสบภัยพิบัติจากวินาศภัย^{๙๘}
๓. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป การเกิดอุบัติเหตุและสาธารณภัยอันได้แก่ภัยคือความยากจน ความเจ็บป่วยควรมีแนวทางในการพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์^{๙๙}

^{๙๔} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรเจติยาภิวัฒน์, เจ้าอาวาสวัดเจริญธรรม อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๙๕} สัมภาษณ์ พระครูอุดมธรรมจารี, เจ้าอาวาสวัดกลางทุ่ง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๙๖} สัมภาษณ์ พระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน, เจ้าอาวาสวัดหนองตาบุญ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดสระบุรี, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๙๗} สัมภาษณ์ พระครูศุภธรรมคุณ คุณธมโม (สรานันท์), เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๙๘} สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธจริธรรมประสาธน์ ธมมทินโน, เจ้าคณะตำบลโคกใหญ่ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๙๙} สัมภาษณ์ พระสมุห์พงศกร กวีวิโส, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

๔. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ควรมีการดำเนินการให้วัดเป็นศูนย์รวมพลังในการป้องกันหมู่บ้านให้เกิดสันติสุขช่วยกันปกป้องพิทักษ์รักษาชีวิตและทรัพย์สินของทุกคนในหมู่บ้านให้เกิดความปลอดภัยไม่ว่าจากโจรภัย^{๑๐๐}
๕. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป อัคริภัย วาตภัย อุทกภัย หรือภัยอื่นๆ ให้ทุกคนนอนตาหลับ ทำนองว่าถึงคราวมีทุกข์ ช่วยกันแก้ไข ถึงคราวสุขสบายก็ไม่ตกอยู่ในความประมาท^{๑๐๑}
๖. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ควรมีการพัฒนาความสมดุลแนวทางในการเข้าไปแบบให้เปล่า เช่น การช่วยผู้ประสบภัยพิบัติไม่ว่าจะเป็นอุทกภัย วาตภัย อัคริภัย การประสบอุบัติเหตุ^{๑๐๒}
๗. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป การสงเคราะห์คนชรา คนพิการ คนผู้ที่ยอดโอกาส หรือสงเคราะห์โดยประการอื่น ๆ ทั้งในยามปกติและตามแต่โอกาสที่มาถึง เป็นต้น^{๑๐๓}
๘. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป การช่วยเหลือส่งเสริม ผลักดันคุณภาพชีวิตของประชาชนคนไทยให้หลุดพ้นจากความยากลำบาก วัดและคณะสงฆ์มีบทบาทหน้าที่อันสำคัญเหล่านี้ทำให้พระสงฆ์กับประชาชนให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันดังเช่นอดีต^{๑๐๔}
๙. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป การแก้ไขปัญหาหาเสพติดหรืออาชญากรรม ปัญหาสุราบุหรี ซึ่งมีแนวโน้มว่าเด็กและเยาวชนมีการบริโภคเพิ่มขึ้น เด็กเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสูงขึ้น^{๑๐๕}
๑๐. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ช่วยแก้ไขปัญหาความเสื่อมถอยทางจริยธรรมวัฒนธรรม และการขาดจิตสำนึก วัดและคณะสงฆ์ต้องมีส่วนร่วมช่วยแก้ไขปัญหให้กับสังคม^{๑๐๖}
๑๑. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป การสังคมสงเคราะห์ในระดับท้องถิ่น ถึงแม้จะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดสวัสดิการ

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ นายณรงค์ เทพรักษ์, นายอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ นายน้อย คำมี, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ นายกิตติพัทธ์ แสงขาลี, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมะขามเรียง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ นายเฉลิม สิทธิธาร, กำนันตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๖ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ นายชวน พุ่มพวง, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๒ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ นางเมตตา ศรีเพชร, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๗ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรเจติยาภิวัฒน์, เจ้าอาวาสวัดเจริญธรรม อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

สงเคราะห์ประชาชนตามกฎหมายกำหนดให้แก่การจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุ เบี้ยคนพิการและเบี้ยสงเคราะห์ผู้ป่วยเอดส์^{๑๐๗}

๑๒. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป คำนึงถึงผลประโยชน์การใช้งาน เช่น การจัดงานและพิธีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานบวช งานแต่ง หรือการตายก็ล้วนต้องอาศัยสถานที่บริเวณวัด ดังนั้นการสงเคราะห์ประชาชนจะต้องเน้นการนำไปทำให้เกิดประโยชน์ส่วนร่วม มากกว่าประโยชน์ส่วนตน^{๑๐๘}

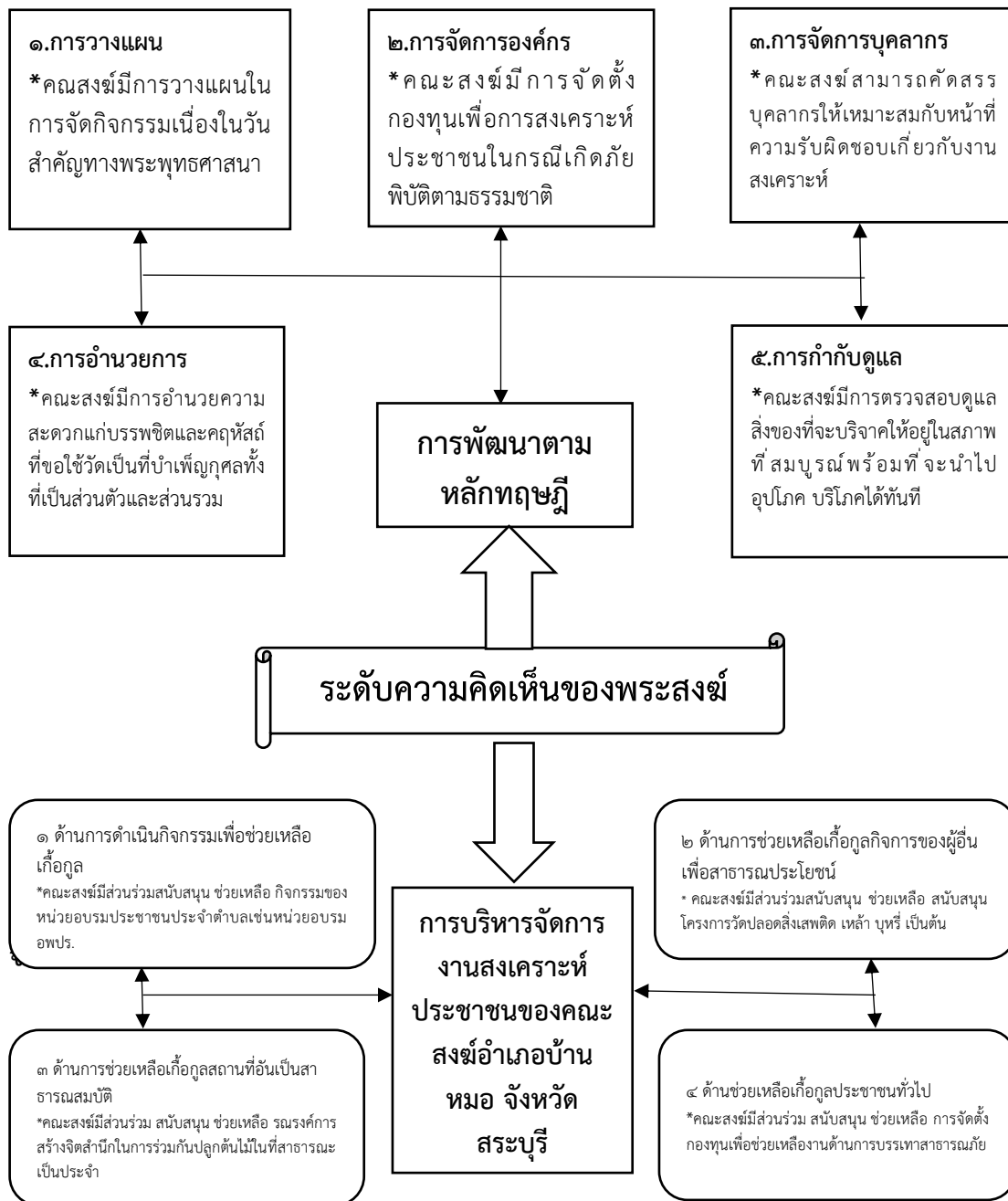
^{๑๐๗} สัมภาษณ์ พระครูอุดมธรรมจารี, เจ้าอาวาสวัดกลางทุ่ง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ พระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน, เจ้าอาวาสวัดหนองตาบุญ อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

๔.๖ องค์ความรู้

๔.๖.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” ทำให้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๑

แผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยมีลักษณะที่สำคัญในแต่ละด้าน โดยได้แบ่งออกเป็น ๙ ด้าน คือ ๑) ด้านการวางแผน ๒) ด้านการจัดการองค์กร ๓) ด้านการจัดการบุคลากร ๔) ด้านการอำนวยการ ๕) ด้านการกำกับดูแล ๖) ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๗) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ๘) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ๙) ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยสรุปดังนี้

๑. **ด้านการวางแผน** พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ได้แก่ เป้าหมายความต้องการของผู้รับบริการสงเคราะห์ที่มาของสิ่งที่จะนำมาสงเคราะห์กำหนดวันลงพื้นที่เป้าหมาย

๒. **ด้านการจัดองค์กร** พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ได้แก่ องค์กรควรมีความพร้อมในการดำเนินงานด้านสาธารณะสงเคราะห์

๓. **ด้านงานบุคลากร** พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ได้แก่ ควรแนะนำและปรับความเข้าใจให้มีความคิดไปในแนวทางเดียวกันกับกิจกรรมด้านการสงเคราะห์

๔. **ด้านการอำนวยการ** พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ได้แก่ ต้องมีการบริหารจัดการที่ดีสามารถเก็บรวบรวมสิ่งของที่จะใช้ในการสงเคราะห์ประชาชนได้ดีมีการบริหารจัดการด้านการอำนวยการอย่างเป็นระบบ

๕. **ด้านการกำกับดูแล** พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ได้แก่ ควรที่จะติดตามผลการดำเนินการเพื่อหาวิธีในการสงเคราะห์

๖. **ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล** พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ได้แก่ วัดควรมีความพร้อมเลือกดำเนินกิจการที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่สังคม การดำเนินกิจการที่อาจทำให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า

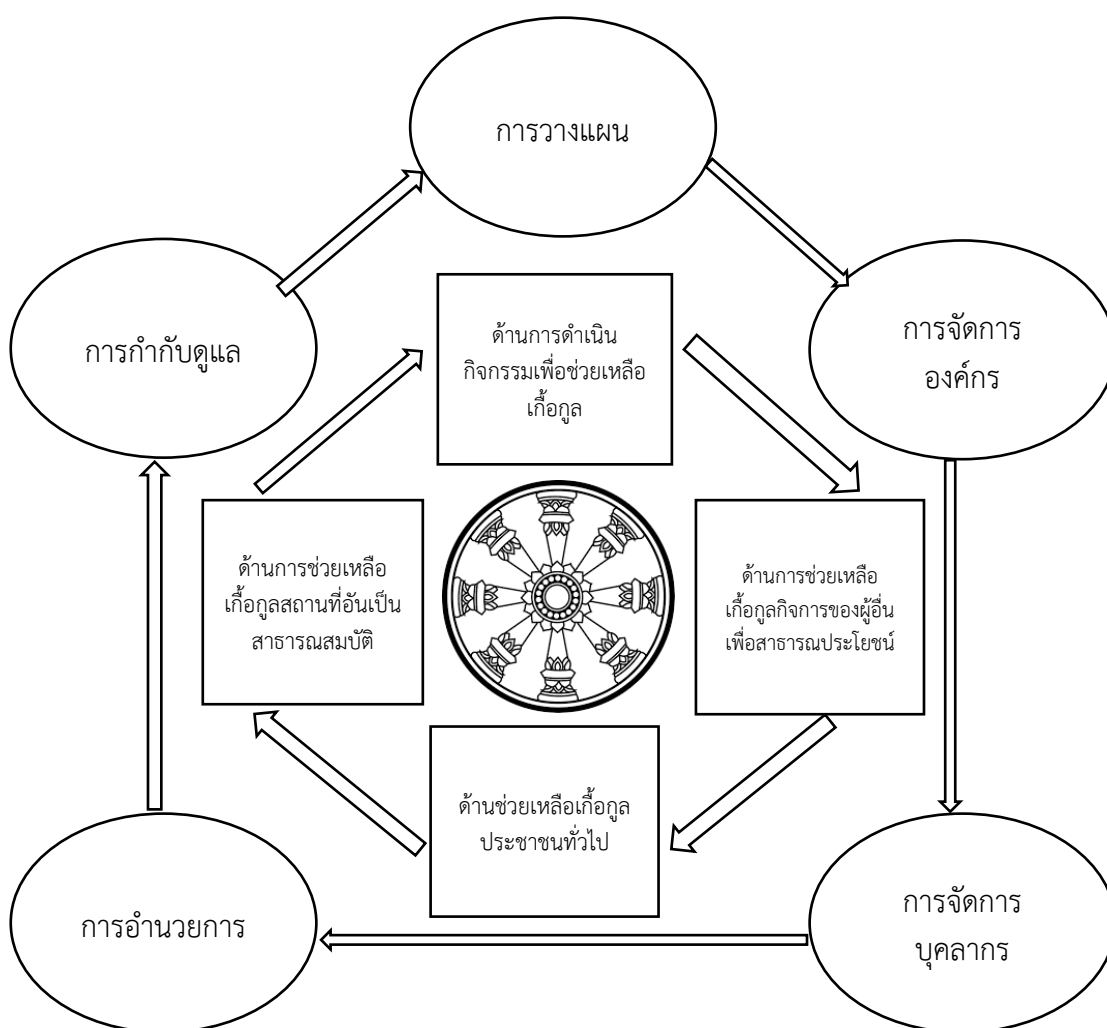
๗. **ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์** พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ได้แก่ ควรส่งเสริมให้ทุกวัดเพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากร รัฐและเอกชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัด

๘. **ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ** พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ได้แก่ ควรมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อซ่อมแซมบูรณะ ควรแบ่งประเภทเครื่องอุปโภคบริโภคให้เป็นสัดส่วน

๙. ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ได้แก่ ควรจัดตั้งศูนย์บำบัดสภาพจิตใจแก่ผู้ยากไร้และผู้ประสบภัยพิบัติประจำ อำเภอ โดยใช้สถานที่ของวัดเป็นสถานที่ตั้ง

๔.๖.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยโดยการแสดงแผนภาพ ดังแผนภาพที่ ๔.๒

แผนภาพที่ ๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย
ที่มา : จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๒ สรุปได้ว่า การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี โดยแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล คือ การวางแผน คือ การส่งเสริมให้วัดที่ยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินการสงเคราะห์ การจัดการองค์กรคือ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล บุคลากร คือ ชักชวนประชาชนมาเป็นจิตอาสา อำนาจการ คือ การจัดสรรอาคารสถานที่กักเก็บของที่บริจาค กำกับดูแล คือ ระวังการดำเนินงานกิจกรรมที่อาจไม่เกิดประโยชน์ ๒) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ คือ การวางแผน คือ ส่งเสริมให้ทุกวัดดำเนินการงานสาธารณประโยชน์ การจัดการองค์กร คือ โดยประสานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง บุคลากร คือ ประสานงานกับหน่วยราชการประจำตำบลท้องถิ่น การอำนาจการ คือ ฟื้นฟูและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น กำกับดูแล คือ จัดสรรเครื่องอุปโภค บริโภคเพื่อไว้บริการแก่ชุมชนท้องถิ่น ๓) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ คือ การวางแผน คือ ดำเนินการช่วยเหลือทางราชการในการสร้างปรับปรุงถนนภายในชุมชน การจัดการองค์กร คือ สร้างจิตสำนึกในการปลูกต้นไม้ของประชาชน บุคลากร คือ ให้สถานที่เพื่อใช้เป็นศูนย์พักพิงคนชรา การอำนาจการ คือ จัดสร้างสถานที่ฟื้นฟูผู้ต้องขัง เพื่อใช้เป็นที่พักฟื้น และการฝึกอบรมอาชีพ การกำกับดูแล คือ แก้ไขผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ๔) ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป คือ การวางแผน คือ ช่วยเหลือประชาชนในคราวประสบอุทกภัย การจัดการองค์กร คือ การช่วยเหลือและสงเคราะห์คนชรา งานบุคลากร คือ จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือเด็กกำพร้าและยากจน การอำนาจการ คือ ตั้งกองทุนเลี้ยงอาหารกลางวันแก่เด็กพิการและด้อยโอกาส การกำกับดูแล คือ จัดตั้งมูลนิธิเพื่อเป็นสวัสดิการในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ

๑) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธี วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ในเขตอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสนับสนุน แนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ทั้งนี้จากผลการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง ๕๑ – ๖๐ ปี มีจำนวน ๓๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๓ มีพรรษาระหว่าง ๖ – ๑๐ พรรษา มีจำนวน ๕๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๑ มีต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน ๑๑๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๖ มีผู้นักธรรมเอกจำนวน ๖๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๔ ไม่มีวุฒิปริญญาธรรม จำนวน ๑๑๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๙

๒. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

๒.๑ พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.44$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อด้านทฤษฎี POSDC ในด้านการวางแผน อันดับสูงสุดที่สุด ($\bar{X}=3.78$, S.D.= 0.76) รองลงในด้านการอำนวยการ ($\bar{X}=3.60$, S.D.= 0.80) ถัดมาในด้านการกำกับดูแล ($\bar{X}=3.46$, S.D.= 0.91) ถัดมาใน

ด้านงานบุคลากร ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.98) และด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านการจัดองค์กร ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 0.97)

๒.๒ พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านทฤษฎี POSDC ด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ในข้อที่คณะสงฆ์มีการวางแผนในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อยู่ในอันดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.88) รองลงมาในข้อที่คณะสงฆ์มีการวางแผนในการจัดการความรู้และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.88) และข้อในที่อันดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คณะสงฆ์มีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการดำเนินงานช่วยเหลือสงเคราะห์ประชาชน ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.84) ตามลำดับ

๒.๓ พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านการจัดองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 0.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ในข้อที่คณะสงฆ์มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการสงเคราะห์ประชาชนในกรณีเกิดภัยพิบัติตามธรรมชาติ อยู่ในอันดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 1.01) รองลงมาในข้อที่คณะสงฆ์มีการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ขึ้นภายในวัดเพื่อเป็นการฝึกประชาชนให้รู้จักการออม ($\bar{X} = 2.98$, S.D. = 1.12) และในข้อที่อันดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือคณะสงฆ์มีการพัฒนาการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าขึ้นภายในวัดเพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมและช่วยเหลือประชาชนท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.91$, S.D. = 1.22) ตามลำดับ

๒.๔ พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านบุคลากร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ในข้อที่คณะสงฆ์สามารถคัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสงเคราะห์ อันดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 1.04) รองลงมาในข้อที่ คณะสงฆ์มีบุคลากรที่มีความสามารถในการหาแหล่งข้อมูลของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 1.05) และในข้อที่อันดับค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือคณะสงฆ์มีบุคลากรที่พร้อมในการช่วยเหลืองานด้านสาธารณะสงเคราะห์ ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 1.14)

๒.๕ พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านการอำนวยการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ในข้อที่คณะสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ขอใช้วัดเป็นที่บำเพ็ญกุศลทั้งที่เป็นส่วนตัวและส่วนรวม อันดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.82) รองลงมาในข้อที่คณะสงฆ์อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้ที่ขอบำเพ็ญกุศลนอกวัด แต่ขอรับคำปรึกษาและความอุปถัมภ์จากเจ้าอาวาสหรือจากวัด ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.94) และในข้อที่อันดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือคณะสงฆ์มีการประสานงานกับผู้นำท้องถิ่นในการช่วยเหลือประชาชนทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.98) ตามลำดับ

๒.๖ พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ด้านการกำกับดูแล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านทฤษฎี POSDC ในข้อที่คณะสงฆ์มีการตรวจสอบดูแลสิ่งของที่จะบริจาค

ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปอุปโภค บริโภคได้ทันที อันดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.99) รองลงมาในข้อที่คณะสงฆ์มีการดูแลควบคุมวัสดุอุปกรณ์สิ่งของที่จะใช้ในการบริจาคโดยแยกออกเป็นสัดส่วนชัดเจน ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.98) และในข้อที่อันดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือคณะสงฆ์มีระบบข้อมูลของผู้รับการช่วยเหลืออย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.99) ตามลำดับ

๒.๗ พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ อยู่ในอันดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.90) รองลงมาในด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 1.00) ถัดมาในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.96) และในด้านที่อันดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 1.01)

๒.๘ พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือเกื้อกูล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 1.01) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ในข้อที่คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ กิจกรรมของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลเช่นหน่วยอบรมอพปร. อันดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 1.07) รองลงมาในข้อที่คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุนช่วยเหลือ การสร้างห้องกรรมฐานสำหรับพระสงฆ์และประชาชนทั่วไป ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 1.15) และในข้อที่อันดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือคณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดสร้างห้องสมุดของวัดเพื่อบริการพระสงฆ์และประชาชน ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 1.13) ตามลำดับ

๒.๙ พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ในข้อที่คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ สนับสนุนโครงการวัดปลอดสิ่งเสพติด เหล้า บุหรี่ อันดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 1.01) รองลงมาในข้อที่คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในชุมชนให้มีความมั่นคง แข็งแรง เป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.99) และในข้อที่อันดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือคณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดสรรเครื่องอุปโภค บริโภคเพื่อไว้บริการแก่ชุมชนท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 1.02)

๒.๑๐ พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ในข้อที่คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ รมรณรงค์การสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันปลูกต้นไม้ในที่

สาธารณะเป็นประจำ อันดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = ๑.๐๓) รองลงมาในข้อที่คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดสร้างประปาประจำตำบลเพื่อเป็นการบริหารด้านสาธารณประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = ๑.๐๕) และในข้อที่อันดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ทางราชการในการร่วมสร้างถนน ปรับปรุง และขยายถนนภายในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = ๑.๑๗)

๒.๑๑ พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = ๑.๐๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ในข้อที่คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลืองานด้านการบรรเทาสาธารณภัย อันดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = ๑.๐๓) รองลงมาในข้อที่คณะสงฆ์ได้ช่วยเหลือประชาชนในกรณีประสบภัยพิบัติตามธรรมชาติ เช่น อุทกภัย เป็นต้น ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = ๑.๐๖) และในข้อที่อันดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือคณะสงฆ์ได้จัดตั้งกองทุนเลี้ยงอาหารกลางวันแก่เด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = ๑.๒๐) ตามลำดับ

๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

๑) ด้านการวางแผน

ปัญหา อุปสรรค ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการวางแผน พบว่า

๑. ไม่มีการวางแผนนโยบายวิธีการที่รัดกุม เพื่อเข้าถึงประชาชนที่เดือดร้อน ประสานความร่วมมือส่วนราชการ ผู้นำหมู่บ้านอย่างมีระเบียบแบบแผน

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการวางแผน พบว่า

๑. เป้าหมายความต้องการของผู้รับการสงเคราะห์ที่มาของสิ่งที่จะนำมาสงเคราะห์กำหนดวันลงพื้นที่เป้าหมาย

๒) ด้านการจัดองค์กร

ปัญหา อุปสรรค ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการจัดองค์กร พบว่า

๑. ด้านการจัดองค์กร พบว่า องค์กรไม่มีความพร้อมในการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการจัดองค์กร พบว่า

๑. องค์กรควรมีความพร้อมในการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์

๓) ด้านงานบุคลากร

ปัญหา อุปสรรค ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านงานบุคลากร พบว่า

๑. ไม่มีความคิดไปในแนวทางเดียวกันกับกิจกรรมด้านการสงเคราะห์

ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านงานบุคลากร พบว่า

๑. ควรแนะนำและปรับความเข้าใจให้มีความคิดไปในแนวทางเดียวกันกับกิจกรรมด้านการสงเคราะห์

๔) ด้านการอำนวยความสะดวก

ปัญหา อุปสรรค ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า

๑. ไม่มีการบริหารจัดการที่ดีสามารถเก็บรวบรวมสิ่งของที่จะใช้ในการสงเคราะห์ประชาชน

ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า

๑. ต้องมีการบริหารจัดการที่ดีสามารถเก็บรวบรวมสิ่งของที่จะใช้ในการสงเคราะห์ประชาชนได้ดีมีการบริหารจัดการด้านการอำนวยความสะดวกอย่างเป็นระบบ

๕) ด้านการกำกับดูแล

ปัญหา อุปสรรค ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการกำกับดูแล พบว่า

๑. ไม่การติดตามผลการดำเนินการเพื่อหาวิธีในการสงเคราะห์ครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการกำกับดูแล พบว่า

๑. ควรที่จะติดตามผลการดำเนินการเพื่อหาวิธีในการสงเคราะห์

๖) ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล

ปัญหา อุปสรรค ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล พบว่า

๑. กิจกรรมสงเคราะห์ที่วัดดำเนินการเอง
๒. ขาดงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล พบว่า

๑. วัดควรมีความพร้อมเลือกดำเนินกิจการที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่สังคม
๒. การดำเนินกิจการที่อาจทำให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า

๗) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์

ปัญหา อุปสรรค ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พบว่า

๑. วัดขาดบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญ
๒. ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน

ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พบว่า

๑. ควรส่งเสริมให้ทุกวัดเพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากร
๒. รัฐและเอกชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัด

๘) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ

ปัญหา อุปสรรค ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ พบว่า

๑. เส้นทางสัญจรยังขาดการบูรณะซ่อมแซม
๒. อาคารที่ใช้ในการจัดกิจกรรมคับแคบไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ พบว่า

๑. ควรมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อซ่อมแซมบูรณะ
๒. ควรแบ่งประเภทเครื่องอุปโภคบริโภคให้เป็นสัดส่วน

๙) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

ปัญหา อุปสรรค ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พบว่า

๑. ไม่มีหน่วยงานที่ถาวรของคณะสงฆ์ที่รองรับการปฏิบัติงานกรณีการสงเคราะห์ประชาชนทั่วไปที่ประสบภัยพิบัติ

ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พบว่า

๑. ควรจัดตั้งศูนย์บำบัดสภาพจิตใจแก่ผู้ยากไร้และผู้ประสบภัยพิบัติประจำอำเภอ โดยใช้สถานที่ของวัดเป็นสถานที่ตั้ง

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายดังนี้

๕.๒.๑. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกโดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านภาพรวม พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=๓.๔๔$, S.D. = ๐.๗๔) แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ในด้านการวางแผน P = (Planning) ด้านการจัดองค์กร O = (Organizing) ด้านงานบุคลากร S = (Staffing) ด้านการอำนวยการ D = (Directing) และด้านการกำกับดูแล C = (Controlling) จึงทำให้พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาณัติเถียร วรธมฺโม (ซ้ายเกลี้ยง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพังงา” พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน อยู่ในระดับปานกลาง^๑

ด้านการวางแผน P = (Planning) พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการวางแผน P = (Planning) โดยภาพรวม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= ๓.๗๘$, S.D.=๐.๗๖) แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์มีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการดำเนินงานช่วยเหลือสงเคราะห์ประชาชน คณะสงฆ์มีการวางแผนในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์มีการวางแผนในการจัดการความรู้ และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ ปัทมสนธิ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการติดตามและสนับสนุนการวิจัย” ผลวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก^๒

ด้านการจัดองค์กร O = (Organizing) พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการจัดองค์กร O = (Organizing) โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= ๓.๑๐$, S.D.= ๐.๙๗) แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการสงเคราะห์ประชาชนในกรณีเกิดภัยพิบัติตามธรรมชาติ คณะสงฆ์มีการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ขึ้นภายในวัดเพื่อเป็นการฝึกประชาชนให้รู้จักการออม คณะสงฆ์มี

^๑ พระมหาณัติเถียร วรธมฺโม (ซ้ายเกลี้ยง), “บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพังงา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^๒ ทศนีย์ ปัทมสนธิ์, “การบริหารจัดการติดตามและสนับสนุนการวิจัย”, รายงานการวิจัย, (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๐).

การพัฒนาการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าขึ้นภายในวัดเพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมและช่วยเหลือประชาชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูพิศาลธีรธรรม (สมพร ปัญญาวิชโร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหาร จัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร” ผลวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณา รายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง^๓

ด้านงานบุคลากร S = (Staffing) พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านงานบุคลากร S = (Staffing) โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.98) แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์มีบุคลากรที่พร้อมในการช่วยเหลืองานด้านสาธารณะสงเคราะห์ คณะสงฆ์มีบุคลากรที่มีความสามารถในการหาแหล่งข้อมูลของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน คณะสงฆ์สามารถคัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสงเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย พระครูปลัดทนการ วรญาโณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการ บริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดกาญจนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง^๔

ด้านการอำนวยการ D = (Directing) พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการอำนวยการ D = (Directing) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.80) แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ขอใช้วัดเป็นที่บำเพ็ญกุศลทั้งที่เป็นส่วนตัวและส่วนรวม คณะสงฆ์อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้ที่มาบำเพ็ญกุศลนอกวัด แต่ขอรับคำปรึกษาและความอุปถัมภ์จากเจ้าอาวาสหรือจากวัด คณะสงฆ์มีการประสานงานกับผู้นำท้องถิ่นในการช่วยเหลือประชาชนทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณี แผงกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก^๕

ด้านการกำกับดูแล C= (Controlling) พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการกำกับดูแล C= (Controlling) โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.91) แสดงให้เห็นว่า

^๓ พระครูพิศาลธีรธรรม (สมพร ปัญญาวิชโร), “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^๔ พระครูปลัดทนการ วรญาโณ, “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดกาญจนบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๕ พรรณี แผงกุล, “ศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดสมุทรปราการ”, รายงานการวิจัย, (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๕).

คณะสงฆ์มีการดูแลควบคุมวัสดุอุปกรณ์สิ่งของที่จะใช้ในการบริจาโคโดยแยกออกเป็นสัดส่วนชัดเจน คณะสงฆ์มีระบบข้อมูลของผู้รับการช่วยเหลืออย่างชัดเจน คณะสงฆ์มีการตรวจสอบดูแลสิ่งของที่จะบริจาโคให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปอุปโภค บริโภคได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูวิบูลกิจสุนทร** (เมธี สุนทรโร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง^๖

ด้านภาพรวม พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.74) แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ในด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป จึงทำให้พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระณัฐพล ติธมโม** (ปราบพินาศ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวัดโดยการ ประยุกต์ ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร” พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน อยู่ในระดับปานกลาง^๗

ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 1.01) แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ กิจกรรมของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลเช่นหน่วยอบรม อพพร. คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดสร้างห้องสมุดของวัดเพื่อบริการพระสงฆ์และประชาชน คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การสร้างห้องกรรมฐานสำหรับพระสงฆ์และประชาชนทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เพียร ศรีแสงทอง** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ที่ทำร่วมกับสหวิชาชีพในการสอบปากคำเด็กตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๓ ทวิ” ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง^๘

^๖ พระครูวิบูลกิจสุนทร (เมธี สุนทรโร), “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๗ พระณัฐพล ติธมโม (ปราบพินาศ), “การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตาม มติเห็นของพระสงฆ์ ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔),

^๘ เพียร ศรีแสงทอง, “ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ที่ทำร่วมกับสหวิชาชีพในการสอบปากคำเด็กตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๓ ทวิ”, **รายงานการวิจัย**, (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒).

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, $S.D. = 0.80$) แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ สนับสนุนโครงการวัดปลอดสิ่งเสพติด เหล้า บุหรี่ เป็นต้นคณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในชุมชนให้มีความมั่นคง แข็งแรง เป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงามคณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดสรรเครื่องอุปโภค บริโภคเพื่อไว้บริการแก่ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นุชนาฏ ยูธันเงาะ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการจัดการรายกรณีในงานสังคมสงเคราะห์จิตเวช” ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก^๙

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, $S.D. = 0.96$) แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ทางราชการในการร่วมสร้างถนน ปรับปรุง และขยายถนนภายในหมู่บ้าน คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดสร้างประปาประจำตำบลเพื่อเป็นการบริหารด้านสาธารณประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ รมรณรงค์การสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะเป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระเลิศพิพัฒน์ จันทพลโย (แก้ววันทอง)** ได้กล่าวไว้ใน “บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมโลกาภิวัตน์” ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง^{๑๐}

ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.51$, $S.D. = 1.00$) แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์ได้ช่วยเหลือประชาชนในกรณีประสบภัยพิบัติตามธรรมชาติ เช่น อุทกภัย เป็นต้น คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลืองานด้านการบรรเทาสาธารณภัย คณะสงฆ์ได้จัดตั้งกองทุนเลี้ยงอาหารกลางวันแก่เด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปลัดมนต์ดก สุวโจ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง^{๑๑}

^๙ นุชนาฏ ยูธันเงาะ, “ศึกษาการจัดการรายกรณีในงานสังคมสงเคราะห์จิตเวช”, รายงานการวิจัย, (ศูนย์บรรณสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ๒๕๕๔).

^{๑๐} พระเลิศพิพัฒน์ จันทพลโย (แก้ววันทอง), “บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมโลกาภิวัตน์”, วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒, (คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๔).

^{๑๑} พระปลัดมนต์ดก สุวโจ, “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

๕.๒.๒. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี จำแนกโดยตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.อายุ

พระสงฆ์ที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พระสงฆ์ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากพระสงฆ์ในอำเภอให้ความสำคัญต่อ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา และ ประชาชนทั่วไปอย่างเท่าเทียมกัน เพราะมีจุดมุ่งหมายในการสงเคราะห์ประชาชน ดังนั้น ปัจจัยบุคคลด้าน อายุ จึงทำให้เกิดความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธนต นาคสุวณโณ ได้ศึกษาศึกษาบทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดบุรีรัมย์ พระสังฆาธิการในจังหวัดบุรีรัมย์ผลการวิจัยพบว่า อายุที่ต่างกัน มีผลให้เกิดความคิดเห็น โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน^{๑๒}

๒.พรรษา

พระสงฆ์ที่มีพรรษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า พรรษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พระสงฆ์ที่มีพรรษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากพระสงฆ์ในอำเภอให้ความสำคัญต่อ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา และ ประชาชนทั่วไปอย่างเท่าเทียมกัน เพราะมีจุดมุ่งหมายในการสงเคราะห์ประชาชน ดังนั้น ปัจจัยบุคคลด้าน พรรษา จึงทำให้เกิดความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอนุชิต ชูเนียม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชน ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์กับผู้นำชุมชนในจังหวัดอุดรธานี” จากผลการวิจัยพบว่า พรรษา ที่ต่างกัน มีผลให้เกิดความคิดเห็น โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน^{๑๓}

๓.วุฒิการศึกษาสามัญ

พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า วุฒิการศึกษาสามัญของผู้ตอบแบบสอบถาม พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน

^{๑๒} พระธนต นาคสุวณโณ, “ได้ศึกษาศึกษาบทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดบุรีรัมย์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๑๓} พระอนุชิต ชูเนียม, “บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ กับผู้นำชุมชนในจังหวัดอุดรธานี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๕๖).

เนื่องจากพระสงฆ์ในอำเภอให้ความสำคัญต่อ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา และ ประชาชนทั่วไป อย่างเท่าเทียมกัน เพราะมีจุดมุ่งหมายในการสงเคราะห์ประชาชน ดังนั้น ปัจจัยบุคคลด้าน วุฒิ การศึกษาสามัญ จึงทำให้เกิดความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาบุญมี วรรณวิเศษ** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณี พระธรรมวิ สุทธิมงคล (บัว ญาณสมปนโน)” ผลการวิจัยพบว่า วุฒิการศึกษาสามัญ ต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน^{๑๔}

๔. วุฒิการศึกษานักธรรม

พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า วุฒิการศึกษานักธรรม ของผู้ตอบแบบสอบถาม พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรม แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหาร จัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากพระสงฆ์ในอำเภอให้ความสำคัญต่อ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา และ ประชาชนทั่วไป อย่างเท่าเทียมกัน เพราะมีจุดมุ่งหมายในการสงเคราะห์ประชาชน ดังนั้น ปัจจัยบุคคลด้าน วุฒิ การศึกษานักธรรม จึงทำให้เกิดความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระเกษม ศักดิ์ วรสกุโข** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะ สงฆ์ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า วุฒิการศึกษานักธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน^{๑๕}

๕. วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม

พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ งานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า วุฒิการศึกษา เปรียญธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม แตกต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากพระสงฆ์ในอำเภอให้ความสำคัญต่อ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา และ ประชาชนทั่วไปอย่างเท่าเทียมกัน เพราะมีจุดมุ่งหมายในการสงเคราะห์ประชาชน ดังนั้น ปัจจัยบุคคล ด้าน วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม จึงทำให้เกิดความคิดเห็นไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาสุขญา โรจนญาโณ**^{๑๖} ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระมหาโมคคัลลานเถระในการเผย

^{๑๔} พระมหาบุญมี อธิปัญญา, “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษากรณีพระธรรมวิสุทธิ มงคล (บัว ญาณสมปนโน)”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๑๕} พระเกษมศักดิ์ วรสกุโข, “บทบาทพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๑๖} พระมหาสุขญา โรจนญาโณ, “ศึกษาบทบาทของพระมหาโมคคัลลานเถระในการเผยแผ่ (พระพุทธศาสนา)”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

(พระพุทธศาสนา)”จากผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็น โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง“การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑. ด้านการวางแผน P = (Planning) เป้าหมายความต้องการของผู้รับบริการสงเคราะห์ที่มาของสิ่งที่จะนำมาสงเคราะห์กำหนดวันลงพื้นที่เป้าหมาย

๒. ด้านการจัดองค์กร O = (Organizing) องค์กรควรมีความพร้อมในการดำเนินงานด้านสาธารณะสงเคราะห์

๓. ด้านงานบุคลากร S = (Staffing) ควรแนะนำและปรับความเข้าใจให้มีความคิดไปในแนวทางเดียวกันกับกิจกรรมด้านการสงเคราะห์

๔. ด้านการอำนวยการ D = (Directing) ต้องมีการบริหารจัดการที่ดีสามารถเก็บรวบรวมสิ่งของที่จะใช้ในการสงเคราะห์ประชาชนได้ดีมีการบริหารจัดการด้านการอำนวยการอย่างเป็นระบบ

๕. ด้านการกำกับดูแล C= (Controlling) ควรที่จะติดตามผลการดำเนินการเพื่อหาวิธีในการสงเคราะห์

๖. ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล วัดควรมีความพร้อมเลือกดำเนินกิจการที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่สังคม การดำเนินกิจการที่อาจทำให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า

๗. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ควรส่งเสริมให้ทุกวัดเพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากร รัฐและเอกชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัด

๘. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ควรมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อซ่อมแซมบูรณะ ควรแบ่งประเภทเครื่องอุปโภคบริโภคให้เป็นสัดส่วน

๙. ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ควรจัดตั้งศูนย์บำบัดสภาพจิตใจแก่ผู้ยากไร้และผู้ประสบภัยพิบัติประจำอำเภอ โดยใช้สถานที่ของวัดเป็นสถานที่ตั้ง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยเรื่อง“การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” ผู้วิจัยขอเสนอเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

๑. ควรนำงานวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ไปศึกษาในพื้นที่อำเภอใกล้เคียงในจังหวัดนนทบุรี เพื่อหาข้อมูลเปรียบเทียบนำไปพัฒนา การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒. ควรนำงานวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี มาประยุกต์ใช้ในการการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะ สงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ด้านทฤษฎี POSDC ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๓. ควรดำเนินการในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ซึ่งใช้เป็นวิธีการปฏิบัติ กระบวนการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้าน หมอ จังหวัดสระบุรี เป็นการเฉพาะ

๔. ควรเพิ่มกรณีศึกษาจากพื้นที่ของจังหวัดสระบุรี ในเขตอำเภออื่นๆ หรือจังหวัดอื่นเพื่อ เพิ่มบริบทของการวิจัยให้ได้องค์ความรู้และรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ที่หลากหลาย

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

(๑)หนังสือ:

เฉลิม จันปฐมพงศ์. ประวัติศาสตร์สังคมไทย. นนทบุรี : เสถียรไทย, ๒๕๒๐.
เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. ที่นั้ขัดข้องหนอ. กรุงเทพมหานคร : ประพันธ์สาส์น, ๒๕๒๐.
ไพบูลย์ เสี่ยงก้อง. “หลักการบริหารวัด”, วัดพัฒนา ๔๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๔.
กมล ภู่ประเสริฐ และคณะ. การบริหารและการจัดการวัดผลและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๕.
กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. วัดพัฒนา ๔๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๓.
สำนักงานพระพุทธศาสนา. คู่มือการบริหารจัดการวัดฉบับย่อ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๐.
กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติ กฎระเบียบ และคำสั่งของคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐.
คู่มือพระสังฆาธิการ. ว่าด้วยพระราชบัญญัติกฎระเบียบและคำสั่งของคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐.
คะนิงนิธย์ จันทบุตร และสุบรรณ จันทบุตร. หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร : พรักหวานกราฟฟิค, ๒๕๔๕.
จุฑา เทียนไทย. การจัดการมุมมองนักบริหาร. กรุงเทพมหานคร : แมคกรอฮิล, ๒๕๔๘.
ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์. การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๔๑.
ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. วิทยาการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.
ประกอบ กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ประทีป สนามชัย. **สารัตถทางสังคมวิทยาการศึกษา**. ม.ป.ท. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๖.
- ปราชญา กล้าผจญ. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.
- ฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. **ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ.๒๕๔๖**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๖.
- พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). **เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.
- พระครูมงคลคีลวงค์ (กุศล คนธวโร) และคณะ. **พระสงฆ์กับการพัฒนาชนบทการแสวงหาเส้นทาง การพัฒนาชนบทของพระสงฆ์ไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๗.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). **พุทธวิธีในการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสฺสธมฺโม). **สารภาค ๑๕**. กาญจนบุรี : สำนักพิมพ์ธรรมเมธี, ๒๕๔๘.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). **ภาวะผู้นำ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภาพใจ, ๒๕๔๖.
- พระธรรมวรเมธี (สุชิน อคฺคชิโน). **การพัฒนาวัด**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐.
- พระพรหมโมลี (สมศักดิ์อุปฺสโม). **พิธีมอบประกาศนียบัตรหลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๗. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ. ผศ.ดร. **ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการเชิงพุทธ**. พระนครศรีอยุธยา : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.
- พระมหาสมทรง สิรินฺธโร. **บทบาทของพระสงฆ์ไทยในอนาคต**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เคล็ด ไทย จำกัด, ๒๕๒๕.
- พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). **พระพุทธศาสนากับพัฒนาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๒๑.
- พุทธทาสภิกขุ. **สถาบันและสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิ โกลคิมทอง, ๒๕๒๗.
- พะยอม วงศ์สารศรี. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยครูสวนดุสิต, ๒๕๔๔.
- พิทยา บวรวัฒนา. **การบริหารเชิงบูรณาการ**. นนทบุรี : สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พิธีสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และศุภวัฒนากร วงศ์นวนสุ. การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.ขอนแก่น : โรงพิมพ์พระธรรมจันทร์, ๒๕๔๖.

พุทธทาสภิกขุ. การสังคัมสเคราะห์ที่ยังขาดอยู่. นนทบุรี : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๓๗.

มัลลิกา ต้นสอน. การจัดการยุคใหม่.กรุงเทพมหานคร : เอ็กชเปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๔๔.

วัฒนา พัฒนพงศ์. พระสงฆ์กับบทบาททางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๒๖.

วิโรจน์ สารรัตน์. การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๒.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. การจัดการและพฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทธีระพิมพ์และไซเท็กซ์ จำกัด, ๒๕๕๐.

สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจการพระศาสนา. คู่มือพระสังฆาธิการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๗.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. พุทธธรรมกับการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : หจก. โรงพิมพ์อักษรไทย, ๒๕๔๑.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. ดำเนินวัดบวรนิเวศวิหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาภูมิบาลวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

สมคิด บางโพ. หลักการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : นำอักษรการพิมพ์, ๒๕๓๘.

สมบูรณ์ สุขสำราญ.พุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

สำนักงานเจ้าคณะภาค ๑๖. คู่มือปฏิบัติงานคณะสงฆ์. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานเจ้าคณะภาค ๑๖, ๒๕๔๗.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ . กฎมหาเถรสมาคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๕.

สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.วัดพัฒนา ๔๖. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนา, ๒๕๔๖.

สิริภาพ เหล่าลาภะ. พุทธศาสตร์การเมือง. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕.

สุทธิพงษ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม พร้อมด้วยระเบียบและคำสั่งมหาเถรสมาคมเกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการ ศาสนา, ๒๕๔๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุรพล สุยะพรหม และคณะ. **ทฤษฎีองค์การการจัดการเชิงพุทธ**. พระนครศรีอยุธยา : ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- สุรพล สุยะพรหม. **พื้นฐานทางการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- สุลักษณ์ ศิวลักษณ์. **ศาสนากับการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา, ๒๕๓๔.
- สุวรรีย์ ศิริโกคาภิรมย์. **การวิจัยทางการศึกษา**. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖.
- อภิชัย พันธเสน. **ความหวังทางออกและทางเลือกใหม่**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๙.

(๒) คุชณินิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ :

- บุญศรี พานะจิตต์. “ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด : ศึกษาเฉพาะกรณี วัดสวนแก้ว อำเภอ บางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.
- บุญส่ง หาญพานิช. “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.
- พระเกษมศักดิ์ วรสุโข. “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอชุมแสง จังหวัด นครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะ สงฆ์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พระครูพิศาลธีรธรรม (สมพร ปญญาชีโร). “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขต ธนบุรี กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พระครูปลัดทนากกร วรญาณ. “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษา กรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดกาญจนบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระครูปลัดอาทิตย์ อตถเวที (ซองดี). “การศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพ โสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) : ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการในเขตปกครองภาค ๒”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระครูวิบูลกิจสุนทร (เมธี สุนทโร). “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระณัฐพล ดิธมฺโม (ปราบพินาศ). “การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระธนดล นาคสุวณโณ. “ได้ศึกษาศึกษาบทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดบุรีรัมย์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- พระปลัดมนต์ดก สุวโจ. “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระมหาบุญมี อธิปัญโญ. “บทบาทของพระสังฆาธิการพัฒนาสังคม : ศึกษากรณีพระธรรมวิสุทธิ มงคล บัว ญาณสมปนโน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระมหาผดุงเตียร วรธมฺโม (ซ้ายเกลี้ยง). “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะ สงฆ์ จังหวัดพังงา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พระมหาสุชญา โรจนญาโณ. “ศึกษาบทบาทของพระมหาโมคคัลลานเถระในการเผยแผ่ (พระพุทธศาสนา)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารจัดการคณะสงฆ์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระอนุชิต ชูเนียม. “บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ กับผู้นำชุมชนในจังหวัดอุดรธานี”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๕๖.

(๓) รายงานวิจัย:

- ทัศนีย์ ปัทมสนธิ์. “การบริหารจัดการติดตามและสนับสนุนการวิจัย”. **รายงานการวิจัย**. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๐.
- ธนาวรรณ สุขเกษม. “การบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์”. **รายงานการวิจัย**. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๙.

บรรณานุกรม (ต่อ)

นุชนาฏ ยูฮันเงาะ. “ศึกษาการจัดการรายกรณีในงานสังคมสงเคราะห์จิตเวช”. รายงานการวิจัย. ศูนย์บรรณสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ๒๕๕๔,
 เพียว ศรีแสงทอง. “ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ที่เข้าร่วมกับสหวิชาชีพในการ
 สอบปากคำเด็กตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๓ ทวิ”
 รายงานการวิจัย. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒.
 พรณี แผงกุล. “ศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ
 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดสมุทรปราการ”. รายงานการวิจัย. สำนักวิทย
 บริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๕.

(๔) บทความ / วารสาร :

แสง จันทร์งาม. “พระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน”. วารสารเสียงธรรม. สำนักงานคณะกรรมการการ
 ประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. ๒๕๔๒,
 พระเลิศพิพัฒน์ จันทปัญญา (แก้ววันทอง). “บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมโลกาภิวัตน์”. วารสาร
 การศึกษาและพัฒนาสังคม. ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
 ๒๕๕๔ : หน้า ๙ – ๑๐.
 พระพยอม กลฺยาณ. “บทบาทของพระสงฆ์ต่อสังคม”. ข่าวสด. ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๐,

(๕) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่และเอกสารอื่นๆ

เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และพระศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหา
 จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

(๖) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ:

สัมภาษณ์ พระครูสุทธธรรมคุณ คุณธมโม (สรานันท์), เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี,
 ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓.
 _____ . พระครูวิสุทธิธรรมประสาธน์ ธมมทินโน, เจ้าคณะตำบลโคกใหญ่ จังหวัดสระบุรี,
 ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.
 _____ . พระสมุห์พงศกร กวิวิโส, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี,
 ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.
 _____ . นายณรงค์ เทพรักษ์, นายอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.
 _____ . นายน้อย คำมี, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ
 จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- _____. นายกิริติพัทธ์ แสงชาลี, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมะขามเรียง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.
- _____. นายเฉลิม สิทธาจารย์, กำนันตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๖ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.
- _____. นายชวน พุ่มพวง, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๒ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.
- _____. นางเมตตา ศรีเพชร, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๗ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.
- _____. พระครูสุนทรเจติยาภิวัฒน์, เจ้าอาวาสวัดเจริญธรรม อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.
- _____. พระครูอุดมธรรมจารี, เจ้าอาวาสวัดกลางทุ่ง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.
- _____. พระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน, เจ้าอาวาสวัดหนองตาบุญ อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

๒. ภาษาอังกฤษ

(๑)หนังสือ:

Herbert A. Simon. Administrative Behavior. New York : Macmillan Co., 1947.

Lee J. Cronbach. **Essentials of Psychological Testing**. 4th ed.. New York: Harper & Row, 1971.

William Ouchi. **Organization and Management**. Eaglewood Cliffs: Prentice Hill, 1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๑๙๐๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน พระเมธาวิเชียร, รศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เตชธมโม นามสกุล สุพรรณิมา รหัสประจำตัวนิสิต ๒๒๐๑๒๐๔๒๑๐
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมือ
จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณา
แล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณา
ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

อธิการบดีมหาวิทยาลัย
รศ.ดร. (พระเมธาวิเชียร)
๑๑ ก.ย. ๖๓

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เตชธมโม

โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๑-๒๔๒๕๔๗๔

พระอธิการชยุต
(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ທີ ໑໗ ສິງຫໍ້.໒/໑ ອຸດ

๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๓

เจริญพร รศ.ดร.อำนาจ บัวศิริ

ด้วย พระอิกราชยุต ฉายา เตชธมโม นามสกุล สุขธรรมา รหัสประจำตัวนิสิต ๒๒๐๑๒๐๔๒๐๐
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหม้อ
จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้านหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

7. 10. 2019

เจริญพร

Amesbury

(พระอุดมสิทธิธนายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เตชธมฺโม

โทรศัพท์ : ๐๘๑-๒๔๒๕๔๗๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๑๑๖๕

วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เจริญพร อาจารย์ ดร.กาญจนา คำจตุ

ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เตชธมโม นามสกุล สุขธรรมา รหัสประจำตัวนิสิต ๖๒๐๑๒๐๔๒๑๐ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออโนทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพราเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

พรพท.วิ.

ดร.กาญจนา คำจตุ
๑๑ มิ.ย. ๖๓.

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เตชธมโม

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๒๙๒๕๙๗๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๑๑๖๕

วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เจริญพร รศ.ดร.สุรินทร์ นียมมากร

ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เตชธมโม นามสกุล สุขธรรมา รหัสประจำตัวนิสิต ๖๒๐๑๒๐๔๒๑๐ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

นางสาวละอองแก้ว

รศ.ดร. สุรินทร์ นียมมากร

๑๑ ก.ค.๖๓.

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เตชธมโม

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๒๔๒๕๙๗๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ อว ๘๐๐๕/๖/๑๖๕

วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เจริญพร ผศ.ดร.ประเสริฐ จีลาว

ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เตชธมฺโม นามสกุล สุขธรรมา รหัสประจำตัวนิสิต ๖๒๐๑๒๐๔๒๑๐ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออโนมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ตรวจแล้ว

ผศ.ดร. ประเสริฐ จีลาว

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เตชธมฺโม

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๒๔๒๕๙๗๔

ภาคผนวก ข

ผลการหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (IOC)

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายชื่อ (IOC) ของแบบสอบถาม
เรื่อง การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี
ผู้วิจัย พระอธิการชยุต เตชธมฺโม (สุพรรณมา)

รหัส ๖๒๐๑๒๐๔๒๑๐

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระสุธีวีรบัณฑิต, รศ.ดร.

ที่	กระบวนการทางการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนตามหลักทฤษฎี POSDC	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. ด้านการวางแผน P= (Planning)									
๑.	พระสงฆ์มีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการดำเนินงานช่วยเหลือสงเคราะห์ประชาชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	พระสงฆ์มีการวางแผนในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	พระสงฆ์มีการวางแผนในการจัดการความรู้และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. การจัดองค์กร O = (Organizing)									
๔.	พระสงฆ์มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการสงเคราะห์ประชาชนในกรณีเกิดภัยพิบัติตามธรรมชาติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	พระสงฆ์มีการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ขึ้นภายในวัดเพื่อเป็นการฝึกประชาชนให้รู้จักการออม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖.	พระสงฆ์มีการพัฒนาการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าขึ้นภายในวัดเพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมและช่วยเหลือประชาชนท้องถิ่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ที่	กระบวนการทางการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนตามหลักทฤษฎี POSDC	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๓. งานบุคลากร S= (Staffing)									
๗.	คณะสงฆ์มีบุคลากรที่พร้อมในการช่วยเหลือ งานด้านสาธารณะสงเคราะห์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘.	คณะสงฆ์มีบุคลากรที่มีความสามารถในการ หาแหล่งข้อมูลของประชาชนที่ได้รับความ เดือดร้อน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙.	คณะสงฆ์สามารถคัดสรรบุคลากรให้ เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับ งานสงเคราะห์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. การอำนวยการ D= (Directing)									
๑๐	พระสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกแก่ บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ขอใช้วัดเป็นที่บำเพ็ญ กุศลทั้งที่เป็นส่วนตัวและส่วนรวม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๑	พระสงฆ์อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้ ที่จะบำเพ็ญกุศลนอกวัด แต่ขอรับคำปรึกษา และความอุปถัมภ์จากเจ้าอาวาสหรือจากวัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๒	พระสงฆ์มีการประสานงานกับผู้นำท้องถิ่นใน การช่วยเหลือประชาชนทุกครั้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕. การกำกับดูแล C= (Controlling)									
๑๓	พระสงฆ์มีการดูแลควบคุมวัสดุอุปกรณ์ สิ่งของที่จะใช้ในการบริจาคโดยแยกออกเป็น สัดส่วนชัดเจน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๔	พระสงฆ์มีระบบข้อมูลของผู้รับการช่วยเหลือ อย่างชัดเจน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ที่	กระบวนการทางบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนตามหลักทฤษฎี POSDC	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑๕	พระสงฆ์มีการตรวจสอบดูแลสิ่งของที่จะ บริจาคให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์พร้อมที่จะ นำไปอุปโภค บริโภคได้ทันที	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ที่	การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชน ของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัด สระบุรี	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล									
๑.	พระสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ กิจกรรมของหน่วยอบรมประชาชนประจำ ตำบล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	พระสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การ จัดสร้างห้องสมุดของวัดเพื่อบริการพระสงฆ์ และประชาชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑		๐.๘	ใช้ได้
๓.	พระสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การ สร้างห้องกรรมฐานสำหรับพระสงฆ์และ ประชาชนทั่วไป	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อ สาธารณประโยชน์									
๔.	พระสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ สนับสนุนโครงการวัดปลอดสิ่งเสพติด เหล้า- บุหรี่ เป็นต้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	พระสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การ พัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในชุมชน ให้มีความมั่นคง แข็งแรง เป็นระเบียบ เรียบร้อยและสวยงาม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

๖.	พระสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การ จัดสรรเครื่องอุปโภค บริโภคเพื่อไว้บริการ แก่ชุมชนท้องถิ่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อื่นเป็น สาธารณสมบัติ									
๗.	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ทาง ราชการในการร่วมสร้างถนน ปรับปรุง และ ขยายถนนภายในหมู่บ้าน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘.	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การ จัดสร้างประปาประจำตำบลเพื่อเป็นการ บริหารด้านสาธารณประโยชน์แก่ประชาชน ในหมู่บ้าน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙.	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ รณรงค์การสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันปลูก ต้นไม้ในที่สาธารณะเป็นประจำ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป									
๑๐.	พระสงฆ์ได้ช่วยเหลือประชาชนในกรณี ประสบภัยพิบัติตามธรรมชาติ เช่น อุทกภัย เป็นต้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๑.	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การ จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลืองานด้านการ บรรเทาสาธารณภัย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๒.	พระสงฆ์ได้จัดตั้งกองทุนเลี้ยงอาหารกลางวัน แก่เด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

พระสุธีวรบัณฑิต, รศ.ดร.

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
แบบสอบถาม (Try-out)

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๑๔๓

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

เรียน พระครูสิริสารวิสิฐ เจ้าคณะอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เตชธมโม นามสกุล สุขธรรมา รหัสประจำตัวนิสิต ๖๒๐๑๒๐๔๒๑๐
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมือ
จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระภิกษุในเขตปกครองของท่าน
จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบความ
เที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

พระครูสิริสารวิสิฐ
เจ้าคณะอำเภอหนองแค

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เตชธมโม

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๒๙๒๕๙๗๔

ภาคผนวก ง

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Alpha)

ผลการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม
เรื่อง การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมือ จังหวัดสระบุรี
ผู้วิจัย พระอธิการชยุต เตชธมโม (สุพรรณมา)
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระสุธีวรบัณฑิต, รศ.ดร.

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.936	27

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1 พระสงฆ์มีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการดำเนินงานช่วยเหลือสงเคราะห์ประชาชน	94.77	190.185	.562	.934
A2 พระสงฆ์มีการวางแผนในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	94.33	197.264	.328	.937
A3 พระสงฆ์มีการวางแผนในการจัดการความรู้และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	94.77	188.530	.639	.933
B1 พระสงฆ์มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการสงเคราะห์ประชาชนในกรณีเกิดภัยพิบัติตามธรรมชาติ	95.03	188.171	.547	.935
B2 พระสงฆ์มีการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ขึ้นภายในวัด	95.77	184.323	.619	.934
B3 พระสงฆ์มีการพัฒนาการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าภายในวัดเพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรม	96.00	185.517	.549	.935
C1 คณะสงฆ์มีบุคลากรที่พร้อมในการช่วยเหลืองานด้านสาธารณสงเคราะห์	95.07	181.306	.687	.933
C2 คณะสงฆ์มีบุคลากรที่มีความสามารถในการหาแหล่งข้อมูลของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน	95.17	179.661	.760	.931
C3 คณะสงฆ์สามารถจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสงเคราะห์	94.97	184.033	.799	.931
D1 พระสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ขอใช้วัดเป็นที่บำเพ็ญกุศล	94.67	193.264	.501	.935

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
D2 พระสงฆ์อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้จะมาเพิกฤศสนอกวัด	94.87	196.878	.291	.937
D3 พระสงฆ์มีการประสานงานกับผู้นำท้องถิ่นในการช่วยเหลือประชาชนทุกครั้ง	94.93	192.685	.478	.935
E1 พระสงฆ์มีการดูแลควบคุมวัสดุอุปกรณ์สิ่งของที่จะใช้ในการบริจาค	95.00	186.966	.659	.933
E2 พระสงฆ์มีระบบข้อมูลของผู้รับการช่วยเหลืออย่างชัดเจน	95.07	193.030	.464	.935
E3 พระสงฆ์มีการตรวจสอบดูแลสิ่งของที่จะบริจาคให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์	95.13	189.637	.620	.934
F1 พระสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุนช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยอบรมประชาชน	94.90	187.197	.718	.932
F2 พระสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุนช่วยเหลือการจัดสร้างห้องสมุดของวัด	95.37	188.102	.624	.933
F3 พระสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุนช่วยเหลือการสร้างห้องกรรมฐานสำหรับพระสงฆ์	95.40	188.179	.543	.935
G1 พระสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุนช่วยเหลือสนับสนุนโครงการวัดปลอดสิ่งเสพติด	94.63	189.964	.545	.934
G2 พระสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุนช่วยเหลือการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อม	94.93	185.582	.704	.932
G3 พระสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุนช่วยเหลือการจัดสรรเครื่องอุปโภคบริโภค	94.97	192.861	.461	.935

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
H1 พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ทางราชการในการร่วมสร้าง ถนน	95.63	187.344	.601	.934
H2 พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดสร้างประปาประจำตำบล	95.50	188.534	.632	.933
H3 พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ รณรงค์การสร้างจิตสำนึก	95.00	188.552	.622	.933
I1 พระสงฆ์ได้ช่วยเหลือประชาชน ในการแก้ปัญหาภัยพิบัติตาม ธรรมชาติ เช่น อุทกภัย	94.67	192.782	.527	.935
I2 พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือ	95.13	194.533	.384	.936
I3 พระสงฆ์ได้จัดตั้งกองทุนเลี้ยง อาหารกลางวันแก่เด็กพิการ และเด็กด้อยโอกาส	95.40	189.283	.609	.934

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
98.73	203.375	14.261	27

พระสุธีวีรบัณฑิต, รศ.ดร.

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ที่ อว ๘๐๐๕๒/๒๕๖๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

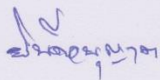
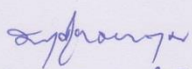
๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พระครูศุภธรรมคุณ เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

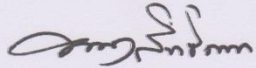
ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เตชธมโม นามสกุล สุขธรรมา รหัสประจำตัวนิสิต ๖๒๐๑๒๐๔๒๑๐
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระภิกษุในเขตปกครองของท่าน จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ

ขอแสดงความนับถือ

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เตชธมโม
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๑-๒๐๒๕๔๙๗๔

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย (สัมภาษณ์)

ที่ อว ๘๐๐๕๒/ ก ๑๕๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พระครูศุภธรรมคุณ เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เดชธมโม นามสกุล สุพรรณิรมย์ ราษฎร์จำตวนิสิต ๒๒๐๑๒๐๔๒๑๐
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(พระจักรพันธ์, ผศ.ดร.)

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เดชธมโม

โทรศัพท์ : ๐๘๑-๒๐๖๕๔๖๖๔

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๑๓๔๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลสีไทร อำเภอลำลูกกา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 – 248 – 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 – 248 – 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : eps@mcu.ac.th

៣១ កក្កដា ២៥៦៣

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระครูวิสุทธิธรรมประสาธน์ เจ้าคณะตำบลโคกใหญ่

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระอธิการชยุต ญาสา เสดธมโม นามสกุล สุขธรรมา รหัสประจำตัวนิสิต ๒๒๐๑๒๐๔๑๑๐
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ
 บ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ติดต่อดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความยินดีกับน้องๆทุกคน

ขอแสดงความนับถือ

1000000 = 10^6

Amey Indran

16th. 2563

(พระอุดมสิทธิธนายก, ผศ.ดร.)

$$5 \times 2 \frac{9}{10} \times 100 = 990$$

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เตชธมโม

โทรติดต่o : ๐๘๑-๒๙๒๕๙๗๕

ที่ อว ๘๐๐๕๒/ก.๑๔๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม ไขนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระสมุทรพิงศกร กวีวิโส เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เฑชฌโม นามสกุล สุขธรรมมา รหัสประจำตัวนิสิต ๒๒๐๑๒๐๔๒๑๐
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

ไม่ทรา
พระสมุทรพิงศกร กวีวิโส
๒๓/๙/๖๓

(พระอุดมสิทธิญาณก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เฑชฌโม
โทรศัพท์ : ๐๘๑-๒๔๒๕๔๙๗๔

ที่ อว ๘๐๐๕๒/๑๕๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

ว่าการอำเภอบ้านหมอ
รับเลขที่ ๓๔๔
วันที่ ๒๕ มิ.ย. ๒๕๖๓
๑๖.๐๕๕

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายณรงค์ เทพพิทักษ์ ^{ในนาม} ~~นาย~~อำเภอบ้านหมอ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เดชธมโม นามสกุล สุขธรรมา รหัสประจำตัวนิสิต ๒๒๐๑๒๐๔๒๑๐
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอเจริญพร

ขอในนามให้สงวน

(พระอุดมสิทธิธนายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เดชธมโม

โทรศัพท์ : ๐๘๑-๒๔๒๕๔๗๔

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๓ ๑๔๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายน้อย คำมี นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เดชธมโม นามสกุล สุขธรรมมารหัสประจำตัวนิสิต ๖๒๐๑๒๐๔๒๑๐
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชน ของคณะสงฆ์อำเภอ
บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

นิสิตในข้อ ๘๐

ขอเจริญพร

(Signature)

(นายน้อย คำมี)
นายก อบต.ไผ่ขวาง

(Signature)

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เดชธมโม

โทรศัพท์ : ๐๘๑-๒๙๒๕๙๗๔

ที่ อว ๘๐๐๕๒/๑๖๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอนิคม
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายกิตติพัทธ์ แสงขาลี ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมะขามเรียง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เตชธมโม นามสกุล สุพรรณมา ที่สละจำตัวนิสิต ๖๒๐๑๒๐๔๒๑๐
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชน ของคณะสงฆ์อำเภอ
บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพราเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

รับทราบ

อธิการบดีมหาวิทยาลัย

(พระกิตติพัทธ์ แสงขาลี)

30 ก.ย. 2563

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เตชธมโม

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๒๔๖๕๐๙๗๔

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ก ๒๕๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไญ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตให้บันทึกข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายเฉลิม ลิขิตาจารย์ สำนักตำบลไผ่ขวาง หมู่ที่ ๖
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เตชธมโม นามสกุล สุขธรรมา รหัสประจำตัวนิสิต ๖๒๐๑๒๐๔๒๑๐
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ
บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

บันทึกไว้เพื่อใช้ในการวิจัย

นาย เฉลิม ลิขิตาจารย์

ขอเจริญพร

๓๑/๗/๖๓ กิ่งอำเภอ ๗.๒๕๖๓

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เตชธมโม

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๒๔๒๕๔๗๔

ที่ อว ๘๐๐๕๒/ ก ๑๔๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไญ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตให้บันทึกข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายชวน ทุมพวง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๒
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เตชธมโม นามสกุล สุพรรณิรมย์ รัศมีประจักษ์นิสิต ๒๒๐๑๒๐๔๒๑๐
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ
บ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ยิพตันให้ข้อมูล นายชวน ทุมพวง ผู้ใหญ่บ้าน

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธิธนายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เตชธมโม

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๒๔๒๕๔๗๙๔

ที่ อว ๘๐๐๕๒/ก ๑๔๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางเมตตา ศรีเพชร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เดชธมโม นามสกุล สุขธรรมา รหัสประจำตัวนิสิต ๖๒๐๑๒๐๔๒๑๐
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ
บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ฉันทินันท์ ชัยกุล นางเมตตา ศรีเพชร ผู้ใหญ่บ้าน

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธิธนายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เดชธมโม

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๒๔๒๕๕๗๙๔

ที่ อว ๘๐๐๕๒/๑๖๔๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พระครูสุนทรเจติยาภิวัฒน์, ดร. เจ้าอาวาสวัดเจริญธรรม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เตชธมโม นามสกุล สุขธรรมา รหัสประจำตัวนิสิต ๒๒๐๑๒๐๔๒๑๐
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ
บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อนึ่ง นิสิตขอแสดงความนับถือ

(พระครูคุณพรตญาณวชิโรดม)
(พระอุดมสิทธิธนายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เตชธมโม
โทรศัพท์ : ๐๘๑-๒๙๒๕๙๗๔

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ก ๑๔๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระครูอุดมธรรมจารี, ดร. เจ้าอาวาสวัดกลางทุ่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เตชธมโม นามสกุล สุขธรรมา รหัสประจำตัวนิติ ๖๒๐๑๒๐๔๒๑๐
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอ
บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีคามจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

วิภาดา วัฒนศิริธรรม
เก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัย.
ขอแสดงความนับถือ
พระครูอุดมธรรมจารี

ขอแสดงความนับถือ

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เตชธมโม

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๒๙๒๕๔๗๙๔

ที่ อา ๘๐๐๕.๒/๑๖๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม ไขนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไญ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน, ดร. เจ้าอาวาสวัดหนองตาบุญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระอธิการชยุต ฉายา เตชธมโม นามสกุล สุพรรณิรมย์ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๒๐๑๒๐๔๒๑๐
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

อธิการบดี
ดร. สมชาย สิริสมปนโน

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระอธิการชยุต เตชธมโม

โทรศัพท์ : ๐๘๑-๒๙๒๕๙๗๔

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี
คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อต้องการรวบรวมข้อมูลและศึกษา การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

จึงขอความอนุเคราะห์ให้ทุกท่านตอบแบบสอบถาม ตามสภาพที่ได้ประพฤติดำเนินปฏิบัติและผลที่ได้จากการปฏิบัติจริง และขอความเมตตาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์

ข้อมูลที่ได้รับจากตอบแบบสอบถามทั้งหมดจะใช้ประโยชน์ทางวิชาการและผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับ แบบสอบถามนี้ แบ่งเป็น ๔ ตอน คือ ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการทางการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนตามหลักทฤษฎี POSDC

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

ตอนที่ ๔ คำถามปลายเปิด เพื่อถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

ผู้วิจัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

พระอธิการชยุต เตชธมโม (สุขธรรมา)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] และเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดไว้ให้ ตามความเป็นจริง

๑. อายุ

- [] ๒๑-๓๐ ปี [] ๓๑-๔๐ ปี [] ๔๑-๕๐ ปี
[] ๕๑-๖๐ ปี [] ๖๑ ปีขึ้นไป

๒. จำนวนพรรษา

- [] ไม่มี พรรษา [] ๑-๕ พรรษา
[] ๖-๑๐ พรรษา [] ๑๑ พรรษาขึ้นไป

๓. วุฒิการศึกษาสามัญ

- [] ต่ำกว่าปริญญาตรี [] ปริญญาตรี [] สูงกว่าปริญญาตรี

๔. วุฒิการศึกษาทางธรรม

- [] นักธรรมชั้นตรี [] นักธรรมชั้นโท
[] นักธรรมชั้นเอก [] ไม่มีวุฒิทางธรรม

๕. วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม

- [] เปรียญตรี (ประโยค ๑-๒ป.ธ.๓) [] เปรียญโท (ป.ธ.๔-ป.ธ.๖)
[] เปรียญเอก (ป.ธ.๗ - ป.ธ.๙) [] ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับ กระบวนการทางการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนตามหลักทฤษฎี POSDC

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นว่าท่านมีความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ในระดับใด ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง โดยกำหนดระดับคะแนน ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับระดับมากที่สุด
๔ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับระดับมาก
๓ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับระดับน้อย

๑ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	กระบวนการทางการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนตามหลักทฤษฎี POSDC	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ด้านการวางแผน P = (Planning)						
๑	คณะสงฆ์มีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการดำเนินงานช่วยเหลือสงเคราะห์ประชาชน					
๒	คณะสงฆ์มีการวางแผนในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา					
๓	คณะสงฆ์มีการวางแผนในการจัดการความรู้และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต					
๒. ด้านการจัดองค์กร O = (Organizing)						
๔	คณะสงฆ์มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการสงเคราะห์ประชาชนในกรณีเกิดภัยพิบัติตามธรรมชาติ					
๕	คณะสงฆ์มีการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ขึ้นภายในวัดเพื่อเป็นการฝึกประชาชนให้รู้จักการออม					
๖	คณะสงฆ์มีการพัฒนาการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าขึ้นภายในวัดเพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมและช่วยเหลือประชาชนท้องถิ่น					
๓. ด้านงานบุคลากร S = (Staffing)						
๗	คณะสงฆ์มีบุคลากรที่พร้อมในการช่วยเหลืองานด้านสาธารณะสงเคราะห์					
๘	คณะสงฆ์มีบุคลากรที่มีความสามารถในการหาแหล่งข้อมูลของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน					
๙	คณะสงฆ์สามารถคัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสงเคราะห์					
๔. ด้านการอำนวยการ D = (Directing)						
๑๐	คณะสงฆ์มีการอำนวยความสะดวกแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ขอใช้วัดเป็นที่บำเพ็ญกุศลทั้งที่เป็นส่วนตัวและส่วนรวม					

ข้อที่	กระบวนการทางการบริหารจัดการงาน สงเคราะห์ประชาชนตามหลักทฤษฎี POSDC	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑๑	คณะสงฆ์อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้ที่จะ บำเพ็ญกุศลนอกวัด แต่ขอรับคำปรึกษาและความ อุปถัมภ์จากเจ้าอาวาสหรือจากวัด					
๑๒	คณะสงฆ์มีการประสานงานกับผู้นำท้องถิ่นในการ ช่วยเหลือประชาชนทุกครั้ง					
๕. ด้านการกำกับดูแล C= (Controlling)						
๑๓	คณะสงฆ์มีการดูแลควบคุมวัสดุอุปกรณ์สิ่งของที่จะ ใช้ในการบริจาควินิจฉัยโดยแยกออกเป็นสัดส่วนชัดเจน					
๑๔	คณะสงฆ์มีระบบข้อมูลของผู้รับการช่วยเหลืออย่าง ชัดเจน					
๑๕	คณะสงฆ์มีการตรวจสอบดูแลสิ่งของที่จะบริจาคให้ อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปอุปโภค บริโภคได้ทันที					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ คณะสงฆ์อำเภอ
บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นที่ท่านมีความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ในระดับใด
ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง โดยกำหนดระดับคะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับระดับมาก

๓ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับระดับน้อย

๑ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ คณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑.	ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล					

ข้อที่	การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ คณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี	ระดับความคิดเห็น				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
๑	คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ กิจกรรม ของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลเช่นหน่วย อบรม อพปร.					
๒	คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การ จัดสร้างห้องสมุดของวัดเพื่อบริการพระสงฆ์และ ประชาชน					
๓	คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การสร้าง ห้องกรรมฐานสำหรับพระสงฆ์และประชาชนทั่วไป					
๒. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อ สาธารณประโยชน์						
๔	คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ สนับสนุน โครงการวัดปลอดสิ่งเสพติด เหล้า บุหรี่ เป็นต้น					
๕	คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การพัฒนา ปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในชุมชนให้มีความ มั่นคง แข็งแรง เป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม					
๖	คณะสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดสรร เครื่องอุปโภค บริโภคเพื่อไว้บริการแก่ชุมชน ท้องถิ่น					
๓. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อื่นเป็นสาธารณ สมบัติ						
๗	คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ทาง ราชการในการร่วมสร้างถนน ปรับปรุง และขยาย ถนนภายในหมู่บ้าน					
๘	คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การ จัดสร้างประปาประจำตำบลเพื่อเป็นการบริหาร ด้านสาธารณประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน					
๙	คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ รณรงค์ การสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันปลูกต้นไม้ในที่ สาธารณะเป็นประจำ					
๔. ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป						
๑๐	คณะสงฆ์ได้ช่วยเหลือประชาชนในกรณีประสบภัย พิบัติตามธรรมชาติ เช่น อุทกภัย เป็นต้น					

ข้อที่	การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของ คณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑๑	คณะสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดตั้ง กองทุนเพื่อช่วยเหลืองานด้านการบรรเทาสาธารณ ภัย					
๑๒	คณะสงฆ์ได้จัดตั้งกองทุนเลี้ยงอาหารกลางวันแก่ เด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส					

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการงาน
สงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

๑. ด้านการวางแผน P= (Planning)

ปัญหา อุปสรรค

.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหา

.....

๒. การจัดองค์กร O = (Organizing)

ปัญหา อุปสรรค

.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหา

.....

๓. งานบุคลากร S= (Staffing)

ปัญหา อุปสรรค

.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหา

.....

๔. การอำนวยการ D= (Directing)

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหา

.....

.....

๕. การกำกับดูแล C= (Controlling)

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหา

.....

.....

๖. ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหา

.....

.....

๗. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหา

.....

.....

๘. ปัญหา อุปสรรค ในด้านการเก็บข้อมูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหา

.....

.....

๙. ด้านการเก็บข้อมูลประชาชนทั่วไป

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหา

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม
พระอธิการชยุต เตชธมโม (สุขธรรมา)
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ณ
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

แบบเจาะลึก (Structured In-depth Interview)

เรื่อง “การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี”

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยแบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปสำหรับผู้ให้การสัมภาษณ์

ชื่อ / ฉายา/ นามสกุล _____
 ปัจจุบัน อายุ _____ ปี พรรษา _____ ดำรงตำแหน่ง _____
 การศึกษาทางโลก _____ การศึกษาทางธรรม _____
 วันที่ให้สัมภาษณ์ _____ เวลา _____ น. สถานที่ _____

ตอนที่ ๒ เป็นคำสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

๑.การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี

๑.๑ ท่านคิดว่าการบริหารจัดการ ด้านการวางแผน ควรทำอย่างไร

๑.๒. ท่านคิดว่าการบริหารจัดการ ด้านการจัดองค์กร ควรทำอย่างไร

๑.๓. ท่านคิดว่าการบริหารจัดการ ด้านงานบุคลากร ควรทำอย่างไร

๑.๔. ท่านคิดว่าการบริหารจัดการ ด้านการอำนวยความสะดวก ควรทำอย่างไร

๑.๕. ท่านคิดว่าการบริหารจัดการ ด้านการกำกับดูแล ควรทำอย่างไร

๒) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อ
สาธารณประโยชน์

๒.๑. การบริหาร สนับสนุนช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วย อบรมประชาชนประจำตำบล
ควรทำ อย่างไร

๒.๒. ท่านคิดว่า ตามหลักการการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์
เช่น การสนับสนุนโครงการวัดปลอดสิ่งเสพติด เหล้า บุหรี่ ควรทำ อย่างไร

๒.๓. ท่านคิดว่า ตามหลักการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็น สาธารณสมบัติ เช่น สนับสนุนช่วยเหลือในการสร้างศาลาพักผ่อนของผู้โดยสารรถประจำทาง ควรทำ อย่างไร

๒.๔. ท่านคิดว่า การบริหารจัดการ ตามหลักการการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป เช่น สนับสนุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ มีน้ำท่วมเป็นต้น ควรทำ อย่างไร

พระอธิการชยุต เตชธมโม (สุขธรรมา)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ญ
รูปภาพการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก

สัมภาษณ์

พระครูศุภธรรมคุณ คุณธมโม (สรานันท์), เจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี,
๓๐ กันยายน ๒๕๖๓.

สัมภาษณ์

พระครูวิสุทธิธรรมประสาธน์ ธมมทินโน, เจ้าคณะตำบลโคกใหญ่ จังหวัดสระบุรี,
๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

สัมภาษณ์
พระสมุห์พงศกร กวีวิโส, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี,
๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

สัมภาษณ์
พระครูสุนทรเจติยาภิวัฒน์, เจ้าอาวาสวัดเจริญธรรม อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา,
๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

สัมภาษณ์

พระครูอุดมธรรมจารี, เจ้าอาวาสวัดกลางทุ่ง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา,
๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

สัมภาษณ์

พระสมุห์สมชาย สิริสมปนโน, เจ้าอาวาสวัดหนองตาบุญ อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี,
๒๕ กันยายน ๒๕๖๓.

สัมภาษณ์
นายรณรงค์ เทพรัักษ์, นายอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี,
๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

สัมภาษณ์
นายน้อย คำมี, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี, ๒๔
กันยายน ๒๕๖๓.

สัมภาษณ์
นายเฉลิม ลิทธิธาร, กำนันตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๖ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี,
๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

สัมภาษณ์
นายชวน พุ่มพวง, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๒ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี,
๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

สัมภาษณ์

นางเมตตา ศรีเพชร, ผู้ใหญ่บ้านตำบลไผ่ขวางหมู่ที่ ๗ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี,
๒๔ กันยายน ๒๕๖๓.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ฉายา/นามสกุล	: พระอธิการชยุต เตชธมฺโม (สุขธรรมา)
วัน เดือน ปีเกิด	: วันเสาร์ที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๓
ภูมิลำเนาที่เกิด	: จังหวัดสระบุรี
การศึกษา	: - นักธรรมชั้นเอก - ประกาศนียบัตรการปกครองคณะสงฆ์ (ป.บส.) - ประกาศนียบัตรการเทศนาศึกษา (ป.ทศ.) - ประกาศนียบัตรการสอนศีลธรรมในโรงเรียน (ป.สศ.) - มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย - พุทธศาสตรบัณฑิต (สาขาการจัดการเชิงพุทธ) - มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ประสบการณ์การทำงาน	: ด้านการเผยแผ่
ผลงานทางวิชาการ	:
ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)	:
อุปสมบท	: วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖
สังกัด	: วัดหนองกวางโจน
ตำแหน่ง	: เจ้าอาวาส/ครูพระสอนนักธรรม/ธรรมศึกษา
ปีที่เข้าศึกษา	: ปีการศึกษาที่ ๒๕๖๒
ปีที่สำเร็จการศึกษา	: ปีการศึกษา
ที่อยู่ปัจจุบัน	: วัดหนองกวางโจน เลขที่ ๑ หมู่ ๔ ตำบลโคกสะอาด อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี ๑๘๑๗๐ โทร.๐๘๑-๒๙๒-๕๙๗๔